
3 1761 07832004 1

VÁCLAV NOVOTNÝ:

HUS V KOSTNICI A ČESKÁ ŠLECHTA.

POZNÁMKY A DOKUMENTY.

SE SVĚTLOTISKOVOU REPRODUKCÍ
STÍŽNÉHO LISTU ČESKÝCH PÁNŮ DO UPÁLENÍ M. JANA HUSI
ZE DNE 2. ZÁŘÍ 1415
A ČLÁNKEM ANT. MASÁKA:
„POPIS A OCENĚNÍ PEČETÍ PŘI STÍŽNÉM LISTĚ".

1915.

NÁKLADEM SPOLEČNOSTI PŘÁTEL STAROŽITNOSTÍ ČESKÝCH V PRAZE.
NA SKLADĚ U KNIHKUPCE A. B. ČERNÉHO V PRAZE.

Cena (se Stížným listem) K 8—.

VÁCLAV NOVOTNÝ:

HUS V KOSTNICI A ČESKÁ ŠLECHTA.

POZNÁMKY A DOKUMENTY.

SE SVĚTLOTISKOVOU REPRODUKCÍ
STÍŽNÉHO LISTU ČESKÝCH PÁNŮ DO UPÁLENÍ M. JANA HUSI
ZE DNE 2. ZÁŘÍ 1415
A ČLÁNKEM ANT. MASÁKA:
„POPIS A OCENĚNÍ PEČETÍ PŘI STÍŽNÉM LISTĚ".

1915.

NÁKLADEM SPOLEČNOSTI PŘÁTEL STAROŽITNOSTÍ ČESKÝCH V PRAZE.
NA SKLADĚ U KNIHKUPCE A. B. ČERNÉHO V PRAZE.

Tískl Alois Wiesner v Praze,
knihtiskař České Akademie císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění a c. k. české vysoké školy technické v Praze.

Není úkolem této knížky, ač časově právě posledních měsíců života Husova se týká, líčiti průběh Husova procesu v Kostnici. Jakkoliv théma samo bylo by velmi lákavé, není mi přece možno tuto partii života Husova vytrhovati ze souvislosti, do níž již dávno jest určena a v níž jest ovšem nepostrádatelná, z pokusu o celkové vylíčení života Husova. A tak knížečka tato staví si úkol mnohem skrovnější.

Byv s přátelské strany poctěn důvěrou, která mne žádala, abych několika slovy doprovodil chystané knižní vydání známého protestního listu české šlechty pro upálení Husovo, pokládal jsem za nejvhodnější učiniti tak v této formě. Bylo by příliš neskromné, kdybych řekl, že jsem chtěl zachytiti ohlas dojmů, které průběh dramatu Husova v Kostnici budil v Čechách. Nemusím podotýkati, že by to bylo théma v historii Husově snad z nejzajímavějších, a že tedy jeho zpracování jistě by dovedlo vzbuditi ctižádost každého historika. Bohužel k plnému vystižení dojmů, jimiž jednotlivé ony scény doma působily, prameny nepostačují. Nezbylo, než se omeziti na to, o čem prameny souditi dovolují, povšimnouti si projevů, jimiž pozornost událostem v Kostnici jistě měrou neobyčejnou věnovaná také na venek došla výrazu. Běží tedy, prostě řečeno, o slovný doprovod několika dokumentů, jichž se nám jakožto dokladů dostalo.

Jest sice celkem obecně známo, že po upálení Husově česká šlechta vystoupila proti koncilu mohutným protestem, který pečetmi svými stvrdilo neméně než 450 šlechticů — jedna z listin o tom, častěji otištěná a vydaná také ve fotografické reprodukci, jež i tomuto vydání jest připojena, tvoří poslední číslo této sbírky, — ale ne tak obecně jest známo, že památná tato listina jest toliko závěrečným a vrcholným aktem delšího předcházejícího jednání.

Když po uvěznění Husově jeho českým přátelům v Kostnici podařilo se uplacením papežských strážců jeho vězení zjednati milovanému Mistru možnosti k písemným stykům s nimi, a jejich prostřednictvím také k dopisům do Čech, byly zde ovšem jeho listy s touhou a radostí čteny — kdyby ani nebylo výslovných zpráv,[1]) již samo hojné poměrně rozšíření žalářních listů Husových v opisech bylo by svědectvím dostatečným, — stejně jako jistě sháněny i zprávy o Husovi; osud Husův budil živé sympathie a hojné účastenství. Ale nebyla to jen soustrastná lítost nad věrolomností královou a hluboká, ale trpká bolest nad útrapami milovaného Mistra, která se vyčerpává němým soucitem a již roztrpčení zbavuje energie. Čeští přátelé Husovi neopomíjeli

---

[1]) Viz kroniku Vavřince z Březové, FRB. V, 333.

také mužným vystoupením a rázným zakročením dáti průchod svému roztrpčení nad nedůstojným chováním krále Sigmunda a koncilu Kostnického a přičiniti se o zastavení dalších násilností.

Několik projevů toho druhu došlo nás, a jest zajímavé pozorovati, jak vespolek souvisí, stále mohutnějíce, jak se splétají mezi sebou i s akcí současně a ne bez jisté souvislosti od přátel Husových v Kostnici ve prospěch Mistrův vedenou.

O tom tedy několik slov.

I.

Budoucí životopisec Husův mezi četnými jinými nerozřešenými a řešení žádajícími otázkami bude nucen položiti si zvláště jednu, jistě lákavější než snadnou (zase pro nedostatek pramenů), otázku o poměru Husově k české šlechtě. Ale i zde půjde toliko o doplnění obrazu již ustáleného. Ohnivá výmluvnost, přísná zásadovost, vřelost přesvědčení a svatý život získávaly Husovi všecky vrstvy bez rozdílu, od nejchudších po nejbohatší, od nejprostších po nejvznešenější, od bezejmenného davu po nejvýznamnější jednotlivce. V přízni kapli Betlémské jistě pro úctu k Husovi prokazované závodí bohatí měšťané, zámožní řemeslníci i učení mistři universitní, na kázání milovaného Mistra tísní se dělný lid s drobnými řemeslníky vedle odhodlaných vladyků a mocných pánů, a jestliže ani ona družina zbožných šlechtičen ze sousedství Betléma nezaniká v zástupu nadšených posluchaček Mistrových, tím spíše vyniká z nich královna Žofie, když se sama s chloubou hlásí, že byla navštěvovatelkou jeho kázání.

Styky s dvorem královým přirozeně vedly k většímu sblížení s kruhy šlechty vyšší i nižší, již ode dávna vidíme Husa ve stycích s některými šlechtici i z předních panských rodů, a pokud se známosti tyto obrážejí v korrespondenci Husově, objevují Husa opětně ve světle nejušlechtilejším, užívajícího každé příležitosti k povznesení a utvrzení zásad křesťanských, k prohloubení životního názoru, k opravě mravů také v těchto kruzích. A co celým životem a veškerou činností Husovou v Praze bylo provedeno, dovršil potom Husův pobyt na venkově, kde bezprostřední působení, umožněné ochranou jeho mocných přátel, učinilo jeho posluchači, a lze již říci vyznavači vedle davů selského lidu i řadu malých zemanů a vladyk zvláště v jižních a středních Čechách.

Jest možné, že zvláště u členů velikých rodů panských (jejichž vliv potom arci nezůstal bez účinku na nižší šlechtu, jak se to z části právě při posledním stížném listu jeví) působilo také osobní kouzlo zjevu Husova a správné tušení, že Husovo wyclifství — nikdo ho nepopírá — hodilo se také za vhodnou záminku proti nepohodlnému kazateli a jeho horlení na přílišnou moc duchovenstva, jež moci světské vůbec i šlechtě zvlášť musila se jeviti povážlivou. Tak snad lze vysvětliti, že po smrti Husově, a když hnutí důsledně vyvíjelo se dále, rozcházejíc se stále více s církví, právě ve stavu panském dosti značný počet někdejších přátel Husových změnil se v protivníky Husitství.

Ale tím se nic nemění na faktu, že za života Husova a zvláště v posledních jeho letech a měsících věc Husova stala se věcí celého národa a zejména tedy věcí jeho vlastního representanta, české šlechty. Již před odchodem Husovým do Kostnice se to objevilo.

Když Hus, chystaje se na koncil, opatřoval si dokumenty své pravověrnosti, jimiž chtěl čeliti podezření z kacířství, kteréž od domácích protivníků proti němu vyslovováno a které by bylo mohlo ohroziti jeho svobodu, ač dosud, třeba byl v klatbě papežské pro nestání k soudu, nebylo předmětem jeho vyšetřování u kurie ani doma, obrátil se o zakročení také ku předním pánům tenkrát v Praze shromážděným. Prokurator Husův M. Jan z Jesenice totiž dne 27. srpna 1414 marně domáhal se přístupu do dvora arcibiskupova ke slavnostnímu shromáždění duchovenstva, před nímž veřejně chtěl prohlásiti, co Hus veřejnými vyhláškami sám oznamoval, že jest M. Jan Hus ochoten postaviti se k soudu každému, kdo by ho před arcibiskupem nebo budoucím koncilem chtěl viniti z kacířství.[1]) Odepřením přístupu měl však býti zmařen pokus Husův dojíti aspoň nepřímého potvrzení, že ani před arcibiskupem od nikoho z kacířství viněn nebyl.

Proto Hus požádal šlechtice v zemské radě shromážděné, aby aspoň oni přiměli arcibiskupa k odpovědi na tento dotaz. Přání jeho bylo ochotně vyhověno, a tři přední šlechtici již dne 7. října 1414 (příl. č. 1) dávají vysvědčení o vyznání arcibiskupově, že on sám nezná žádného kacířství a bludu Husova a nijak ho neviní; viní prý ho papež, a před tím se má Hus zpraviti.

List jest adressován králi Zikmundovi a stává se tak začátkem větší akce, o níž nám bude jednati. V něm najdeme první zmínku o tom, co později stále zůstávalo předmětem jednání — veřejné slyšení Husovo. Stanovisko pánů českých kryje se úplně se stanoviskem Husovým. Nařčení z kacířství jest urážkou celého národa, ale nařčení samo stačilo, aby takto podezřelý byl zbaven osobní svobody — víme již, že to byla hlavní pohnutka posledních opatření Husových. O glejtu Zikmundově nebylo ještě známo, v jaké formě bude vydán, ale pokynem pro krále mělo býti vyzvání, ať Husovi opatří zjevné slyšení, „aby nebyl pokútně pohaněn k hanbě jazyka našeho i země České.“

Jest to táž neochvějná a skálopevná důvěra, jakou měl Hus sám ve zdar své cesty, bude-li mu možno veřejně se hájiti. Jako on i páni čeští jsou přesvědčeni, jak věc dopadne, bude-li mu přáno slyšení „k jeho pravdě“ a dávají svému přesvědčení výraz očekáváním, „že tudy znikneme narčenie křivého“. Jak si to představoval Hus sám, tak také pánové čeští přejí si, aby Hus pokládán byl za plnoprávného člena koncilu, neobávajíce se, že v tomto případě výsledek cesty Husovy nebude příznivý. Ten účel, jak víme, mělo Husovo opatřování dokumentů o své pravověrnosti, ten účel měl míti i glejt Zikmundův. Vědělo se ovšem i v Čechách, a věděl to zejména Hus i jeho prokurátor Jan z Jesenic, že papežské soudy inkvisiční, neohlížejíce se na právo vůbec, zakročují proti podezřelým, a vědělo se ještě lépe, a zase to věděl ze-

[1]) Notářská listina o tom zachována v rukopise Mladoňovicově, a vydal ji (mimo jiné) Höfler SS. I., 162—164, Palacký, Documenta 240—241.

jména Hus, že inkvisiční process není vlastně soudem, nýbrž odsuzováním. Proto právě jeho zahájení mělo býti zabráněno. Ani pro Husa, ani pro jeho šlechtické přívržence nebylo pochybností, že pravda Husova v uvedených okolnostech zvítěziti musí. Na to, že by Hus mohl býti odsouzen, vůbec nikdo nepomyslil, a jestliže Hus ojediněle připouští, že neodmlouvá jako kacíř utrpěti, bude-li v čem scesten shledán, jest to jen stupňovaný projev důvěry, že není to možno, bude-li proti němu po právě a nikoli libovolně jako proti kacíři postupováno. Teprve koncil sám měl tuto důvěru ve svou spravedlnost svým postupem podkopati.

Jest známo, že dne 28. listopadu 1414 byl Jan Hus, pobyv před tím téměř čtyři neděle bez závady v Kostnici, na rozkaz kardinálův pod lestnou záminkou rozhovoru s kardinály vylákán ze svého tichého příbytku a uvržen do vězení. Obavy jeho se splnily, ač již měl glejt Zikmundův. Kardinálové, ačkoliv ne bez rozpaků, postavili se na stanovisko, které církev vždy zaujímala, že podezřelé z kacířství může kdykoli a kdekoli zatknouti a souditi, proti čemuž právě Hus hleděl se pojistiti.

Nemůže býti o tom pochybnosti, že toto stanovisko kardinálů bylo v přímém rozporu s právem, které Husovi svým glejtem zabezpečil král Zikmund. Jestliže tedy nejnověji Sedlák[1]) tvrdí, že kardinály k tomu „pohnulo a) vědomí vlastního práva“, staví se zcela otevřeně na stanovisko úplně jednostranné a tedy nehistorické, ale dává se svojí horlivostí strhovati i k další nesprávnosti, neboť druhý důvod, který uvádí „b) list Husův, že přišel do Kostnice bez glejtu“, jest s tím naprosto nesrovnatelný. Měli-li kardinálové tak silné vědomí svého práva, proč by se byli opírali o takovýto důvod, který nad to jest zcela nesprávný? Hus ovšem užil podobných slov několikrát,[2]) ale vždy právem. Do Kostnice dne 3. listopadu 1414 přijel Hus opravdu bez glejtu, pro ten vypravil se z Normberka za králem pan Václav z Dubé, ale již před 10. listopadem byl Václav z Dubé v Kostnici, a vědělo se obecně, že glejt přivezl. K podobnému uhýbání není třeba poznámek, stejně jako jest mylné, že by zpráva o tom, že Hus ve svém bytě slouží mši, nebo dokonce že se pokusil o útěk, byla urychlila rozhodnutí. Že tomu není tak, svědčí sám koncil, jenž Husovi privátní sloužení mší nikdy nevytýká, a pověst o Husově pokusu útěku byla prostě od nepřátel Husových vymyšlena, aby ji mohli uvésti za důvod k jeho zatčení.

Pan Jan z Chlumu nesnesl ovšem tohoto násilí klidně. Jako se již ohražoval proti předstírané „rozmluvě“ s kardinály, jako protestoval, když Hus po ní nebyl propuštěn, tak hned v následujících dnech užíval všech prostředků, aby nezákonnost postupu kardinálů uvedl ve všeobecnou známost. Na potkání ukazoval hrabatům, rytířům, pánům, biskupům, přednějším měšťanům a zkrátka patrně kde komu glejt Husův, nutě každého, aby si ho přečetl — prostředek jistě nejúčinnější, neboť současníci, jakmile do glejtu nahlédli, zajisté ani okamžik nemohli býti v pochybnostech, že glejt zaručoval Husovi plnou svobodu k příchodu, pobytu i *návratu*. A již po čtrnácti dnech, dne 15. prosince 1415

---

[1]) Sedlák, Proces Kostnický, Studie a texty II, str. 1 pozn. 2.
[2]) Vyložil jsem to podrobněji již ve svém článku Husův glejt, ČČH. II, 79 n.

vlastní rukou přibíjel na vrata velikého kostela i jiných chrámů Kostnických veřejně vyhlášky latinské i německé, v nichž vedl ostrou stížnost na protiprávní a věrolomné chování papežovo i kardinálů. A ještě před samým příchodem Zikmundovým do Kostnice, když mezitím mohlo se zdáti, že Zigmund opravdu nepřipustí tak hrubého nedbání a rušení slibů svých, ještě dne 24. prosince 1414 novými, patrně ve smyslu hrozeb Zigmundových doplněnými vyhláškami pokoušel se zjednati průchodu spravedlnosti.[1])

Všem i každému, kdo tento list uvidí nebo uslyší, oznamuje tu Jan z Chlumu, ,,že M. Jan Hus, zřízený bakalář theologie, přišel do Kostnice pod bezpečným listem a ochranou nejjasnějšího knížete a pána, pana Zikmunda . . . a svaté říše Římské, o čemž měl otevřený list králův, aby tu každému, kdo by toho žádal, vydal ve veřejném slyšení plný počet ze své víry. A tu řečený M. Jan v tomto říšském městě pod bezpečným glejtem zmíněného pána mého, krále Římského a Uherského, byl a jest uvězněn a vězněn . . .“ A vylíčiv v druhé vyhlášce dosavadní opatření králova, hrozí zakročením jeho, až do Kostnice zavítá.

Jan z Chlumu mluví slovy rozhodnými, k jakým jen opravdovost přesvědčení dává odvahu, a jest to ovšem stále přesvědčení Husovo, třebas zatím Hus, vida nezbytí, byl nucen, když s ním process byl zahájen, i ve vězení vypovídati, k velikému zármutku svých přátel v Kostnici i v Čechách,[2]) zvláště když kommisse papežem k vedení processu

---

[1]) Petr z Mladoňovic (Höfler I, 141—142, Palacký, Doc. 253—254). Petr zmiňuje se, že první vyhláška Jana z Chlumu přibita byla ,,sabbato ante Thome“ (tak má rukopis Vídeňský, v Musejním určitěji ,,ante Thome apostoli), a praví, že znění její připojuje; ale v rkpe Musejním vyhláška do textu pojatá (ve Vídeňském jí není) má datum, ,,in vigilia Nativitatis Christi“ (= 24. prosince). Tomáše apoštola (21. pros.) připadlo r. 1414 na pátek, sobota před tím jest tedy 15. prosince. Ovšem dodatek ,,apostoli“ má teprve rkpis Musejní, Petrem z Mladoňovic redigovaný a doplňovaný, ale i kdybychom chtěli (s rkpem Vídeňským) tento dodatek přehlížeti a mysliti po případě na sv. Tomáše biskupa (29. pros.; r. 1414 v sobotu) nedostaneme datum vyhlášky, a jest tedy výklad, že k první vyhlášce došlo 15. prosince bližší. Petr z Mladoňovic měl v úmyslu vřaditi ji do svého sepsání, ale když je dodatečně redigoval, učinil tak teprve s vyhláškou druhou. Čím se lišily, těžko určiti, jistě pokud mluvily o Husovi, nerozcházely se příliš. Patrně i k první došlo teprve po dohodnutí se Zikmundem, a rozdíl nejvýš spočíval ve zdůraznění hrozeb Zikmundových.

[2]) Sedlák v dotčeném již článku (str. 3 pozn. 2) tvrdí, že přátelé Husovi mrzeli se nejen proto, že Hus soukromí odpovídal, ale také nad obsahem jeho odpovědí, poněvadž prý Hus Wyclifa odmítal. To jest omyl. Sedlák míní odpovědi Husovy na články Wyclifovy, psané v Kostnici, které z rkpu kapitulního nezcela věrně sám vydal (Hlídka 1911, zvl. otisk: Několik textů I, 58—69), a o nichž tvrdí, že se v nich Hus Wyclifa odříká. Hus buď odmítá právem, jako vždy jindy, nebo se k Wyclifovi zná anebo konečně vykládá, proč by nechtěl článku odsouditi, jak činil také dříve, i když Wyclifa hájil, takže tu celkem není podstatného rozdílu (ač by byl v době, kdy odpovědi vznikaly, vysvětlitelný i omluvitelný). Ale i kdyby názor Sedlákův o těchto odpovědech byl správný, zcela mylné jest, co tvrdí o vyšetřování v žaláři. Sice Jan z Chlumu v listě svém (Docum. str. 88) vyslovuje obavy, aby Hus neustoupil od pravdy ze strachu o život — vždyť mu bylo dobře známo násilí, s jakým postupoval koncil; ale že toho nelze vztahovati k žalářnímu vyšetřování, a že co do jeho obsahu přátelé neměli obav pražádných, jest nade vši pochybnost patrno ze slov, jež v listu následují hned za těmi, jichž se Sedlák dovolává: Constanciam vero vestram intime laudant et supreme; avšak stálost vaši upřímně chválí a nade vše.

Husova (dne 4. prosince 1414) nařízená, užívajíc bezohledně práva, na které si kacířské soudy vždy činily nároky, i v době nejtěžší nemoci Husovy dávala do vězení Husova přiváděti jednotlivé svědky, aby přísahali[1]) před obviněným z kacířství. Ani nyní Jan z Chlumu nepochybuje o výsledku, jakmile král Zikmund zjedná průchodu svému glejtu, a zvláště zmínka o účelu cesty Husovy na koncil vyjadřuje věrně pohnutky Husovy, jež z části ohlasem toho, co o tom pověděl Hus sám ve svých veřejných ohlášeních, jimiž ještě v Praze shledával doklady proti podezření z kacířství.[2])

Vyhláška Jana z Chlumu nemohla ovšem změniti osudu Husova, ale bylo-li - a to jest ovšem samozřejmé – jejím účelem dáti na jevo nesouhlas s protiprávním se stanoviska světské moci postupem koncilu, pak svého účelu dosáhla zajisté. A dosáhla ještě něčeho více.

Mezi Kostnicí a zeměmi Českými již odchodem Husovým nastaly styky velmi čilé. Také nepřátelé Husovi, a zvláště prohnaný Michal de causis, zůstávali ovšem ve stálém spojení, a někdy velmi ošklivém, jako bylo na př. slídění po soukromých dopisech a p., se svými přívrženci v Čechách, ale především přátelé Husovi na obou místech pěstovali dorozumění zvláště živě. Jestliže již 4. ledna 1415 pan Jan z Chlumu mohl znáti úsudek Pražských přátel Husových o jeho vyšetřování sotva před měsícem zahájeném, ukazuje to jistě na výměnu zpráv neobyčejně rychlou.

Přirozeně tedy zvláště s oznámením zprávy o zatčení Husově nebylo asi odkládáno, a lze-li si představiti, jaké vzrušení zpráva tato všude zpusobila, nemůžeme ani v tom nic nápadného spatřovati, že Čechové Kostničtí a především Jan z Chlumu neváhali také ihned oznámiti, co sami na ochranu Mistrovu podnikli. Ne-li dříve, jistě nyní poslán do Čech opis glejtu Sigmundova, aby každý mohl se přesvědčiti, že po stránce formální není závady, a že tedy opravdu běží o porušení jeho, ale vedle toho jistě i opis nebo aspoň obsah první protestní vyhlášky Jana z Chlumu (z 15. prosince) záhy poslán do Čech. A zde to bylo, kde tato listina působila dále.

Sice lze míti za to, že rozčilení nad zatčením Husovým samo by si bylo nalezlo průchodu, ale jistě příklad Jana z Chlumu působil povzbudivě. A třebas některá slova v následujícím projevu na protest Jana z Chlumu upomínající mohla by býti i přímým ohlasem oněch ohlášení Husových, jest přece pravděpodobnější, že k jejich užití již

---

[1]) Sedlák (na uv. m. str. 4 pozn. 1) hájí tohoto postupu kommisse (proti Palackemu) takto: „Předváděla-li komise před Husa svědky, byl stav jeho takový, že je předvesti mohla." Tomu není tak. Petr z Mladoňovic výslovně svědčí, že Hus byl takto sužován ve své nejtěžší nemoci, a jeho sdělení smíme, třebas Husovi stranil, tím méně neduvěřovati, že to byl zpusob u kacířských soudu vůbec obvyklý. Koncil, měl-li Husa za podezřelého z kacířství, jistě mohl reklamovati právo na zakročení (ovšem s porušením glejtu), ale užival-li svého práva, není tím ještě řečeno, že se tak stávalo šetrně! „Důvod" Sedlákův poráží se sám.

[2]) Srovn. na př. slova stížnosti Chlumovy: venit Constanciam ad *reddendum* cuilibet *poscenti* in audiencia publica *de fide* sua plenariam *racionem* se slovy latinského ohlášení Husova: paratus semper . . omni *poscenti* eum *de* ea, que in eo est, *fide* et spe *reddere racionem*, nebo se slovy vyhlášek v říšských městech cestou činěných: cuilibet opponenti in ipso concilio *de* sua *fide* paratus est *reddere racionem*.

onen protest sám vedl. Patrně tedy hned po 15. prosinci známost o něm podána do Čech, a jest to tedy ona první vyhláška, jež se nám z dalšího projevu poněkud ozývá.[1]) Ale snad běželo i o více. O tom něco napovídá projev sám.

Byli to tentokráte Moravští páni, kteří se k projevu odhodlali, a to právě nejpřednější: sám zemský hejtman Lacek z Kravař, Boček z Kunštátu na Poděbradech, Erhard z Kunštátu a Skal, Vilém z Pernštejna, Jan z Lomnice, nejvyšší komorník Brněnský, Hanuš z Lipé, dědičný nejvyšší maršálek královský, Petr z Kravař, nejvyšší komorník Olomoucký, Jošt Hecht z Rosic, Oldřich z Hlavatic. Podnět k tomu dal, o tom sotva lze pochybovati, sám pan Lacek z Kravař. Sice i ostatní jména znějí někdy v souzvuku s Husovým anebo později s husitstvím, přece však jest to vždy jméno jeho, které tu především zaznívá. Lacek byl k tomu určen svou minulostí, svým osobně přátelským poměrem k Husovi — již r. 1410 zakročil v jeho prospěch u Jana XXIII. svým listem, roku následujícího zasedá v kommissi k urovnání sporu Husova s arcibiskupem Zbyňkem, k němu jakožto „obzvláštnímu horliteli zákona božího" obracejí se přívrženci Husovi i později, jako vůbec vždy stojí v čele strany husitství příznivé, jemu, nazývaje ho „dobrodějce mój zvláštní", adressuje list o svém odvolání i Jeronym, — ale byl k tomu také povolán svým úřadem jakožto hejtman zemský: On to tedy byl, který na své panství Veliké Meziříčí svolal sjezd předních zemských úředníků a jiných znamenitých pánů moravských, z něhož vyšel nový, pozoruhodný projev ve prospěch Husův, snad asi v polovici ledna 1415.

List stojí na témž stanovisku, jako projevy dosavadní, přece však již se hlásí také nálada nová. Také moravští páni jsou ovšem přesvědčeni o nevině Husově, také jim Hus jel do Kostnice dobrovolně „pro křivé nařčení, kteréž jest jemu scestně a skrze to vší České koruně a hlaholu Českému připisováno," ani oni nemají obav o výsledek cesty Husovy, třebas se Hus sám nabízel opraviti podle Písma, kdyby byl v čem scesten shledán, neboť „bohdá nic takového do něho nevíme, než vše dobré." Není tedy pro ně pochybnosti, že věc Husova musí zvítěziti, bude-li řádný postup zachován, a dostavují-li se přece nějaké obavy, jsou druhu zcela jiného, totiž aby právě pořad práva porušen nebyl.

Není to nedůvěra ve věc Husovu, nýbrž nedůvěra v spravedlivý postup koncilu, a bylo to především jeho porušení glejtu, které ji vzbudilo. Proto pánové, ohlašujíce výslovně, že jest jim glejt dobře znám, a že tedy vědí, jak daleko jeho moc sahá, označují zatčení a uvěznění Husovo za porušení glejtu, vybízejí krále, aby Husa zbavil vězení a vymohl mu veřejné slyšení. Ani nyní nejsou pánové v pochybnostech o pravdě Husově, ale obavy rostou. Bylo by možno, že by ho koncil přece odsoudil. Stane-li se tak způsobem zákonným, „bude-li v čem řádem a pravým právem shledán, ať se stane, jakož by na to slušelo, ale Tvé Milosti glejt ať vždy proskok má!" I kdyby tedy koncil řádným během soudním Husa odsoudil, nesmí býti ublíženo glejtu, který mu zajišťuje svobodu a život . . .

---

[1]) Na druhou vyhlášku nelze mysliti, poněvadž projev do Kostnice došel před 13. únorem 1415 (v. níže), a poněvadž projev vyšel ze sjezdu šlechty, byla by lhůta, i když jen tři neděle na jednu cestu bychom počítali, příliš krátká.

Není nahodilé, že právě na glejt takový důraz se klade. Mohli-li se páni při vytčení účelu cesty Husovy opírati o vyhlášky Jana z Chlumu, jest snad, jak již dotčeno, souvislost ještě užší. Na závěr listu čteme ještě důrazněji, co již předtím v listu se ozvalo. Zikmund nesmí, děj se co děj, připustiti porušení svého glejtu, ublížil by tím své pověsti, lidé by se potom jeho glejtů báli — jak se o tom již začíná mluviti . . .

Nic nenasvědčuje tomu, že by shromáždění páni věděli již o pobytu Zikmundově v Kostnici, právě naopak, viděli jsme, že od 25. prosince, kdy Zikmund do Kostnice zavítal, sotva by bylo možno bývalo vše provésti, když list již před 13. únorem do Kostnice došel.[1]) O zatčení Husově stihla zpráva do Čech jistě velmi záhy, od té doby nevědělo se, jak se Zikmund zachoval a zachová, nejistota rostla. Teprve z vyhlášky Jana z Chlumu zvědělo se, že Zikmund nemíní porušení glejtu snésti klidně. A pak ovšem nemá zakročení Moravských pánů jiného účelu, než posíliti ho v jeho odhodlání, připomenouti mu následky, jaké by zanedbání mělo, zdůrazniti nutnost jeho odporu.

Patrně tedy hned na zprávu o zakročení Jana z Chlumu, jež v prvním nebo druhém témdni měsíce ledna dojíti mohla, odhodlali se páni k zakročení svému. Jest ze všeho patrno, že akce provedena s největším urychlením. Již svolání sjezdu, třeba se omezilo na šlechtice v tu chvíli Lackovi místně nejbližší, vyžádalo jistého času. A snad i ono napovídá ještě více. Třeba to byli mužové z nejvýznačnějších, bylo jich přece poměrně málo, jen 9 pečetí viselo na tomto prvním listě; jistě bylo by dbáno bývalo o větší počet souhlasících, kdyby tomu byl čas dovoloval.

Vše to ukazuje, že běží o akci ne sice snad přímo smluvenou, ale jistě těsně souvislou. Páni moravští spěchají podepříti snahy přátel Husových v okolí Zikmundově, posloužila-li vyhláška Jana z Chlumu některými daty (třeba nemnohými), podnítila také celou akci, jež měla se vésti parallelně v zemích českých i v okolí Zikmundově. Je-li tomu tak, pak jest list tento (příl. č. 2) skutečně začátkem společného postupu, který odtud můžeme pozorovati stále patrněji, a který nabývá záhy již souvislosti vnitřnější.

Zdá se však, že přátelé Husovi v Kostnici nespokojili se kroky až dosud vylíčenými, nýbrž, vpravujíce se do situace, chtěli veřejné mínění získati také jinak. Hned po uvěznění Husově v klášteře Dominikánů začato s processem proti němu, jenž, jak již dotčeno, veden i v nejtěžší jeho nemoci, kdy v bezohledném využití práva svědkové přiváděni do žaláře, aby je těžce nemocný viděl přísahati. Svědkové sháněni zejména od Michala de causis, jak bylo možno. Nelze popírati, že byli mezi nimi úhlavní nepřátelé Husovi, kteří si pokládali za chloubu,

[1]) Palacký (Docum. str. 534, 535) klade sice list do začátku února; opírá se patrně o poznámku Petra z Mladoňovic (srovn. úvodní a závěrečné poznámky zde u přílohy č. 2) a vyčítá z ní datum listu (před 13. únorem). Ale poněvadž list i poznámku mají oba rukopisy, v nichž příslušná část zprávy Petrovy zachována, a nebyl tedy list do relace teprve později vložen, nutno poznámku vztahovati k době jeho přinesení do Kostnice a sjezd, z něhož vyšel, klásti aspoň do polovice ledna. Dne 2. dubna 1415 zmiňuje se o něm již neznámý pisatel novinek z Kostnice.

když jim Hus otevřeně jejich nepřátelské smýšlení vytkl. Nechybělo ovšem ani těch, kteří dobře věděli, že v přítomnosti královĕ process zajisté byl by musil býti jinak veden, a že tedy právě proto zahájení od nepřátel urychleno; jiní přiznávali, že nevědí, co svědčiti, nebo chtěli se uhnouti nepěkné úloze, ač již přísahu byli složili; těch Michal neustával nutiti a podněcovati.

Jest přirozené, že na přátele Husovy způsob tento musil působiti co nejtrapněji, že nemohli míti důvěry ke svědectví zarytých protivníků Husových a že, znajíce ošemetnost Michalovu, mohli míti i důvodnou pochybnost, budou-li výpovědi českých svědků správně podány. S přímými důkazy arci vystoupiti nemohli, a pouhé podezření nestačilo. Nemůže býti nápadné, že vzali útočiště k zbrani v takových případech nejúčinnější. Tuším v posledních dnech prosince a v prvních dnech ledna na kostelích Kostnických ocitla se tato anonymní vyhláška:

„Pozorujtež všickni i každý, a především tento svatý obecný sbor, je-li dokonalý soud souditi člověka podle výpovědi svědků ledajakých i osob bezectných s potlačením jiných dobrodiní a přispění právních, kdyžtě to jest proti všemu řádu práva a postupu Starého i Nového zákona. Neboť se čte ve Skutcích apoštolských 25, když náčelníci kněží a první židovští těžce obvinili apoštola Pavla, umenšujícího jejich zisky, před Festem, úředníkem Římanů, tenkrát pohanů, že tento Festus mezi jiným odpověděl: Není zvykem Římanů odsuzovati nějakého člověka, dokud by ten, kdo jest obžalován, neměl před sebou žalobníků a neobdržel místa k obraně na smytí zločinů, které se mu vytýkají. Kdyby totiž takový omylný soud byl schválen od Boha, tu by takovým křivým soudem všickni spravedliví, o nichž se dole píše, spravedlivě byli odsouzeni, což je nesprávné. A ani zlá pověst od nepřátel a v lidu o člověku nemůže překážeti, když i Kristus, hlava křesťanů, od svých nepřátel a zvláště od náčelníků kněží, netoliko za živa, ale i po smrti pomlouván byl falešně, ba nejfalešněji jako svůdce a podvratitel lidu, a jeho apoštol Pavel dí věřícímu, že jest stoupati skrze bezectnost i dobrou pověst. Vizme tedy běh svatého Písma.“

A po tomto účinném úvodě, v němž s průhlednou tendencí dvakrát se vracejí „náčelníci kněží“, a kde se mluví o umenšování jejich zisků, následují vlastní vývody, sestavené rovněž neobyčejně účinně. Jsou to vlastně pouhé citáty z Písma, ovšem úmyslně a velmi obratně volené, o osobách nevinně nařčených či odsouzených, při čemž dovedné zdůraznění příčiny žalob nebo vtipné vyzdvižení povahy a stavu žalobníků značně zvyšuje jejich působivost.

Mojžíš „„věrný sluha boží, toužící s jinými naplniti zákon jeho,“ byl pronásledován, Saul dal na žalobu, že *kněz* Achimelech utvrzuje Davida, pobiti 85 mužů s jejich ženami, Naboth byl *nespravedlivě* kamenován p*ro dědictví své*, poněvadž *křiví* svědkové, synové ďáblovi, *uvedeni byvše do rady*, vyřkli proti němu *svědectví*, že zlořečil bohu a králi, z návodu nejničemnějšího Amana měl býti pobit celý národ Židovský, Jeremiáš, ač povzbuzoval lid, potrestán na žalobu, že nechce pokoje lidu, nýbrž zlého, na *lstivou žalobu* vrženi tři mládenci v pec ohnivou, poněvadž se nechtěli klaněti *zlaté soše*, *knížata a satrapové*

Dariovi *ze závisti* dali Daniela uvrhnouti do jámy lvové, oni dva starci, *sestárlí ve špatných dnech kněží*, chtěli potlačiti nevinnou Zuzannu, od zkažených lidí obviněn Jonatha, Simon, *představený chrámu*, nestyděl se *obránce svého lidu a horlitele zákona božího* Oniáše obviniti *z úkladů* proti království. Fariseové vinili Krista, o Janovi, když stále se postil, říkali, ze má ďábla, Ježíše, když zasedl za stůl s hříšníkem, zvali žroutem a pijákem vína, nemohouce popříti zázraku jeho, zvali ho hříšníkem, a když žádného ze svých křivých svědectví nemohli dokázati, řekli Pilátovi: *Kdyby nebyl zločinec, nebyli bychom ti ho vydali.*

Ze žalosti nad ztrátou zisku ztýrán na *křivou žalobu* Pavel, zbaviv zlého ducha dívku, jež *mnoho užitku* zjednávala jeho žalobníkům, v Achaii byl obžalován od Židů, že svádí k úctě nového boha, jindy ze učí proti *lidu i zákonu a chrámu, do kterého uvedl pohany*, v Athénách viněn z hlásání nových bohů. Fariseové a zákonníci *křivé svědectví vydávali* o Kristu, zvali ho Samaritánem, ďábelským, rouhačem, hříšníkem, pijákem vína, žroutem, lhářem, bránícím dávati daně císaři, buřičem, ano *náčelníci kněží*, aby zakryli *svou zlobu* a aby se zdálo, že ho spravedlivě ukřižovali, i po smrti jmenovali ho svůdcem.

A po nezahalených narážkách následuje zcela otevřený konec: „Po uvážení těchto pevných a silných vývodů sv. Písma, jež jasně vyjadřují, jak oni přečetní spravedliví mužové na základě křivých svědectví, jež proti nim vydána, byli potlačeni a zahubeni, každý věrný křesťan má se snažiti a raditi, aby M Jan Hus, jenž svobodně k tomuto sboru přišel, aby ukázal a zjevil svou nevinnost a čistotu své pravé víry, nebyl pohaněn po koutech skrze bezectné osoby a své těžké nepřátele proti němu vypovídající a křivě svědčící, nýbrž spíše, aby pravda vysvitla, zjevně a veřejně byl slyšán, maje před sebou žalobníky a obdržev místo k obraně na smytí zločinů, které se mu vytýkají, abyste jinak, kdyby — nedej bůh — pokoutně byl potlačen, nebyli účastníky zločinu svým souhlasem . . .“

Netřeba upozorňovati, že běží o projev některého z Čechů v Kostnici, závěr sám zdůrazňováním „pokoutnosti“ jeví ohlasy z prvého vysvědčení pánů českých ze dne 7. října 1414.

Lze pochopiti, že projev tak pronikavě a tak pádnými důvody ve prospěch Husův vystupující nezůstal bez povšimnutí, a že zejména koncil hned po vyvěšení byl naň upozorněn. Dovídáme se o dojmu, jakým působil. Koncil prý se vyjádřil, že vyhláška jest velice pomatená a že původce jest znám. Bohužel neplatí to také o nás, a byl-li původce znám koncilu, není bezpečně znám nám. Sedlák, jenž na spis tento znovu upozornil,[1]) domnívá se podle znalosti Písma, že autorem byl kněz, a hádá na Petra z Mladoňovic. Ale tomu nelze přisvědčiti. Brání právě poznámka (jíž Sedlák neznal), že autor byl koncilu znám. Kdyby koncil byl v Petrovi autora tušil, sotva by byl opo-

[1]) Sedlák, domnívaje se, že spis jest zcela neznám, uveřejnil ho z rkpu Třeboňského ve Hlídce 1911 (Několik textů I, 42 n.). Ale spis byl již tištěn v Op. I, f. 84'—85, arci již v druhé redakci (Sedlák, Studie a texty II, 13 pozn. 4 mylně praví, že jest zde ve formě zhoršené, jest to druhá redakce, přepracovaná nezcela přiléhavě po upálení Husově a proto ostřejší; v. níže str. 14, pozn. 2). Mimo to jest první redakce v rkpe Vídeňském 4902.

minul zakročiti proti nepatrnému bakaláři-písaříčkovi, jenž žádným officiálním posláním nebyl chráněn. Toho tedy sotva lze za autora pokládati.

Mohlo by se ovšem proti tomu uvésti, že koncil zakročiti nemohl, poněvadž Zikmund, v Kostnici přítomný, nebyl by toho připustil. A to by bylo tím závažnější, kdyby bylo správné datování Sedlákovo, jenž na obou uvedených místech klade spis mezi 13—31. květen 1415. Ale ani to nepokládám za správné.

V té době právě zahájeno jednání Čechů a Poláků v Kostnici přítomných o slyšení Husovo, a celá akce, jak uvidíme, byla vedena při vší rozhodnosti velmi obratně a rozmyslně. Jest sotva myslitelno, že by ji byl chtěl někdo podporovati letákem, který nutně musil koncil podrážditi; ani „horkokrevný“ stranník Husův, jak myslí Sedlák, nemohl toho učiniti, spíše nepřítel Husův, a ten by arci nebyl volil formu při vší zbožnosti tak jizlivou. Mimo to pak nikde v současných zápisech z této doby nenalézáme nějaké zmínky nebo narážky, jíž by sem bylo lze vztahovati.

Pátráme-li v oficiálních záznamech, dovídáme se dne 4. ledna, že Zikmund na požadavky koncilu odpověděl: Pokud jde o důvody pronášené o Janovi Husovi, že král svým nařízením zakročil, a i budoucně, bude-li třeba, zakročí proti hrozbám a bludům, obsaženým ve spisech na určitých místech vyvěšených.[1]) To, myslím, přímo nutí mysliti na náš dokument. O protestních vyhláškách Jana z Chlumu nebylo přece možno říci, že by obsahovaly bludy, ale za to účinné užití Písma jevilo se vždy bludným. Mám za to, že jistě jest míněna vyhláška tato, již také proto, že nikde jinde podobných dokladů nenacházíme.[2])

Je-li tím doba vzniku dokumentu našeho určena, nebude tuším nesnadno určiti jeho původce. Znalost Písma nepředpokládá přímo kněze, byla dosti běžná i u laiků, a právě v okolí Husově poznáváme jednoho, jenž v Bibrachu tak disputoval s kněžími o věcech theologických, že ho pokládali za zakukleného doktora theologie, což mu u přátel vyneslo žertovnou přezdívku Bibrašský doktor.[3]) Byl to — pan Jan z Chlumu.

A na něho tuším ukazují všecky okolnosti. Jestliže koncil znal původce, ale spokojil se označením jeho spisu za popletený, jinak ho nestihaje, mohl jím býti snad Jan z Chlumu jediný. Proti němu, jenž byl plnomocníkem Zikmundovým a jenž nad to byl oficiálním zástupcem Pražské university, jenž tedy měl dvoje úřední poslání, se koncil prostě nesměl zakročení odvážiti . . .

Ale také doba dobře se hodí. Koncem prosince, kdy přátelé Husovi s úzkostí pozorovali podezřelé svědky a pochybné výslechy, kdy však také směli doufati v rozhodné zakročení Zikmundovo, dokument tento

---

[1]) Srvn. Finke, Forschungen und Quellen zur Gesch. des Konst. Konz. (Paderborn 1889) str. 254; bližší výklad o těchto i dalších otázkách v. v *mém* článku: Husův glejt ČČH. II, 68 a d.

[2]) Sice ještě dne 17. dubna 1415 (v. d. Hardt IV, 119) zakazuje koncil vydávati posměšné spisy proti kterýmkoli osobám, ale tu běží patrně o pamflety s obou stran po útěku papežově sepisované; srvn. Hefele, Conciliengeschichte VII, 109.

[3]) Palacký, Docum. str. 93.

nebyl jistě bezvýznamný a nepromyšlený, jakým by se jevil v každé době jiné. A tak asi jest a bude dokladem účinné podpory Jana z Chlumu.

A přece ani on nebyl psán nadarmo. Účelu svého sice nedošel, ale neznám nezůstal. Není bez zajímavosti, že na př. Jeronym ve své slavné obraně uvádí některé z jeho důvodů — jež jemu arci byly běžné,[1]) ale jistě záhy přišel ve známost i v Čechách — ozývá se tuším z některých protestů, — a po upálení Husově přepracoval ho kdosi neznámý v novou redakci, psanou ještě prudčeji a zachovanou jen v tisku Norimberském, kde při vydání asi ještě přiostřena.[2])

II.

V době, kdy list pánů Moravských došel na místo svého určení, v jedné věci o záležitosti Husově bylo již rozhodnuto. Král Zikmund byl zprávou o zatčení Husově velmi rozezlen, a spatřuje v tom — arci právem — porušení svého glejtu, zvláštním poselstvím žádal, aby Hus byl propuštěn a Janovi z Chlumu vydán. Pán z Chlumu, když, zmiňuje se o tom ve své vyhlášce z 24. prosince a vyslovuje mínění, že by k zatčení za přítomnosti královy nebylo mohlo dojíti, připojil také výstrahu, že král, až přijede, dovede si zjednati satisfakci, nehrozil na plano. Zikmund přijev v noci na Štědrý den do Kostnice, ujal se Husa opravdu. Žádal za jeho propuštění, hrozil prý dokonce vypáčiti dveře jeho žaláře, rozešel se ve zlém se zástupci koncilu. Ale jeho rozhodnost neměla dlouhého trvání. Koncil, jenž se mu jinak hleděl zavděčiti všemožně a zejména všecky jeho pochybnosti, pokud se týkaly bližšího seznání úmyslů Husových, okamžitými takořka výslechy hleděl uspokojiti, užíval proti němu zbraně velmi vydatné: jeho zástupcové hrozili, že se koncil rozejde, nebude-li míti volnosti, a Zikmundovi příliš záleželo na dojednání otázky, která jemu samému byla hlavní pohnutkou pro práci o svolání koncilu — odstranění schismatu, příliš stál o zásluhu vrátiti církvi jednotu, aby tomuto přání překážel dalším naléháním ve věci Husově, již v tu chvíli podceňoval a jejíhož dosahu si ani později plně neuvědomil. Již do týdne se chování královo změnilo, a dne 4. ledna prohlásil Zikmund zástupcům koncilu, že koncil má a smí ve věcech víry býti svoboden v postupu proti těm, o nichž jest známo, že jsou nařčeni z kacířství, ale tak, aby veřejně byvše pohnáni se šetřením toho, čeho třeba, po své zásluze byli souzeni. Mimo to dal tenkrát také uspokojivé prohlášení, pokud šlo o vyhlášky Jana z Chlumu.[3])

Zikmund již tím vlastně zřekl se Husa, ale přece ještě ne úplně. Požadavek veřejného slyšení i v tomto ustoupení ozývá se zřetelně,

[1]) Srovn. list Poggiův (Palacký, Docum. str. 627); mysliti na Jeronyma jakožto původce bylo by sice dosti blízké, ale žaloba taková se proti němu nikde neozývá. Na podobnosti v listech ostatních upozorněno svými místy.

[2]) Otiskuji list podle rkpu Třeboňského a Vídeňského (příl. 3), uváděje v poznámkách varianty druhé redakce. Přepracování není, zvláště při konci, příliš obratné, a proto, tuším, tím spíše jest možno míti je za současné, až na úvodní partii, kde výpady proti církvi připomínají příliš obraty Huttenovské nebo Brunfelsovské.

[3]) Finke str. 245; srvn. svrchu str. 13.

a v něm pro tu chvíli bylo obsaženo i více. Snad tu působilo i ujišťování pánů českých, nepozbývajících důvěry ve šťastný výsledek veřejného slyšení, jisté jest, že tohoto svého úmyslu Zikmund nezapomněl hned.

Ale i tu narážel na obtíže stále větší. Koncil sice dovedl bezohledně vymáhati ústupky svému stanovisku, ale se své strany nebyl ochoten k žádným. Přiznání Zikmundovo, že koncil proti kacířům smí postupovati svobodně, znamenalo ovšem, že Zikmund nemíní Husa chrániti, bude-li usvědčen z kacířství, nikoli však, že by chtěl připustiti jeho pouhé odsouzení bez výslechu, jak to bylo při kacířských soudech při všem zdánlivém zachovávání soudních forem pravidlem. Zikmund vzdal se původního svého úmyslu chrániti Husa stůj co stůj, ale glejtu svého úplně se nezřekl. Nemínil zastávati se Husa, bude-li z kacířství usvědčen *řádným během soudním*, nikoliv libovolným postupem soudů kacířských. Slyšení Husovo mělo tudíž býti nikoli odsouzením, jak si to koncil vždy představoval a ještě v poslední chvíli — uslyšíme o tom ještě — podskokem provésti chtěl, ba ani ne snad jen výslechem, nýbrž skutečně veřejným, „zjevným" slyšením, což předpokládalo slyšení na svobodě.

Po celý měsíc leden trvají spory mezi Zikmundem, jenž pod vlivem českých pánů stoje o veřejné slyšení, zasazuje se i o propuštění Husovo, a koncilem, který požaduje prostě tajného odsouzení. Snad i nyní opakovaly se někdejší prudké scény, snad zase na druhé straně také ta okolnost, že příjezd Zikmundův oživil otázku jednoty církve, zmenšovala jeho zájem o Husa, jisté jest, že dosti záhy Zikmund přiblížil se stanovisku koncilu ještě více. Sice ani nyní ještě nevzdal se požadavku veřejného slyšení, které téměř do té chvíle, kdy k němu došlo, představoval si jinak než koncil, ale jeho pojem veřejného slyšení se proti původnímu značně zúžil. To, co dříve bylo předpokladem veřejnosti a zjevnosti, totiž osvobození Husovo, záhy odpadlo, o vybavení Husovo z vězení Zikmund záhy přestal usilovati, od konce ledna o nějakých rozporech s koncilem v té příčině neslyšíme.

Právě události, které se zatím v Kostnici odehrávaly, dovedly způsobiti, že to nebylo patrno hned. Pozornost koncilu již skoro od příchodu Zikmundova zvýšenější měrou obrácena byla k otázce jednoty, jednání s plnomocníky Řehoře XII. i s Janem XXIII. o odstoupení zatlačovalo (vedle některých formálních otázek) vše ostatní do pozadí. Útěk papeže Jana XXIII. z Kostnice (20. března 1415), jímž vlastně jeho potomní osud byl rozhodnut, vzrušil ovšem pestré shromáždění ještě více a nedovolil vzpomínati prostého kazatele Betlémského, který již téměř čtyři měsíce strádal v žaláři. A přece právě útěk prozradil změnu, která se mezitím v mysli Zikmundově udála.

Když za papežem také jeho služebníci opouštěli Kostnici a tedy také (dne 23. března) strážcové Husovi, tito, když biskup Kostnický odmítl nejprve převzíti klíče Husova žaláře, před svým odchodem odevzdali je králi Zikmmundovi. A tenkrát to bylo, kdy král v dorozumění s koncilem svěřil klíče žaláře Husova biskupu Kostnickému Otovi III. z Hachberga, jenž, přímým rozkazem zbaven rozpaků, dne 24. března, na Květnou neděli, dopravil Husa do vězení mnohem nelidštějšího, třeba vzdušnějšího, na své tvrzi Gottliebách.

Ještě po delším čase když Petr z Mladoňovic upravoval své současné zápisky v konečnou redakci, vzpomínka na chování královo vynutila mu tuto trpkou poznámku. „Hle zde byl by již mohl se ctí ho osvoboditi ze žaláře a dostáti svému glejtu, kdyby spravedlivě byl jednal..." Tím bolestněji musil postup králův působiti na přátele Husovy v Kostnici. Příliš pozdě poznali nynější pravé smýšlení královo, příliš pozdě viděli, že je od jisté doby vlastně klamal, že na jeho součinnost počítati nemohou. To však neochromilo jejich horlivosti, naopak stalo se jim novou vzpruhou. Ani jim nyní jistě neušlo, co pozorovali také jiní, a co za mnohé — arci v jiném duchu — vyjádřil neznámý protivník Husův v dopise do Prahy, vyslovuje svůj dojem, že král neposkvrní své cti osvobozením Husovým, „ač se ho někdy ujímá, na oko, jak se myslí, jsa doháněn neodbytností oněch Wyclifistů."[1]) Jestliže ani nyní neustávali naléhati na krále, důvěry v jeho přispění již neměli a hleděli si pomoci sami. A také skutečně, třebas v poslední chvíli Zikmund přece ve prospěch slušnějšího slyšení zakročil, to, že zakročiti mohl, že vůbec slyšení bylo slíbeno, jest jenom jejich zásluhou.

* * *

Akce zahájena 13. května 1415. Toho dne po slavnostním zasedání koncilu ve shromáždění čtyř národů, na které se koncil rozdělil, Petr z Mladoňovic přečetl pamětní spis, jímž pánové, vidouce, že od Zikmunda zakročení očekávati nelze, sami se odhodlali ve prospěch Husův zakročiti.

Pamětní spis, vyloživ nejprve začátky jednání Zikmundova s Husem, aby se pod glejtem králový dostavil na koncil „pro očištění špatné pověsti království Českého i své", a aby tam „každému, kdo by se stranou učinil, vydal veřejný počet ze své víry", vede pak tuto stížnost: „Tu když řečený M. Jan Hus do Kostnice pod zmíněným glejtem svobodně byl přišel, zatčen jest a těžce beze všeho předchozího slyšení uvězněn a podnes jak pouty tak hladem a žízní jest týrán. Ačkoli kacíři někdy koncilem v Pise odsouzení zde svobodně stáli a potom svobodně odešli,[2]) řečený M. Jan Hus sám přece, neusvědčen, neodsouzen, ba tenkrát ani neslyšán, jak předesláno, zatčen jest, když tu přece tenkrát žádná poselství nejen králů nebo kurfirstů některých, ale ani universit ještě nebyla. A když pan král spolu se vznešenými pány zde přítomnými velmi naléhavě žádal, aby vzhledem k jeho glejtu bylo dbáno jeho cti, a aby řečený M. Jan Hus veřejně byl slyšán a ze své víry veřejný počet složil, a kdyby byl usvědčen, že něco tvrdošíjně tvrdil proti svatému Písmu a pravdě, že by to podle rozhodnutí a poučení koncilu měl opraviti, toho přece dosud nemohl obdržeti ani míti, nýbrž řečený M. Jan Hus tak těžce jest držán v poutech a zkracován nejšpatnější stravou, že jest se obávati, aby se, vyčerpaje síly, nepomátl na rozumu. A ačkoli pánové zde přítomní těžce z království Českého jsou naříkáni, že, vidouce řečeného M. Jana Husa v takových úzkostech proti glejtu královu,

[1]) Palacký, Docum. str. 541, list z 2. dubna 1415.
[2]) Míněni jsou plnomocníci Řehoře XII. (Angela Corrario), který byl v Pise koncilem prohlášen za ssazeného a za kacíře, o čemž srvn. i níže.

sama krále na jeho list glejtovní opominuli upomenouti, aby toho déle netrpěl, poněvadž to směřuje k potupení a zlehčení koruny království Českého a jazyka toho, jež od začátku přijetí víry katolické nikdy neodstoupily od poslušenství Římské církve (cum vergant in contemptum et vilipendium corone regni Boemie et lingwagii predicti, quod ab origine suscepte katholice fidei numquam ab obediencia sancte Romane recessit ecclesie), přece to vše dosud na sobě trpělivě nesli, aby se nezdálo, že jakkoliv jsou příčinou rozrušení tohoto svatého sboru."

Žádají tudíž páni, „aby jak pro čest glejtu králova, tak pro ochránění pověsti přeslavného království Českého i rozmnožení pověsti koncilu, v záležitosti Husově prostředkem spravedlnosti boží rychlý konec byl učiněn, poněvadž jest nebezpečenství v průtahu".

Tato část pamětního spisu podána byla — bude o tom ještě řeč — jménem českých a polských pánů v Kostnici přítomných. Vedle toho však páni čeští pouze svým jménem uznali za nutné připojiti zvláštní ohrazení proti „utrhačům" a „udavačům", kteří šířili nadsazené pověsti o vzrůstu přijímání pod obojí a z toho vzešlém zneuctívání této svátosti i jiných obřadů církevních.[1]) Ačkoliv nikdo nebyl jmenován, nebylo ovšem nikoho tajno, kdo jest míněn, takže mu nezbylo než se přihlásiti. Když ona druhá část spisu čtena, povstal biskup Litomyšlský Jan Železný, a prohodiv po česku: „Totoť se mne dotýče i mých", přiznal se, že na něho se vztahuje obvinění, a žádal zároveň o lhůtu, aby mohl odpověděti. Byla mu určena na nejbližší čtvrtek, kdy také na stížnost pánů českých a polských slíbena odpověď.

V určený den — bude výhodnější zmíniti se o celé této akci souvisle, — dne 16. května dal biskup Litomyšlský skrze svého zřízence Mužíka předčítati odpověď. Snažil se sice dokázati, co tvrdil o přijímání z kalicha, ale i z jeho vykrucování bylo patrno, že mluvil více než měl, když vyvozoval a ovšem přibarvoval důsledky přijímání pod obojí (přenášení vína v láhvích); jiná udání zapíral, ač ovšem nemohl vyvrátiti, že k jejich šíření přispěl, háje se, že k takovým zjevům může dojíti. Odpověď jeho jistě musila drážditi, ale ani odpověď koncilu nedovedla působiti konejšivě. Hledajíc svou sílu ve zřejmých nesprávnostech, jest při tom ve formě neobyčejně příkrá. Přednesl ji jménem zástupců všech národů biskup Carcassonský téhož dne, hned po odpovědi Jana Železného.

---

[1]) Celý pamětní spis, z něhož tu jen výtah pro další souvislost nutný podán, pojal do své zprávy Petr z Mladoňovic (Höfler I, 146—147, Palacký, Docum. 256 n.) Poslední onen odstavec, jen jménem českých pánů podaný, zní v originále: Ceterum, reverendissimi patres et domini, ad nobilium dominorum de Boemia hic presencium audienciam deductum est, qualiter preclari regni Boemie iam dicti quidam tam in honore quam in fama obtrectatores et emuli ad aures paternitatum vestrarum deduxissent, quomodo sacramentum preciosissimi sanguinis domini per Boemiam iam in flasculis deportarent, quodque sutores iam confessiones audirent et sacrosanctum corpus dominicum aliis ministrarent. Propter quod rogant domini de Boemia hic presentes, quatenus talis falsis delatoribus non credatis, cum tamquam iniqui infamatores regni predicti falsum dicant, quinpocius petunt attencius vestras paternitates, quatenus tales infamatores regni predicti nominentur, et dominus rex predictus, similiter et vestre paternitates videre debebunt, quod domini de Boemia talium infamatorum delaciones falsas et frivolas taliter studebunt refellere, unde ipsi infamatores coram domino rege predicto et vestris paternitatibus verebuntur.

Pánové prý prosili za Jana Husa, „jenž zákonitě jménem tohoto koncilu v pouta uvržen", aby byl na svobodu propuštěn a veřejně slyšán. Otcové koncilu prý po úradě se ustanovili, že se to nikterak nemá státi. Mluví-li podavatelé stížnosti o veřejné bezpečnosti, ta prý nijak nebyla porušena, poněvadž prý Hus, když byl zatčen, neměl ještě glejtu, jenž mu teprve 15. den po uvržení do žaláře dodán; to prý „zvěděli od osob hodnověrných". Ale otcové se také diví, že se Čechové odvažují psáti, že nebyl ještě slyšán. Vždyť prý, ač obeslán, nestál před Janem XXIII. a poslal jen zástupce, a když jejich výslechem byl postižen jako podvodník a klamač, byl odsouzen a od papeže proklet, v kterémžto prokletí z části ještě trvá, a jest ho tudíž nutno míti za náčelníka kacířů, „který nad to i v tomto městě drze se odvážil kázati". Zmínce o kacířích koncilem Pisským odsouzených prý otcové nerozumějí, míní-li pánové posly papežovy, kteří pro dobro jednoty připuštěni; z toho souditi, že se tak má státi ostatním odsouzeným kacířům, bylo by protimyslné. Na konec slibují, že při nejbližší příležitosti k záležitosti Husově přikročí.[1])

Nebylo snadno tyto nesprávnosti vyvrátiti. Pánové čeští i polští učinili to hned příští sobotu (18. května). Proti urážlivému tónu oné odpovědi jejich vyvrácení jest rozhodné, ale důstojné, a proto tím účinnější. Uvádí pádné doklady a četné svědky, že Hus měl glejt již před uvězněním, že jej Jan z Chlumu hned po zatčení Husově předčítal a ukazoval, že mnozí knížata a biskupové vědí, kdy byl vydán, a že tudíž nesprávné jest tvrzení, jako by teprve 15 dní po zatčení byl došel, což jest ostatně urážka krále Zikmunda a jeho kanceláře. A s ostrou ironií prosí tedy pánové, aby důstojní otcové „takovým prý hodnověrným osobám neráčili tak snadno věřiti".

Rovněž bez nesnází bylo lze vyvrátiti tvrzení o „arcikacířství" Husově. Pánové, ač o půhonu z vlastní zkušenosti nevědí, poukazují na postup vůči zástupcům Husovým, i na to, že Hus z klatby se odvolal, o čemž všem akta Římského processu lépe poučí; ale s největší rozhodností a ovšem podle pravdy odmítají zmínku o veřejném kázání Husově v Kostnici, poněvadž až do svého zatčení svého příbytku vůbec neopustil. Pokud jde o kacíře v Pise odsouzené a neporozumění této námitce, prohlašují, že nechtějí pro Husa nic jiného, než aby se směl těšiti téže svobodě jako oni kacíři, děkujíce na konec za slíbené rychlé vyřízení.

Hrdé sebevědomí převahy pravdy pak ještě plněji vyzařuje z odpovědi českých pánů hned potom dané na vytáčky biskupa Litomyšlského. Jak jim k tomu jeho vykrucování a uhýbání dávalo plné právo, páni čeští upírají mu vůbec všecku víru a prostě prohlašují, že mu nelze věřiti, dokud svých tvrzení nedokáže, při čemž na konec, ovšem jeho nadutým vystupováním vydrážděno, velmi nápadně hlásí se i opovržení, jaké měli členové šlechtických rodů k šplhavému povýšenci . . . V téže schůzi předložena také listina, jíž Hus po smíření se Zbyňkem dával papeži počet své víry (1. září 1411).

[1]) von der Hardt, Magnum oecum. Conc. Const. IV, 209.

Dokladů takových, jaké v této schůzi o věci Husově přednešeny, nebylo ovšem možno vyvrátiti. Koncil i biskup Litomyšlský, nemohouce zapříti svého usvědčení a tím porážky, pomohli si tím, že neodpověděli vůbec. Koncil tím nad to získával, vymykal se z přípovědi, že záležitost Husovu po žádosti pánů brzo vyřídí, odkládal „nejbližší příležitost" vždy dále. Byl ovšem nyní zabaven přede vším souzením nejsvětějšího otce Jana XXIII., kteréž věci přirozeně dával přednost, ale tím nelze odčiniti, že nebylo ani dosti ochoty danému slibu vyhověti.

Ale páni čeští nemínili se dáti odbyti. Když za celých čtrnácte dní koncil slibované příležitosti nenalezl, páni čeští a polští interpelovali znovu. V kongregaci národů dne 31. května 1415, vzpomínajíce svého úspěšného a dosud nezodpovězeného vyvrácení námitek koncilu, ujali se Husa novými návrhy. Uvádějíce na doklad pravověrnosti Husovy vedle jeho stálého ujišťování, že nechce žádného kacířství držeti, zejména jeho slavnostní protestaci z kázání „De sufficiencia legis Christi", které před koncilem míti chtěl, poukazujíce, že artikuly z jeho spisů vybrány od jeho nepřátel lživě a křivá svědectví proti němu sestavena, a zdůrazňujíce opět, že jeho uvěznění jest porušení glejtu, žádají, aby byli jmenováni někteří osvícení muži, doktoři Písma, kteří by Husa pečlivě vyslechli o smyslu jeho artikulů a zvláště o přesném vymezení pojmů, jichž oni neupřímní vyběrači artikulů namnoze stejně s Husem užívají, a kteří by dále probrali také výpovědi svědků, většinou jeho úhlavních nepřátel, aby Hus, když již tak dlouho nevinně strádá, neslyšán nebyl odsouzen. Nechť tedy Hus jest vyproštěn z pout a okovů, v nichž nyní tak těžce jest držán, a odevzdán do rukou několika biskupů nebo komissařů, aby se mohl zotaviti a potom tím svobodněji odpovídati, začež pani čeští nabízejí jakoukoli záruku, že před koncem pře neunikne.[1])

Spis tento byl také s příslušnými dodatky odevzdán králi Zikmundovi, který do schůze národů dostavil se teprv později; vedle toho pak předloženo a přečteno ve schůzi také osvědčení inkvisitora Mikuláše biskupa Nazaretského o pravověrnosti Husově, jak to páni již v pamětním spise svém ohlásili, a některé jiné dokumenty, mezi nimi také ono první prohlášení pánů v radě zemské shromážděných (ze 7. října 1414, zde č. 1) a protestní listy pánů Moravských ze sjezdu Brněnského (zde č. 2 a 4), oba ovšem v latinském překladu.[2])

---

[1]) Zachováno rovněž u Petra z Mladoňovic (Höfler I, 156—159, Palacký, Docum. 266 n.); srvn. v. d. Hardt IV, 290.

[2]) Petr z Mladoňovic uvádí (Höfler I, 155, Palacký, Docum. 266): Ibidem eciam oblata est litera baronum Morauie recomendativa M. Hus cum XI sigillis." List Meziříčský měl ovšem podpisů a pečetí jen 9, i mohlo by se mysliti na list ze sjezdu Brněnského (v. níže), jenž opravdu měl podpisů 11. Všecky rukopisy Petra z Mladoňovic uvádějí potom list ze sjezdu Meziříčského, jen rukopis Musejní, jenž arci obsahuje konečnou redakci, ale již doplňovanou, uvádí vedle něho i list Brněnský. Bylo by tudíž nejpravděpodobnější mysliti, že čten byl toliko list první, ale rukopis Musejní také o Brněnském podotýká výslovně, že byl v latinském překladu v kongregaci čten, a vadí dále, že rukopisy vesměs mluví o listě s 11 pečetmi, jichž Meziříčský neměl, ale za to ovšem Brněnský. Že rukopisy mluví jen o jednom listu (a z části jen jeden uvádějí), nemůže vaditi, poněvadž mluví také jen o vysvědčení inkvisitorově, ač bylo předloženo dokumentů více. Byl-li list Brněnský hned poslán, mohl od 8. května dobře před 31. květnem dojíti do Kostnice.

Hned po přečtení patriarcha Antiošský prohlásil jménem deputovaných zkrátka — a zde je nejlíp viděti, jak koncil nedávným usvědčením byl rozhořčen: z líčení pře uvidí se, bude-li ono Husovo ujišťování platné; jsou-li artikuly dobře či špatně vyňaty, bude patrno z rozsudku; i kdyby se tisíc rukojmí nabídlo, bylo by proti svědomí otcu propustiti člověka, kterému naprosto nelze věřiti, slyšení však bude mu dáno příští středu, 5. června. Slibu tak určitého nebylo arci možno nedodržeti. Bylo zásluhou českých pánu, že v této věci aspoň nestalo se po přání koncilu, třebas koncil i ono slyšení představoval si jinak.

III.

Mluvíme-li o zásluze, jistě největší měrou smí na ni činiti nárok pan Jan z Chlumu. Třebas ovšem všude setkával se s porozuměním, přece asi nepochybíme domněnkou, že od něho vyšel popud k celé akci; a on to patrně také byl, kterému se podařilo vedle všech téměř Čechů v Kostnici sjednotiti k společnému projevu také Poláky, čímž zakročení nabylo ještě většího významu. A nebyla to jména ledajaká, jež v této souvislosti slyšíme. Již první prohlášení podepsali z Čechů Jindřich Lacembok z Chlumu, Jan z Chlumu, Václav z Dubé a Leštna, pan Šrank mladší i jeho otec, Václav Myška z Hrádku, Kuneš z Chlumu, Skála z Lilče, Běškovec, a souhlasu svého neodepřeli, ač prý podpisy jejich na listině připojeny nebyly, Půta z Ilburka, Bohuslav z Doupova a jiní. Z Poláků připojili své podpisy rytíři stkvělých jmen Záviše Černý z Garbova, Jánuš z Tuliskova kastelán Kališský, oba vyslanci samého krále Polského Vladislava, pan Boruta, Donín, Balický a jiní. A neméně na Jana z Chlumu jakožto osnovatele ukazuje to, že když jeho osobní písař, bakalář Petr z Mladoňovic předčítal v kongregaci spisy tyto, četl vlastně spisy své. Jako již první pamětní spis, tak zajisté i všecky ostatní vyplynuly z jeho péra.

Jedna věc jest ovšem v těchto projevech nápadná, ta, že k nim dochází poměrně dosti pozdě. Nelze-li pochybovati, že teprve jednání Zikmundovo po útěku papežově podlomilo důvěru pánů českých, jest přece lhuta od 24. března do 13. května dosti dlouhá. Jednomyslnost, jaké docíleno u Čechů v Kostnici přítomných, zajisté může býti zárukou, že po této stránce překážek nebylo, že příčina asi byla jiná. Snad nám něco dovedou o tom pověděti ostatní projevy šlechty české, záležitosti Husovy se týkající

Petr z Mladoňovic, když onen první pamětní spis psal, nepočínal si docela samostatně. Mohl se ovšem opírati o sdělení pánů Jana z Chlumu a Václava z Dubé, vlastních vyjednavatelů Zikmundových s Husem — na těch se patrně zakládá úvodní část o tomto jednání. Další zmínky o potupě, která z nařčení Husova vzešla vší České koruně, o úmyslu Husově očistiti se i o zlehčení, které z porušení glejtu vzchází králi i zemi a jazyku Českému, vyjadřují arci názory celkem obecně běžné a mohly se z části opírati i o první vyhlášku Jana z Chlumu.[1])

[1]) Srvn. na př. slova oné vyhlášky ad *reddendum* *cuilibet* poscenti in audiencia *publica* plenariam *racionem* se slovy spisu Petrova: *cuilibet* partem se ponenti de fide sua *publicam reddere racionem* . . .

nicméně neubráníme se dojmu, že jsme již podobnou formulaci někde slyšeli. A opravdu netřeba choditi daleko. Srovnejme na př. tato místa stížného listu Moravských pánu z Meziříčí poslaného se spisem Petra z Mladoňovic:

Hus jel jest odsad k obecnému křesťanskému svolání do Konstancí dobrovolně, pro křivé nařčení, kteréž jest jemu scestně a skrze to vší České koruně a hlaholu Českému připisováno, ... chtěl jest ... pro očištění své i vší České koruny odpovídati všem i každému před obcí sboru svatého a zjevně, ač by kdo jemu v čem vinu dal, a tu svou víru dále všemu křesťanství chtěl zjeviti ... a byl-li by v čem scesten shledán, ... hotov jest byl toho popraviti ... Tu když jest do Konstancí přijel, ... jat jest v tom glejtu a u vězení vsazen beze vší zprávy i slyšení, ... a bude-li v čem řádem a pravým právem shledán, ... mohl by Tvé Milosti i vší České koruně úraz skrze to býti ...

quatenus pro expurganda regni Boemie et sua infamia sinistra ... venire velit ad sacrum generale Constanciense concilium et ibidem cuilibet partem se ponenti de fide sua publicam reddere racionem ... Cum autem ... Constanciam sub dicto salvo conductu libere pervenisset, captus est et graviter nulla audiencia previa carceratus, ... ut ... publice audiatur et de fide sua publicam reddat racionem et si convictus fuerit, ... quod id ... debeat emendare, ... cum vergant in contemptum et vilipendium corone regni Boemie et lingwagii predicti.[1])

Jest tedy sotva možno pochybovati, že Petr z Mladoňovic pro tuto část svého pamětního spisu užil již stížného listu pánův Moravských z měsíce ledna, o němž víme, že již před 13. únorem byl v Kostnici, který arci svým účelům upravoval. Jestliže však takto pamětní spis Petrův, čtený dne 13. května 1415, jeví se do jisté míry závislým na svých předlohách, přece lze o něm říci, že více než přejímal, sám nabízel.

V pamětním spise čteme také, že pánům českým v Kostnici bylo od jejich přátel v zemích českých vytýkáno, proč králi jeho glejtovních povinností nepřipomenuli, když z toho hrozí úraz cti České koruně; není třeba pokládati to za pouhou smyšlenku, i když do té doby žádného jiného podobného dokumentu neznáme mimo stížný list ze sjezdu Meziříčského, a i když víme, že tento list jest spíše výsledkem vespolného

[1]) Pro snažší přehled připojuji — vlastně opakuji — zde (novočeský) překlad těchto míst: aby pro očištění království Českého i svého nařčení křivého ... ráčil přijíti k svatému obecnému svolání (koncilu) Kostnickému a tam každému, kdož by se stranou učinil (žalobníkem v rozepři, kdo by mu vinu dával), z víry své zjevný počet složiti ... Když však do Kostnice s tím glejtem dobrovolně (svobodně) přišel, jat jest a bez předchozího slyšení těžce uvězněn ..., aby ... zjevně (veřejně) byl slyšen a ze své víry zjevný počet složil, a byl-li by usvědčen, ... že by to měl opraviti ..., ježto to míří k potupě a zlehčení koruny království Českého a řečeného jazyka (hlaholu). Arci také ohlasy na vyhlášky Husovy cestou činěné lze zde slyšeti.

porozumění. Jest vždy možno, že některým horkokrevnějším přívržencům Husovým zdál se postup jeho záležitosti a především jeho osvobození příliš zdlouhavým a že vinili i Čechy Kostnické z liknavosti.

Ale jest také možno — a tento výklad, jehož správnost doufám dokázati, obstojí, i když opravdu některý netrpělivý stranník činil jim výtky, — že ona zmínka, i když ne zcela smyšlená, má také jiný důvod, že naopak páni v Kostnici snad právě listu Meziříčského užili již jako dokladu pro onu zmínku o výtkách ze zemí Českých, aby byla důvodem jejich kroku.

Tím zajisté bylo lze velmi dobře vysvětliti, že se pánové k svému zakročení odhodlávají bez krále; možné námitce koncilu, že nejsou oprávněni, byl tím již předem ulomen hrot, a také vůči králi samému byli tím stěžovatelé chráněni. Ale tu zůstává nevysvětleno, proč by na takové opatření byli připadli teprve po šesti nedělích. Jistě běželo jim o to, aby i bez krále jejich projev byl důstojný a závažný, podpisy vynikajících členu poselství polského měly zajisté tomuto účelu sloužiti, ale oni byli v Kostnici již od 20. ledna[1]) a jejich získání nepůsobilo obtíží. Nemělo téhož účelu býti dosaženo ještě jinou cestou, a není zde vlastní příčina dlouhého prodlení? Mám za to, že vysvětlení dá se nalézti.

Jako zpráva o porušení glejtu zatčením Husovým nebyla zemím Českým lhostejná, tak jistě ještě více vzrušila je zpráva o chování krále Zikmunda po útěku papežově. Také tentokráte první hlas odporu ozval se z Moravy. Ze sněmu Brněnského dne 8. května 1415 datován jest nový projev šlechty Moravské.[2]) Známá jména čteme mezi těmi, kdo podepsali, z oněch devíti, kteří podpisy svými stvrdili list sjezdu Meziříčského, až na Hanuše z Lipé (poznáme proč) čteme zde všecky, ale chybící nahražen jiným, a také někteří jiní podepsali; byli to Procek a Aleš z Kunštátu na Lysicích a Jaroslav ze Šternberka. Jedenáct podpisu má tento list, ale není tu toliko o dva podpisy více. Přední páni Moravští podepisují výslovně jménem ostatních pánů na sněmě shromážděných, běží o projev veškerého panstva Moravského.

Závažnost projevu jeho obsah dovedl zvýšiti: List psán jest velmi účinně, nicméně věcně nepřináší mnoho nového; jest psán pérem, které psalo již projev Meziříčský, jednotlivé obraty a výrazy odtud vracejí se zde, přes to však není list tento pouhým opakováním onoho, přejímaje, vede si samostatně, neopakuje doslova někdy ani tam, kde užívá týchž slov.[3]) Ale obsahem i tónem kryje se téměř s předešlým projevem, leda zmínka o odsouzení „po kútech“ mohla snad vyplynouti již z prvého šlechtického vysvědčení pravověrnosti, ačkoli zde jistě pravděpodobněji smíme mysliti na překlad obdobných míst z anonymní vyhlášky Jana z Chlumu.[4]) Staré duvody ozývají se znova, přesvědčení o nevinně Husově a urážce Českého národa i porušení glejtu se nemění, a také rozhodnost jest táž, ano snad ještě větší, zejména vůči Zikmun-

[1]) v. d. Hardt IV, 39; srvn. Piekosiński, Goście polscy na soborze Konstancyjskim, Rozpr. Akad. Kraków sv. XXXVII (1899), str. 152 n.,

[2]) Příloha č. 4.

[3]) Ve vydání jsou místa přejatá tištěna drobným tiskem.

[4]) Upozorňuji na to ve vydání.

dovi, třebas šetrnost k němu byla ze všeho patrna. Páni sice jistě již vědí o jeho chování po útěku papežově, ale neviní přímo krále, ač zajisté poznámka, že Hus vzat z bývalého vězení „buóh vie najlépe čí mocí", jest dosti průhledná, a v dálejšku připomínají jen, a to jest druhá podrobnost, kterou tento list uvádí na víc, že se potom vězení Husovo zhoršilo, neboť „jsú jemu rucě i nozě ukrutně nekřesťansky okováně".

List jest ovšem psán pod dojmem dalších vzrušujících novin, jichž však v něm užito poměrně málo. Bylo by možno míti za to, že nové zprávy o Husovi dovedly samy podnítiti nové účastenství šlechty Moravské, jako z jejích řad již onen první projev byl vzešel, a míti tudíž tento list za projev čistě spontánní. Zde by ovšem poměrně pozdní datum listu mohlo vaditi, zpráva o útěku papežově a přenešení Husově do tužšího vězení pronikla do zemí Českých jistě značně dříve, a kdyby běželo o projev okamžitého vzrušení, slušelo by mu jistě lépe datum dřívější. Námitku tuto bylo by arci možno oslabiti poukazem, že snad Lacek z Kravař — není arci pochyby, že i tenkrát as byl původcem — vyčkával příštího sněmu, aby projev byl mohutnější. Ale námitka tato, jež vlastně záhad přimnožuje, jest neudržitelná.

Tentokrát totiž projev Brněnský nebyl jediný, jenž ze zemí Českých do Kostnice byl poslán. Čtyři dni po sněmu Brněnském, dne 12. května 1415 datován jest v Praze podobný projev šlechty,[1]) adressovaný rovněž králi Zikmundovi, ale protestující rozhodně proti způsobu, jakým s Husem nakládáno. Ze všech dosavadních projevů list tento jest nejvýznamnější. Neméně než 250 pečetí šlechtických bylo k němu přivěšeno, ale co více, list mluví výslovně jménem království Českého i markrabství Moravského.

A tím padá důvod, pro který by byli Moravští páni vyčkávali svého sněmu. Nemohli přece již tenkrát nevěděti, co jest chystáno o čtyři dni později, a s čím jistě souhlasili. A poněvadž vlastně vyčkávání sněmu shledali jsme jediným možným vysvětlením pozdního poměrně data jejich druhého zakročení, padá tím také, co by jejich druhému projevu bylo mohlo propůjčiti rázu spontánnosti. List Brněnský nemůže býti projevem okamžitého vzkypění, a poněvadž také, když se připojili k společnému protestu o čtyři dni pozdějšímu, nemohla důvodem býti nějaká snaha po samostatném zakročení, ale zase jejich krok jistě nebyl učiněn bez důvodu, nutno hledati důvod jiný.

Společný list Čechů a Moravanů však ani po stránce obsahové není bezvýznamný. Hned na začátku přináší něco nového. Dovolává se nařízení prý Jana XXIII., jímž každému, kdo by chtěl na koncil přijíti, byla zajištěna plná svoboda — jest to o důvod více, pro který na jednání s Husem nutno si stěžovati, jak se to v dalším průběhu opravdu vrací. List mluví o papeži, ale míní ovšem také koncil, jenž zatím byl zaujal místo papežovo. Dále však slyšíme opět řeč, již známe z listů pánů Moravských. Není to však — a to jest zajímavé — tou měrou list Brněnský jako list Meziříčský, jenž se tu ozývá velmi často přímo doslovně.[2]) Ale přes to také zde staré, doslovně přejímané důvody

[1]) Příl. č. 5.
[2]) Také to jest v našem vydání vyznačeno typograficky.

jsou dosti obratně rozšiřovány, ale i prokládány novými. Z nich některé upomínají na list Brněnský, z něhož i některé obraty sem přešly,[1]) jako také s ním společná, ač samostatně stylisována, jest výtka o chování Zikmundově po útěku Jana XXIII. Zní zde rozhodněji a určitěji, třebas ani ona se proti králi neobracela přímo. Kdežto však páni Moravští toliko šetrně naznačují, že vědí více a že krále toliko šetří, v tomto společném listě slovy: „a již také papež, nechav tu M. Jana Husi, pryč jest jel a v Tvé moci jeho tu ostavil" šetrné nápovědi, že vědí více, užívá se obratně k zdůraznění povinnosti Zikmundovy chrániti Husa i dále. Ale najdeme zde i více než v obou listech moravských.

Hned námitka, že proti všem těm svědkům, kteří na Husa svědčili, může míti mnohem více svědků své pravověrnosti, mnohem hodnověrnějších než oni jeho nepřátelé, zakládá se zajisté na informacích z Kostnice, třebas v jiných oficiálních projevech přímo s ní se nesetkáváme. Pozoruhodnější však jest místo, kde Zikmund jest na svou povinnost upomínán také z toho duvodu: „poněvadž kacieři potupení do Constancie ot Řehoře i Benedikta poslaní, měli jsú a mají pokoj a bezpečenstvie". Také tento důvod, o tom nelze pochybovati, zakládá se na informacích z Kostnice, ale i více, tento důvod slyšeli jsme již v pamětním spise Petra z Mladoňovic. Třebas páni čeští mluvili také (nezcela přesně) o kacířích Benediktových, netoliko Řehořových, o tom zajisté nebude pochybnosti, že na důvod ten nepřišli sami, že naň byli upozorněni z Kostnice.[2])

Ale podobných shod jest více. Důvod, že papež Husa uvěznil „nám i všie České zemi i jazyku na hanbu a na potupenie", který se jen o několik řádek níže vrací skoro ve stejné podobě vyzváním, aby Hus „viece mocí a bez řádu nebyl žalařován na hanbu a na potupenie všemu jazyku Českému", důvod tento ležel ovšem na snadě, ale jestliže jsme ho v tomto spojení z českých protestů ještě neslyšeli, nelze si nevšimnouti nápadné jeho podobnosti s výrokem v pamětním spise Petra z Mladoňovic: „cum vergant in contemptum et vilipendium corone regni Boemie et lingwagii predicti" (ježto směřuje k potupení a zlehčení koruny království Českého a jazyka toho). A zrovna tak zmínka aby Hus byl propuštěn „již dosti bez viny trpěv," aspoň smyslem vyskytuje se v pamětním spise několikrát. Ale pak i užití listu Meziřičského v projevu Pražském, třebas zase zcela přirozené, mohlo býti podporováno i upozorněním, jaké také pamětní spis Petrův obsahoval.

Jest ovšem vyloučeno, že by sjezd Pražský byl mohl užiti přímo pamětního spisu Petra z Mladoňovic, hned den po sjezdu Pražském v Kostnici předčítaného. Kdyby ani toho nebylo, shod bylo by jistě více, kdyby spis Petrův byl býval přímou předlohou. Ale na druhé straně vidíme mezi oběma těmito projevy nápadné shody, kterých nelze si nepovšimnouti, a které nemohou býti nahodilé. Z toho jest

[1]) Na ně upozorňují ve vydání příslušné poznámky.

[2]) V listě ze dne 9. března (Palacký, Docum. 538) píše kdosi neznámý z Kostnice do Čech: Také z těch, kteří sú byli pod poslušenstvím toho, jenž sě nazýval Benedictem papežem, čakáme poselstvie". Odtud snadno u toho, kdo věděl o duvodě uváděnem v Kostnici o kacířich v Pise potupených, mohlo vzniknouti mínění, že také zástupcové Benediktovi již tam byli.

možný jediný závěr: mezi pamětním spisem Petra z Mladoňovic a mezi současnými projevy z Čech jest nepopíratelná příbuznost obsahová, mezi zakročením Českých pánů v Kostnici a stížnými listy šlechty ze zemí Českých musí tudíž býti nějaká souvislost také. A pak již vysvětlení nebude nesnadné.

Čeští páni v Kostnici, když se přesvědčili, že na účinnější podporu krále Zikmunda počítati nemohou, odhodlali se zakročiti sami. Kdy tento úmysl v nich uzrál, nelze arci přesně zjistiti, ale jistě není odvážná domněnka, že to nebylo dlouho po 24. březnu, po prokázání pravého smýšlení Zikmundova. Víme již, že jim běželo o to, aby zakročení jejich bylo co možná závažné, a že také ohled na Zikmunda mohl spolupusobiti. Obojímu požadavku bylo lze vyhověti, když by se jejich podniku súčastnila také česká šlechta hromadně. Jistě tedy za tím účelem vstoupili s ní v dorozumění tím spíše, poněvadž nemohli nevěděti, že tím vlastně jdou vstříc jejím přáním. Co chystali sami, mělo z Čech býti podepřeno novým zakročením u Zikmunda. Nemůžeme ovšem říci, že by již za tím účelem Petr z Mladoňovic byl koncept svého pamětního spisu vypracoval — a bylo již také řečeno, že celý pamětní spis jeho za předlohu posloužiti nemohl, — ale o to sotva bude spor, že zároveň s vyzváním ke společné akci přišla z Kostnice do zemí Českých také direktiva, že snad myšlenkový postup pamětního spisu byl naznačen, nebo aspoň upozorněno, jak by páni Čeští akci podporovati mohli.

Myslím, že tímto výkladem vysvětlí se rázem vše, a že zejména zvláštní akce pánů Moravských, tak krátce před společným protestem všech a zase tak poměrně pozdě po převezení Husově na Gottlieby podniknutá, stává se srozumitelnější, než by byla jinak. Vzpomeňme, že v pamětním spise svém páni v Kostnici za nepřímý důvod svého vystoupení uvádějí také výtky, jichž se jim dostalo z domova. Upozornění na tento důvod jistě nemohlo chyběti při vyzvání k společné akci.

Nevíme ovšem, jak již pověděno, kdy k tomuto vyzvání došlo, i když asi dosti záhy po převezení Husově, přece jistě ne hned první den, a sotva pochybíme míněním, že ani ne první týden. Tím bychom se dostali do začátku dubna[1]) — pohybujeme se arci na půdě hypothetické, nicméně jistě se značnou měrou pravděpodobnosti. Počítáme-li třínedělní lhůtu na cestu do Čech pro obyčejného posla, padal by začátek dorozumění o společnou akci do konce dubna. Pak ovšem lhůta 14 dní — 3 neděl na svolání společného sjezdu Čechů i Moravanů v Praze, z něhož vyšel společný protest ze dne 12. května, není zajisté příliš značná.

Do této doby padá sněm Brněnský. Páni zde shromáždění jistě již věděli o chystaném společném vystoupení a souhlasili s ním, vydávají-li také prohlášení své, čtyři dni před společným, jistě nečiní tak proto, aby společný krok oslabovali. Páni vědí již a uvádějí něco z toho,

[1]) 2. dubna 1415 opravdu byl posílán nějaký list z Kostnice do Čech (Doc. str. 541 n), ale ovšem od pisatele Husovi nepřátelského, a třeba nelze zcela vylučovati možnosti, že by byl posel jeho mohl nésti i listy přátel Husových, nechci se o to opírati, ač znám doklad, že i protivníci doručovali listy druhé strany.

se potom z části šíře rozvádí list společný (těžší žalář Husův, pouta jeho), ale střeží se užiti toho za duvod, jak to potom činí projev společný, a tedy zajisté z té příčiny, že se to mělo státi v něm. Všimneme-li si, že také slohově užívají listu Meziříčského sice za oporu, ale nikoli za předlohu, sotva budeme pochybovati, že i to stalo se z toho důvodu, že předlohou měl býti list Meziříčský projevu společnému.

Závěr odtud jest snadný. Jako společný projev šlechty české i moravské měl podepříti vystoupení pánu českých a polských v Kostnici, tak zvláštní projev Moravanů jest určen k tomu, aby zesílil oprávněnost zmínky o naléhání z Čech na pány v Kostnici, aby zakročili. A pravděpodobnost toho všeho mění se téměř v jistotu dalším faktem.

Téhož dne 12. května, kdy vyšel onen společný protest, osm pánů českých i moravských obrátilo se zvláštním listem k „pánóm, rytieřóm i panošěm Čechóm z země České i Moravské, dvořanóm“ krále Zikmunda v Kostnici. A list tento jest — doslovným opakováním společného protestu adressovaného Zikmundovi, které jen na jediném místě jest přerušeno důrazným vyzváním, aby páni pohnuli krále k náležitému zakročení ve prospěch Husův, a na konec rozhojněno očekáváním, že této žádosti páni vyhoví. Neběží zajisté o nějaký projev nedůvěry, o nějaké pochybnosti, zda páni v Kostnici svých povinností dbají, ani tento projev není ničím jiným než výsledkem smluveného postupu, jenž měl posíliti postavení Kostnických přátel Husových.

Jsem dalek tvrzení, že bez této dohody, bez onoho jakéhosi vyzvání z Kostnice k projevům z Čech vůbec by nebylo došlo. Naopak páni Kostničtí, když se o součinnost obraceli, jistě činili tak ve vědomí příznivého výsledku. Ale v tomto osvětlení ona určitá souvislost zakročení Kostnického s listy z Čech činí z nich důležité projevy politické, nikoli pouhé demonstrace, nýbrž kroky programové. A jistě není tomu na odpor, že ani Čechové v Kostnici Husovi nepřátelští nehleděli na věc jinak. Po upálení Husově, dne 11. července 1415 biskup Jan Litomyšlský píše králi Václavovi: „A velmi Tvá Milost dobře a opatrně učinila, že... o ty věci sem nic nepsala, jako druzí páni z Čech a z Moravy, ježto jim to velmi ve zlé obracují.“ Aspoň přiznání, že král o těch akcích věděl, jest v tom jistě.

Významné své povahy politické nepozbývají dokumenty tyto ani tím, že plán společné akce se přece nezdařil. Ale nezdar nemůže vyvrátiti jeho existence. Bylo-li patrno, že součinnost z Čech zahájena s největším urychlením, nelze pochybovati, že páni v Kostnici, odhodlali-li se zakročiti konečně přece sami, učinili tak proto, že odkládati nebylo možno. Proč se tak stalo, prozrazují sami. Žalář Husův na Gottliebách byl neobyčejně ukrutný, zprávy, jež docházely byly velmi znepokojivé. Jistě nebylo nadsazením, praví-li se hned v prvním pamětním spise, že jest se báti o zdraví Husovo. Bylo to opravdu periculum in mora — nebezpečí v prodlení, které je přinutilo zakročení neodkládati, a odhodlali se k němu den po datu velikého protestu Pražského, o němž ještě věděti nemohli...

Ale všecka další budoucnost dokazuje, i že tak učinili skutečně v nezbytí, i jakou váhu kladli na společný postup. Dne 31. května vedle jiných dokumentu předkládají i list Meziříčský i list Brněnský, patrně sotva došel. A jakmile došel protestní list Pražský, ještě dne 12. června předložili ho přátelé Husovi v kongregaci, jistě jen pro zdůraznění domácího souhlasu se svým postupem, neboť v jeho účinnost nemohli nyní, když slyšení Husovo bylo vlastně již skončeno, míti důvěry . . . A přece ani tento list nezůstal úplně bez účinku, třebas arci v této chvíli ne právě vítaného. V jednom rukopisném přípisku — patrně zlomku listu, jímž někdo (nejspíš Petr z Mladoňovic sám) dává do Čech zprávu o Zikmundově vybízení kardinálu, aby Husa nešetřili (dne 8. června) — dovídáme se, že denně očekáváno rozhodnutí, ale tento list pánů způsobil na čas odklad.[1])

Jistě nelze pochybovati, že jest míněn tento dopis dne 12. června 1415 v kongregaci předložený. Prodloužil sice utrpení Husovo, ale jistě přispěl také k tomu, že jednání o způsob odvolání s ním zahájeno.

— -

Do historie náleží i plán, třebas neprovedený. Ale náleží do ní i okamžitý nápad, i když jest projevem chvilkové nálady soukromníkovy, o které veřejnost ani nezvěděla. O nic jiného neběží při dvou dokumentech, které v tomto pořadí uveřejňuji pod č. 7 a 8 podle jejich chronologické příslušnosti, ač jim povaha veřejných projevů naprosto nepřísluší. Jsou to dva kusy zapsané v rkpe. Třeboňském A 16; v prvém ujímá se universita Pražská Husa u města Kostnice, druhým zakročuje u kardinálů ve prospěch Husa a Jeronyma. Oba dokumenty jsou fingovány, ač měly skutečné předlohy. Prvnímu byl jí dopis university Pražské do Vídně po zatčení Jeronymově dne 3. září 1410 psaný, druhému list university ve prospěch Stanislava ze Znojma a Štěpána z Pálče ze dne 8. září 1408, když v Bologni byli oloupeni. Předloh užito velmi nejapně (v. poznámky k vydání), a nemůže býti nejmenší pochybnosti, že listy toho druhu ve prospěch Husův a Jeronymův nikdy vydány nebyly. Ale jsou přece zajímavé pro poznání, jak na veřejné mínění v Čechách události Kostnické působily. Patrně hned na zprávu o zatčení Jeronymově v Kostnici (k němuž došlo v Hiršavě v dubnu 1415, do Kostnice přiveden dne 23. května) nějaký přítel obou mistrů vzpoměl si, že by v jejich prospěch mohlo býti zakročeno podobně, jako se již pro Jeronyma a jiné členy university stalo dřív, a napsal toho druhu návrhy. Jeho slohové cvičení zůstalo soukromým projevem, který vůbec nedošel — a nezasloužil — povšimnutí, skutečné zakročení university bylo vyhraženo další budoucnosti. Také nyní ještě rozhodující slovo připadalo šlechtě.

[1]) V rkpe Třeb. A 16 f 254 vložený lístek obsahující úryvek zprávy o oné rozmluvě Zikmundově, shodný téměř doslova se zprávou Mladoňovicovou (Höfler str. 280, Palacký, Docum. 314), končí se slovy: Et quottidie conclusio prestolabatur, hec tamen baronum litera distulit aliquantum. Hec est littera de Costancia huc allata.

IV.

Když na zakročení českých a polských pánů dne 31. května koncil byl nucen prohlásiti, že Husovi žádaného slyšení udělí dne 5. června, nebylo možno určité připovědi nezdržeti. Ukázalo se však velmi záhy, že i nyní koncil chtěl dostáti svému slibu jenom proto, že si „veřejné“ slyšení představoval jinak než ti, kdo o jeho udělení se zasazovali. Podle zásad kacířských soudů, které úplně vylučovaly veřejnost jednání a nanejvýše — arci ve vlastním zájmu — připouštěly veřejnost *odsouzení*, mínil se také koncil nepohodlného, protože nevyhnutelného slibu zhostiti.

Slavnostní schůze dne 5. června zahájena totiž tím, že začato ještě před přivedením Husovým s předčítáním — rozsudku. Na štěstí nějaký Oldřich, jenž stál nedaleko předčítajícího venku, zaslechl to, oznámil Petrovi z Mladoňovic a ten zas rychle upozornil Jana z Chlumu a Václava z Dubé. Jistě není dovoleno nazývati poplach, který způsobil Oldřich, planým.[1]) Petr z Mladoňovic zná i formu chystaného odsouzení, a třebas její začátek vložen byl teprve dodatečně do poslední redakce jeho zprávy, nelze pochybovati, že jest to skutečně začátek odsouzení. Koncil prostě pojímal „slyšení“ po svém, ve smyslu soudů s kacíři.

Ale toho nemohl připustiti král Zikmund. Třeba vlastně Husa se byl již zřekl, domluvami českých pánů, ale jistě již také stížnostmi z Čech byl poučen, že tak úplného porušení svého glejtu, jenž přece puvodně Husovi zaručoval mnohem více, svobodu a život, připustiti nesmí. Zakázal koncilu skrze své plnomocníky falckraběte Ludvíka a Friedricha purkrabí Normberského postup takový, nařídil, aby Hus skutečně byl slyšán, aby výsledek byl jemu, králi, písemně předložen, a poněvadž bylo oprávněné podezření, že artikuly ze spisů Husových vyňaté nejsou podány správně, dal koncilu předložiti příslušné traktáty Husovy, kterých mu za tím účelem čeští páni pujčili. Zakročení pomohlo. Hus byl nyní opravdu přiveden do sboru[2]), a poslové královi, odevzdavše již v jeho přítomnosti zmíněné traktáty, vzdálili se.

Na výsledku tím ovšem mnoho nezměněno, byl toliko odložen . . . Není pochybnosti, že Hus od učení církevního se odchýlil a že, odmítnuv odvolati bez poučení, stal se „tvrdošíjným“, a tedy kacířem. Ale stejně jest nepochybné, že mnohá obvinění vznášena proti němu lživě, a slouží-li koncilu ku cti, že aspoň některá z nich vypustil, není tím řečeno, že vypuštěna nesprávná obvinění všecka, a nic se tím také nemění na faktu, že způsob, jakým proti Husovi ve slyšeních postupováno, byl nedůstojný.

[1]) Jak činí Sedlák, Studie a texty II, 16.

[2]) Sedlák na uv. m. praví: „Když však tito přišli do sněmu, nesouce zároveň traktáty Husovy, . . . byl již Hus ve sněmě přítomen.“ U Petra z Mladoňovic čteme: Quod et factum est. Nam dicti principes iam in presencia M. Johannis dictos tractatulos concilio presentantes abierunt et facta relacione pro parte regis“, a stylisace tato nepřipouští pochybnosti, že autor v zavolání Husově vidí již následek zakročení. Tak tomu také rozuměl německý překladatel z r. 1529.

Průběh jest znám, a rovněž jest známo, že král Zikmund, když v předposledním slyšení byl donucen vysloviti se o svém glejtu, učinil tak způsobem, který, třebas rozsah glejtu značně zužoval, přece s naprostou určitostí ukazuje, že glejt původně obsahoval mnohem více. Ale tou dobou král Zikmud byl již zájmům, které mu byly vyššími, obětoval Husa docela, a své pravé smyšlení, jež před veřejností zastíral zdáním práva, projevil hned den na to. Kdežto Jan z Chlumu, když uštvaný Hus ze sněmu odváděn do vězení, podal mu přátelsky pravici, o málo později král Zikmund, netuše, že jest pozorován, sám vybízel kardinály, aby jenom Husa a po něm Jeronyma upálili.... Věru smíme věřiti zprávě o málo pozdější, že dne 6. července, když Hus, mluvě o svém glejtu, upřel oči na Zikmunda, král nesnesl jeho pohledu a zarděl se do krve.

Ani král ani koncil nemohli se klamati myšlenkou, že upálením Husovým dne 6. července 1415 jeho záležitost jest vyřízena. Biskup Litomyšlský Jan i četní jiní nepřátelé Husovi v Kostnici věděli nejlépe, čím Hus Čechům byl, a kdyby ani oni nebyli upozorňovali na jeho četné přívržence, stížné listy šlechty, které v kongregacích čteny, a a zejména poslední Pražský protest 250 sjezdovníků nemohly koncilu zůstaviti v pochybnostech o tom, čemu se jeho sebecenění jistě bránilo, že totiž samo odsouzení nestačí, že bude třeba zakročení dalších.

Hned po upálení Husově přistoupeno tudíž k poradám o dalších opatřeních. Již dne 11. července ohlašuje biskup Litomyšlský králi Václavovi i arcibiskupu, zmiňuje se ostýchavě také o smrti Husově, zvláštní listy koncilu do Čech,[1]) ale také jiná opatření chystána, asi ne s plným souhlasem všech účastníků, aspoň co se týče postupu. Kardinál Fillastre, zmíniv se ve svém denníku o chystaných processech ve věci kacířství Wyclifova a Husova, praví, že k těm zvolena 8. července komisse „dosti nešikovná.[2]) Hlavně však chystány listy o odsouzení Husově do Čech. Došlo k nim dne 26. července.[3])

Koncil ovšem snaží se vylíčiti postup svůj ve světle nejpříznivějším, mluví o starém i novém odsouzení Wyclifově, uvádí podrobně, jak jednal s Husem — při tom vychvalování svědků Kostnických jest přímá polemika s listem pánů dne 12. května z Prahy zaslaným[4]) — a dokazuje téměř, že odsouzení Husovo nutno pokládati za dobrodiní, vlichocuje se v přízeň krále Václava chválou biskupa Litomyšlského a zapřisáhá adressáty — slují na tomto místě lidmi výtečnými, viri optimi, — aby nepřipustili šíření Wyclifského a Husovského

---

[1]) Palacký, Docum. 563, 566 n.

[2]) Finke na uv. m. 179.

[3]) Opis zachovaný ve Vatikánské knihovně (Ottob. 2087 f 227) má sice datum 15. července, ale to jest asi pouhé přepsání, ač by nebylo nemožno, že jednotlivé listy — bylať jich spousta — vypravovány postupně.

[4]) Praví se tu (Palacký, Docum. 569) plurium testium fide dignorum ymo qui nullo pacto repudiari possunt, testimoniis reperimus intestina fidei nostre dissipare et populum notorie ad suam dampnatissimam doctrinam adducere curavisse, což jest přímá odpověď na slova listu českého: A proti těm svědkóm všem, ješto jsú proti němu provedeni, jmá a móž mieti mnoho viece dobrých lidí a svědkóv ješto jim jest hodnějie věřiti, nežli těm jeho nepřátelóm, že dá-li buóh nic jest v Čechách nevedl ani kázal zlého ani bludného, nežli pravdu a zákon boží.

kacířství, ale na konec hrozí nejpřísnějšími tresty všem neposlušným. Znějí-li výklady o soudu a odsouzení Husově při všem sebevědomí místy jako omluva, konec listu má poučiti, že běží o projev svrchované autority, proti níž žádný odpor ozvati se nesmí . . .

Listy stejného znění vypraveny králi Václavovi, jeho rádcům, arcibiskupovi, Václavovi Králíkovi z Buřenic, správci biskupství Olomouckého, šlechtě i jednotlivým městům v Čechách i na Moravě. Ale očekával-li koncil opravdu, že vůči takovému projevu nezbývá než mlčeti, byl příliš záhy ze svého omylu vyléčen. Již do měsíce — 25. srpna píše o tom panu Janovi z Hradce[1]) — věděl koncil, že někteří páni, šlechtici, panoši v zemích Českých nechtějí se smířiti s jeho nařízeními a proti nim hájí kacíře, záhy také zvěděl, že zakročeno proti biskupu Litomyšlskému Janovi Železnému, jenž ovšem právem viněn z velikého účastenství na odsouzení Husově, popleněním statků jeho, a dne 2. září 1415 datován jest onen památný projev, který svou mohutností a velikolepostí daleko předstihl vše dosavádní.

Ani pozornosti současných letopisců a kronikářů nemohl ujíti četně navštívený sněm v Praze — jest to opět pan Lacek z Kravař, který se na prvním místě jmenuje jeho původcem, — z něhož vyšel tento obdivuhodný protest českého sebevědomí a mužného odhodlání, tím méně mohl zůstati veřejností nepovšimnut obsah významného listu.[2])

Péro, které ho psalo, smočeno bylo v kalamáři užívaném při projevech Kostnických, k nim, zejména k prvnímu pamětnímu listu Petra z Mladoňovic z 13. května 1415, i slovnými ozvuky hlásí se stížnost na hanebné utrhače a zrádce, kteří České království nařkli z kacířství, odtud asi zdůrazněno i přesvědčení, že království České, i když jiná se viklala a kolísala, nikdy neodstoupilo od církve Římské, ač arci toto přesvědčení bylo obecné dědictví po Husovi a Jeronymovi.

Ale i při tom, jako také jindy, projev mluví řečí svou a velmi mohutnou. List jest vtěleným popřením smělých vývodů koncilu. Dokazuje z Písma oprávněnost přísloví, co sám nerad máš, jinému ať neděláš, viní koncil, že nespravedlivě a bez viny, bez slyšení a bez usvědčení, nedokázav mu nijakých bludů a toliko na křivé udání jeho lživých nepřátel upálil „dobré paměti ctihodného Jana Husa," jenž byl muž dobrý, spravedlivý a katolický, od mnoha let v Čechách osvědčený, jenž naprosto nikdy žádného bludu nehlásal, naopak vždycky všecky vybízel k životu v pravdě křesťanskému. Vzpomíná dále i výtečného Jeronyma, jemuž snad již týž nespravedlivý osud uchystán, ohražuje se proti křivému nařčení tak pravověrného království Českého, prohlašuje, že chce jeho cti hájiti proti každému, kdo by ji zlehčiti chtěl, vyjímaje jediného krále Zikmunda, o němž nevěří, že by tím byl vinen. Popíraje zpupné vyvyšování autority koncilu, ohlašuje stížnost k budoucímu jedinému papeži, až bude zvolen, kterého, docela v duchu zásad Husových, chtějí páni poslouchati ve všem dovoleném a počestném, odpovídajícím rozumu a zákonu božímu. A na hrozbu

[1]) Palacký, Docum. 572 n.
[2]) Staří letop. str. 21, Vavřinec z Březové (FRB. V) 339.

a zákazy odpovídá odhodlaným prohlášením, že páni chtějí bez bázně a bez ohledu na protivná ustanovení lidská až do krve prolití chrániti i hájiti zákona božího a jeho věrných kazatelů.

Není arci možno podáním obsahu plně zachytiti význam nádherného tohoto dokumentu, ale není třeba suchým přehledem nahražovati, co mluví samo. A neméně významnou a těžkou řečí mluví těch 452 podpisů a pečetí, jimiž všech osm souhlasných exemplářů bylo přetíženo . . .

Ačkoliv usnesení sněmovní zajisté bylo jednomyslné, neměla patrně ani těm, kdo sněmu nemohli se účastniti, býti odnímána příležitost podpisem a pečetí projeviti odpor proti soudu Kostnickému. Sbírání podpisů a pečetí, jež se patrně dálo na sjezdech krajských,[1]) vyžádalo si delší doby, tak že list nemívá při stejném jinak znění stejného data, list z Moravy na př. jest datován na Šternberce dne 28. září. Tak se stalo, že list dne 2. září sněmem přijatý teprve dne 30. prosince došel do Kostnice,[2]) a zde ovšem způsobil zděšení.

Koncil byl tenkrát radostně vzrušen. Právě den před tím, dne 29. prosince, přišly potěšitelné zprávy o úspěšném postupu jednání Zikmundova s Benediktem XII. o vzdání se papežství. Na příští den určena slavnostní mše k Duchu svatému a místo kázání, kteréž na tak rychle nemohlo býti připraveno, čteny listy o tomto úspěchu, provázené díkůvzdáním. „Ale ejhle," stěžuje si plnomocník university Vídeňské M Petr de Pulka z koncilu domů,[3]) „nepřítel pokoje nestrpěl radosti ani jediného dne čisté. Neboť když se nejdůstojnější páni kardinálové podle zvyku shromáždili v očekávání oné mše, vyslal (onen ďábel) kohosi, jenž prý byl důvěrníkem Jeronyma Pražského, a ten předložil osm listů některých pánů, rytířů a šlechticů z Čech i z Moravy o 452 pečetích," a neopomíjí potom kacířský obsah bouřlivého protestu podrobně sdělovati. Jistě byl v aktech koncilu tento den poznamenán černě, a sám pověstný kuriál Dětřich z Niemu, stejně nadaný a vtipný jako povrchní a lehkomyslný, nejobratnější publicista své doby, ve svém životopise Jana XXIII. zaznamenávaje odvahu onoho důvěrníka prý Jeronymova, který onoho dne přinesl listy o 452 pečetích, a udávaje obsah i smysl listu tohoto, dodává, zmíniv se i o neúspěchu biskupa Litomyšlského, kterého byl koncil vyslal do Čech vypleti setbu Husovu:[4]) „A tak jsme maličko získali, poslavše ho starat se o spásu v národě převráceném, který toho Jana Husa rozhlašuje a vynáší téměř jako apoštola a slavného mučedníka. Hloupý lid a nerozumný, kéž by pochopil a dbal konce."

A koncil se záhy přesvědčil, že by tuto mrzutou poznámku mohl opakovati častěji. Marně snažil se zastříti své podráždění tupením a výsměškem, když v dopise ze dne 27. března 1416 některým kato-

[1]) Srvn. Palacký III. 1, str. 241.
[2]) v. d. Hardt IV, 494 praví sice, že list ze 2. září došel do Kostnice již kolem 8. září, a že 30. prosince dodán list jiný. Ale to jest jistě pouhá jeho mylná kombinace. Všecky zprávy ostatní (v. poznámky následující) ukazují, že teprve 30. prosince všech 8 listů došlo.
[3]) Vydal Firnhaber AÖG XV, 42.
[4]) v. d. Hardt II, 425.

[illegible]ckým pánům českým adressovaném praví, o zasílatelích protestu: „Ba tito zločinní následovníci kacířu Wyclifa a Husa v onom království a markrabství, neustále přidávajíce nepravost k nepravosti a nestydíce se vztyčovati šíje své, třebas zbrkle, proti autoritě tohoto koncilu i sestupujíce do hlubiny špatnosti, popsali hanebně svými urážkami a nadávkami jakési pověstné letáky, totiž veliké kůže (= pergameny), které se neostýchali dáti veřejně předložiti v naší kongregaci, jež zde v duchu svatém pro opravu církve v hlavě i v údech tak šťastně byla započata a tak dlouho udržována; a okraje těchto koží kol kolem vyplňuje na zřejmější svědectví jejich zvrácenosti ohromné a směšné množství jejich pečetí, jež divákům poskytuje netoliko hrozného, ale i směšného podívání.[1]) Nucený vtip a předstírané veselí nedovede zakrýti zlosti a špatné nálady, která si arci, tím méně schopna chápati situaci, hledá další úlevy prostředky násilnými, netušíc, že ovšem nemohly míti žádného účinku.

Koncil sice již dne 20. února 1416 usnesl se slavnostním způsobem pohnati jmenovitě všecky odvážlivce, kteří své pečeti přivěsili, aby do 50 dní dostavili se k soudu, ale nařízení tato nedostala se do Čech vubec, bylo nutno spokojiti se vyhlášením jich v Kostnici, Pasově, Vídni a Řezně. Marně také neznámý stoupenec koncilu asi v dubnu 1416 pokoušel se neposlušným nahnati strachu, oznamuje soukromě do Čech po zmínce o obsílce na všecky, kdo přivěsili své pečeti, a jejich přívržence obojího pohlaví, že bude proti nim přísně zakročeno a dojde k zničení jejich rozrodů, jako se také snažil ohlašováním dalších, chystaných násilností a nadsazováním moci i úspěchů koncilu i nejapnými vyhružkami dodati svým sdělením důrazu.[2]) Všecky hrozby hlásány hluchým uším, stejně jako bezvýznamnými zůstaly další obsílky, které zejména Michal de causis horlivě vymáhal, ale jichž v Čechách nikdo nedbal. Sama královna Žofie okázale odsuzovala nařízení koncilu a přála straně Husově. Koncil učinil se v Čechách nemožným. Jednotlivce, který náhodou upadl do jeho moci, mohl donutiti k odvolání — tak byl dne 1. července 1416 donucen k odvolání jeden z ochránců někdy Husových Jindřich Lacembok z Chlumu.[3]) — ale v Čechách koncilu nedbal nikdo.

Dne 21. března 1416 sám král Zikmund zvláštním listem obrátil se na české pány strany Husovy.[4]) Snažil se v příznivém světle vylíčiti, co na obranu Husovu podnikl a jak mu nezbylo než ustoupiti, ale odsouzení Husova již ovšem hájí a zdůrazňuje zejména, že rozsudek vyšel z koncilu, jehož se účastní učenci celého světa. „A chtěli-li byste tak přísně a tvrdě Husovu stranu držeti a brániti, to by vám bylo velmi těžko, že byste všemu křesťanskému sboru měli odolati“....

Ale netrvalo dlouho, a přesvědčil se sám král, že netoliko všemu křesťanskému sboru, nýbrž všemu křesťanskému světu byli Čechové odhodláni a schopni odolávati . . .

[1]) Palacký, Docum. str. 616.
[2]) Palacký, Docum. str. 622 n.
[3]) v. d. Hardt IV, 796.
[4]) Palacký, Docum. 609 n.

V.

Zbývá ještě několika slovy vylíčiti zevní osud dokumentů, s nimiž jsme se zabývali, a tedy vlastně, poněvadž u ostatních vše potřebné uvedeno jest v úvodních poznámkách k jejich otisku (a není třeba podotýkati, že za základ vydání položen, kde jest, originál, jinak tisk pořizován podle jednotlivých rukopisů), zevní osudy nejpamátnějšího z nich, stížného listu ze dne 2. září 1415.

Bylo již vzpomenuto známé ostatně věci, že list tento byl vyhotoven v osmi stejně znějících (až na datum) exemplářích. Jen jeden tuším lišil se od ostatních — začátkem, ten, který po vzoru Palackého lze označiti prvním (I), tak totiž, že místo všeobecné formule: „my dole a kolem psaní" uvádí jména zasílatelů listiny. Byli to právě nejvýznamnější velmoži, kteří tu jaksi osobně svými jmény vystupují, a jejichž list tedy jistě lze označiti za první. Jinak však všecky exempláře na pergamenu psané vypraveny zevně stejně, obtíženy na okrajích četnými visutými pečetmi podepisovatelů.[1])

Bohužel ze všech osmi listů v originále zachován jest toliko jediný, ten, jehož reprodukci přináší také naše vydání. Řada podpisů ukazuje, že jest to listina, již Palacký označil č. II. O jeho osudech uslyšíme později. Ostatní, ne všecky, došly nás toliko v opisech nebo jen tiscích. První list, se jmény zasílatelů hned na začátku, čte se zejména v rukopisném sborníku Petra z Mladoňovic, chovaném v knihovně Musea království Českého se značkou VIII F 35, na str. 251—254 označuji ho ve vydání značkou *M*). Jiný opis tohoto exempláře zachován jest v rkpe Olomoucké studijní knihovny II, 91 fol 165'—167 (označuji ho značkou *Ol*), kde sice písař si počáteční výčet jmen pohodlně zkrátil, ale kde přistupuje jedna zvláště cenná přednost, o níž se zmíním níže. Vedle toho von der Hardt ve své sbírce akt a traktátů z doby koncilu Kostnického otiskl list náš v tomto znění (I) z nějakého rukopisu Helmstädtského (označuji varianty jeho, pokud jich v edici užito, značkou *H*).

V jiném rukopise Helmstädtském, o němž se von der Hardt (IV, 495) zmiňuje, zachován opis tohoto listu, jak vyšel ze sjezdu kraje Kouřimského (srov. níže v edici poznámku k úvodní větě; označuji *H2*); opis tohoto listu zachován jest také v rukopise knihovny Musea království Českého signatura I E 6 f 32—33, odkud jest právě viděti, že tento list datován byl rovněž 2. září 1415 (označuji varianty značkou *Mus.*).

Opět jiný opis bez bližšího označení, z kterého kraje podpisy připojeny, a se stejným datem 2. září 1415 — neboť nelze pochybovati, že r. 1416, který se v tiscích čte, jest pouhá chyba tisková — sloužil za předlohu tisku českého Passionálu z r. 1486; zbytek této inkunabule zachován jest nyní pouze v tištěné součásti rkpu Jenského se signaturou Ms. Elect. f. 50, která v ostatních v Praze přístupných vydáních Passionálu chybí[2]), odtud pak spolu se čtyřmi listy Husovými tam přitiště-

[1]) Potvrzuje to sám koncil v listě výše citovaném (Palacký, Docum. 616).
[2]) Dobrovský, Literar. Nachrichten von einer... Reise nach Schweden und Russland, Abh. k böhm Ges. Wiss. II, 2 (1796) zmiňuje se o tomto kodexu,

[illegible] vydán tiskem několikrát (v. níže), ale pro zjištění textu nelze těchto vydání užiti, ponévadž latina jeho jest v nich již humanisticky upravena; zcela nepatrné varianty, jichž užito, označuji značkou *T*, poněvadž jsem užil teprve druhého tisku (v. níže).

Konečně byl asi originál[1]) listu moravského, podepsaného ve Šternberce 26. září 1415 patrně předlohou tištěného vydání asi z r. 1523—1524, které popisuje Riederer, Nachrichten zur Kirchen-, Gelehrten- und Bücher-Geschichte (4 sv. Altdorf 1763—1767), ve sv. III, 364 n. (v. níže). Zde byly otištěny i podpisy, pokud byly čitelny, a toto vydání patrně bylo předlohou (v. o ní níže), jíž užívali vydavatelé Normberští z r. 1558, od nichž list vydán I f 7′—79; varianty odtud vyplynuvší označuji značkou *Op*. Z téže asi předlohy vyplynul pak tisk, který učinil Brown, Appendix ad fasciculum rerum expetendarum atque fugiendarum ab Orthuino Gratio editum. Coloniae a. d. MDXXXV sive tomus secundus scriptorum veterum... (Londini 1690) II, 608—611, dovolávaje se poznámek, které přičinil Lydius, vydávaje tiskem (v Leydenu 1610) dílo Prateoliho.[2] (Varianty označeny *Br*).

Většina těchto opisů a tudíž i vydání nemá podpisů těch, kdo list vydali. V exemplářích skupiny I (tedy v *M*, *Ol* a *H*) úvodní věta s výčtem jejich jmen jest částečnou náhradou, ale podpisu nemá ani *M* ani *H*, podobně jich není na listě kraje Kouřimského (*Mus.*), ani na exempláři zastoupeném Passionálem z r. 1486; jen tisky zastupující exemplář moravský ze sjezdu Šternberského (č. VIII podle označení Palackého) jsou podpisy opatřeny (tedy *Op*, *Br*), tu však jsou jména značně zkomolena. Proto jest zajisté vítaným ziskem, že v rukopise Olomouckém II, 91 čte se řada jmén téměř úplná.[3])

Rukopis tento v malém foliu o 207 listech náležel kdysi, patrně hned v 15. stol., kartuziánům v Dolanech, pro kterýžto klášter nepochybně již jednotlivé kusy opisovány, jak již výběr látky svědčí. Obsah: 1—84′ Explicit Summa Innocencii pape quarti de penitencia anno domini etc. XXIII in die Viti, čímž jest pro tuto část kodexu dána doba napsání, f 84—85 Tractatus Wiklefistarum presentatus per eos serenissimis principibus regi Polonie et magno duci Lytwanie, stručná formulace čtyř artikulu Pražských s datem 1420, a za tím f 85′—95 Replicacio contra predictum tractatum (Omnes et singuli catholici...). Oba traktáty

praví, že onen zlomek inkunabale Passionálu jest z r. 1495, a udání to se odtud opakuje (Jungmann, Hist. lit. II, 145 str. 40, J. Jireček, Rukověť II, 84, atd.); nejnověji však O. Clemen (M. Luthers Werke L., Weimar 1914) str. 16 klade tisk, nepochybně po novém prozkoumání, do r. 1486; v musejním opise rkpu Jenského bohužel této partie není. Ani v exempláři Bočkově v mor. zem. archivu této partie není (laskavé sdělení p. archiváře Navrátila).

[1]) Všecka vydání tohoto exempláře (v. níže) mluví o legendách (těžko čitelných) na pečetěch a uvádějí, že ta neb ona pečeť chybí. To jest ovšem opakováno z nejstaršího tisku, ale jistě tedy aspoň tomuto tisku byl předlohou originál sám.

[2]) Prateolus, Historia omnium conciliorum ed. Lydius Lugduni Batavorum 1610.

[3]) Že jsem tohoto rukopisu mohl pohodlně užiti v Praze, za to jsem povinen obzvláštními díky sl. ředitelství studijní knihovny; zejména k díkům zavázali si mne (za namáhavé zjištění signatury i jinou ochotou) p. ředitel Müller a p. [illegible]

v tétéž souvislosti znám z rukopisů Vatik. 4063 f 175—176′ a 176′—191′ a Vatik. 4150 f 86—88 a 88′—108; za autora hlásí se Štěpán z Pálče, a traktát sám pojat později do jeho trojdílného spisu De autoritate ecclesie, kde tvoří třetí část De portis inferi (úplný spis v rkp 4063). Na f 97—152′ Incipit liber extractus de libris Sentenciarum, f 153—155 (a znovu f 168′—170′) Sermo Stanislai doctoris ad clerum: Gaude Maria, f 154—156 vyvrácení 45 artikulů, f 156′—165′ Ista sunt excepta ex erroribus Iudeorum in Talmuth. Následuje f 165—167 náš protestní list s plnou řadou podpisů, f 167—167′ list koncilu do Čech z 26. července 1415 (v. svrchu), 167′ list, jímž koncil suspenduje universitu, f 167′—168 znění rozsudku proti Husovi, k němuž se připojují zajímavé poznámky a návrhy o jeho odvolání, jichž se doufám dotknouti jinde a řada spisů Stanislava ze Znojma, o nichž také hodlám zmíniti se v jiné souvislosti, dále statuta Olomoucká, traktát o přijímání a j. v.

Jak již z podaného přehledu rukopisů a starých tisků patrno, docházelo již velmi záhy k vydávání listu našeho tiskem — některé staré tisky zastupují dnes místo ztracených rukopisů, jež jim byly předlohou, — nebude tedy nemístné podati zde chronologický postup tisků.

1. Nejstarší tisk náleží mezi inkunabule, jest to svrchu dotčený zlomek Passionálu z r. 1486, zachovaný toliko v rkpe Jenském.

2. Druhé vydání mělo titul: Epistola LIIII nobilium Moraviae pro defensione Johannis Hussi ad concilium Constanciense commendata literis adulescentis cuiusdam argumenti vice appositis, tedy patrně list ze sjezdu Šternberského podle originálu (č. VIII.) Riederer III 364 (v. výše) zmiňuje se o této edici a soudí podle úvodního listu, který jest datován XVI Cal. Jan. 1524 (= 17. prosince 1523), že vyšla r. 1523 snad z tiskárny Frobeniovy v Basileji; pravděpodobněji snad bylo by lze mysliti na r. 1524. Bylo to vydání v 4° o 10 listech, a Riederer sám poznamenává, že jest to kniha velevzácná. Nalézti jí se mi nepodařilo.

3. R. 1536 vyšla kniha Tres epistolae sanctissimi martyris Johannis Hussii e carcere Constanciensi ad Boemos scriptae. Cum praefatione Martini Lutheri, Vittembergę 1536 (na konci Vittembergae excudebat Josephus Klug 1536); zde na listě B IIII^{v}—B VIII čte se list náš s datem 2. září 1416; jest to tisk z Passionálu v rkpe Jenském, ale přepracovaný po stránce formální.

4. R. 1558 vydavatelé Normberští ve známém díle: Joannis Hus et Hieronymi Pragensis, confessorum Christi, historia et monumenta... impressa Noribergae in officina Joannis Montani et Vlrici Neuberi anno domini MDLVIII (*Op*) f. 77′—79′ uveřejnili list náš podle tisku z r. 1524.

5. V knize: Conradi de Lichtenaw Vrspergensis coenobii . . . abbatis Chronicon . . ., cui annexa sunt Paralipomena rerum memorabilium (Argentorati, sumptibus Lazari Zetzner anno MDCIX) f. 291 n. otištěn list náš s titulem: Epistola LIIII nobilium Moraviae . . . podle onoho starého tisku (v. č. 2), nebo podle vydání Normberského (tedy ve znění VIII) s podpisy moravských pánů a datem 28. září 1415.

6. Tétéž předlohy užito snad v knize Prateolus, Historia omnium conciliorum, Lugduni Batavorum 1610, již vydal Lydius; toto vydání nebylo mi přístupno.

7 Na tyto dva tisky odkazuje, a tím právě, jakož i stejným nadpisem dosvědčuje, že jim předlohou bylo vydání z r. 1524, Ed. Brown v uvedené svrchu publikaci Fasciculus rerum expetendarum . . . Londini MDCXC, v jejím II. svazku str. 608—610. I zde tedy máme před sebou tisk listu moravského ze sjezdu ve Šternberce (č. VIII).

7a. Z vydání Normberského uveřejnil část listu Seyfried, Dissertatio hist. de Johannis Hussi martyris ortu... (Jenae 1698), str. 115—116.

8. Pak přistupuje von der Hardt, Magnum oecumenicum concilium Constantiense IV (Francofurti et Lipsiae 1699), kde na str. 495—497 čte se list náš ve znění č. I, jak již uvedeno, podle rukopisu Helmstadtského (*H*).

9. Kdežto tedy podle jednotlivých opisů, anebo podle ztraceného dnes originálu č. VIII docházelo k vydání nebo přetiskům častěji, o jediném originále podnes ještě zachovaném, zdá se, ani se nevědělo. Ale již v roce po vydání v. d. Hardtově také originál Edinburský položen za základ nového vydání. Pořídil je Gottf. Vil. Leibnitz, Mantissa codicis iuris gentium (Hannoverae 1700) II str. 130—133 č. XV. Že předlohou vzat originál Edinburský, tedy že z něho opis pro tisk pořízen, svědčí prohlášení na konci otištěné, jímž správcové bibliotéky Edinburské vysvědčují správnost opisu. Zní: Quod haec sit verissima copia et fidelissimum exemplar protestacionis Bohemicae principalis et authenticae inter archiva academiae Edinburgenae servatae; post exactissimam et accuratissimam collationem attestamur. Dabamus in praedicto Athenaeo die Decembris decimo nono anno aerae Christianae supra millesimum sexcentesimum et nonagesimo sexto. Cil. Rulae S. T. et P. P. primarius. Robertus Henderson Bibliothecarius et academiae ab archivis. Jest to tedy věrný otisk originálu (*A*), Palackého č. II.

10. O málo později však vešel tento text (č. II), ač ne bezprostředně, také jiným vydáním ve známost, k němuž vlastně přípravy učiněny již dříve. R. 1696 poznal Jan Jindřich Löder na své cestě po Hollandsku a Anglii v Oxfordě opis listu našeho, poslaný tam z Edinburka s poznámkou: A true copy of the Bohemien Protestation against the Council of Constance for burning of John Huss et Hieronymus Prage contrare to there safe conduct, they had given. Giver(!) to the university library of Oxfort Dec. 2. 1695 by Mr Anderson, keeper of the publick library at Edinburgk (věrný opis české protestace proti koncilu Kostnickému pro upálení Jana Husa a Jeronyma z Prahy

[1]) Prohlášení toto otiskl Zíbrt, Bibliogr. č. hist. II, 5. 476, str. 259. V překladu zní: „Vysvědčujeme po nejbedlivějším a nejpřesnějším srovnání, že jest to zcela pravý opis a úplně věrný exemplář předního a pravého ohražení českého, chovaného v archivě university Edinburské. Dáno v řečeném ústavě dne 19. prosince roku letopočtu křesťanského po tisíci a šesti stech devadesátého šestého.“

proti jejich glejtu, jenž jim dán. Daroval universitní knihovně v Oxfordě dne 2. prosince 1695 pan Anderson[1]), knihovník veřejné knihovny v Edinburce).

Tuto kopii opsal tedy Löder hned r. 1696. Zdá se, že jeho zájem pro ni nebyl úplně spontánní. Aspoň tolik jest z předmluvy k jeho pozdějšímu vydání patrno, že opis jeho měl býti přivtělen ostatnímu materiálu o koncilu Kostnickém, jenž od několika let pod auspiciemi vévody Rudolfa Brunšvického sbírán pro velikou publikaci, jejímž vydáním pověřen von der Hardt. Ale než Löder opis svůj mohl doručiti, byla publikace již vytištěna a zejména příslušný svazek IV. již v rukách čtenářstva. Tím se stalo, že se Löder odhodlal vydati svůj opis samostatně. Tak došlo k publikaci, jež má titul: *Protestatio Bohemorum* oder der aus voller Pragischer Reichs-Versammlung / im Jahr Christi 1415 den 2. *Sept.* an das Concilium nacher Costnitz / abgefertigter *Hussiten* Brieff / Worinne 99 Hohe und Vornehme Personen wider die Grausamkeit an *M. Joh. Hussen*, der schon würcklich verbrennet gewesen / und *M. Hieronymum*, welcher nur verbrennet gehalten worden / eifferigst *protestiret*. Eigenhändig nach der Copey des Edenburgischen *Msc.*, auff der *Bibliothec* zu Oxfort abco*piret* aus dem Lateinischen ins Teutsche übersetzet / und ... herausgegeben von M. Johann Heinrich Löder ... Leipzig / bey Johann Ludwig Gleditsch / anno Christi 1705.[2])

11. Vydání pěkně vypravené, známou zdařilou rytinou upálení Husova (má ji již v. d. Hardt) ozdobené, poznámkami a různočteními textu v. d. Hardtova opatřené, došlo patrně značné obliby. Již po 7 letech musilo býti pořízeno po druhé s týmž titulem (Leipzig, zu finden bey Johann Ludwig Gledisch und Moritz Georg Weidmann 1712) s touž výzdobou, jen ještě úhlednější, ale s četnějšími poučnými poznámkami.

Publikace Löderova má však také tu cenu, že nás poněkud seznamuje s předcházejícími osudy našeho dokumentu. Vypravuje totiž Löder (v předmluvě str. 1), že podle zprávy, jíž se mu v Oxfordě dostalo, byl list v třicetileté válce odnesen z Německa do Švédska, a odtud přišel do Edinburka (. . . die Nachricht ertheilet, ob wäre derselbige im dreyszig-jährigen Schwedischen Kriege aus Teutschland nach Schweden und von da nach Edenburg gekommen). Není to sice řečeno úplně jasně, ale myslím, že se nemůže rozuměti o kopii Hendersonem darované, nýbrž o vlastním originále Edinburském. A tu mám za to, že není příčin této zprávě nevěřiti. Od konce třicetileté války neuplynula ještě doba tak příliš značná, aby v Edinburce nebyli mohli věděti, že tam list přišel ze Švédska.

Důležitější však jest, jak se dostal do Švédska. Ona zpráva praví, že z Německa, a nelze ovšem zcela vylučovati možnosti, že také tam byl by se list mohl někde uchovati. Jistě však jest mnohem pravděpodobnější, že se zde Německem míní v tehdejším smyslu svatá Římská říše, k níž také Čechy náležely, a že tedy list náš do Švédska s jinou uměleckou a vědeckou kořistí odnesen byl z Čech. Zde jistě bylo mnohem

[1]) Patrně týž, který se v prohlášení u Leibnitze podepisuje Henderson.
[2]) Titul švabachem, jen slova zde kursivně vytištěná latinkou.

v zájmu uchovati ho, a jako se do Čech vrátila řada dokumentů, které s sebou do Kostnice vezl Hus, jako do Čech zpět přišel originál vysvědčení o jeho pravověrnosti (příl. č. 1) a originál listu, jímž někteří čeští páni vybízeli dvořany Zikmundovy k zakročení (příl. č. 6), tak jest jistě velmi pravděpodobné, že se sem vrátil také dokument tento, a odtud potom s hojnou kořistí ostatní dostal se do Švédska.

12. R. 1715 došlo v Normberce k novému vydání díla Historia et monumenta . . . Johannis Hus, kde také list náš na str. 98—100 znovu otištěn; jest to přetisk vydání zde pod č. 4 uvedeného.

13. O rok později otiskl list náš L ü n i g, Spicilegium ecclesiasticum des Teutschen Reichsarchivs I (Leipzig 1716), str. 208n. č. 117. Jest to přetisk listu Edinburského (č. 11) patrně podle vydání Leibnitzova (uvedeného pod č. 9) pořízený.

14. V publikaci: Sacrosancta concilia ad regiam editionem exacta, quae olim quarta parte prodiit aucta studio P h i l. L a b b e i et G a b r. C o s s a r t i S. Jesu.... XVI (Venetiis 1731) čteme na str. 289 n. text našeho listu (podle č. I), tuším z tisku v. d. Hardtova.

14a) Pořizuje čtvrté vydání dissertace Seyfriedovy (v. č. 7a), J. Ch. M y l i u s (vydal Fr. A. Halbaner v Jeně 1743) na str. 262—264 vydal část listu našeho také od Seyfrieda připojenou, jak sám praví, podle tisku žalářních epištol z r. 1536 (v. svrchu č. 3), ale v poznámkách připojil různočtení otisku Löderova z r. 1712 (č. 11), str. 580—89.

15. J a n D o m i n i k M a n s i, Sacrorum conciliorum nova et aplissima collectio . . . sv. XXVII (Venetiis 1784) přináší list náš ve znění č. I, patrně podle tisku v. d. Hardtova (č. 8), ač cituje: „Ex gemino ms. Helmstad."

16. Fr. P a l a c k ý, Documenta M. Johannis Hus . . . Pragae 1869 pořídil nové vydání na základě *M, Mus, H, Ol*; zde také podán úplný seznam podpisů, jak se na jednotlivých z 8 exemplářů vyskytovaly (podle *Ol.* a *H*), jako se byl již dávno před tím Palacký pokusil zjistiti jména tato v článku: Popis 452 jmen šlechty České a Moravské . . . ČČM. 1834 str. 325—334.

17. Potom Společnost přátel starožitností, vydávajíc r. 1901 světlotiskem reprodukci originálu Edinburského, pořídila (v Praze b. r.) nový otisk latinského textu podle vydání Palackého s některými opravami podle textu *A*.

18. R. 1903 vyšel nový přetisk M a n s i h o (č. 15) v Paříži—Lipsku (editio iterata ad editionis principis exemplum a Huberto Welter, bibliopola Via dicta Bernard Palissy 4, Parisius MDCCCCIII), kde se list náš čte na str. 788—795.

19. Ve Výmarském vydání děl Lutherových ve sv. padesátém loni vydaném (D. Martin Luthers Werke. Kritische Gesamtausgabe, 50. Band, Weimar 1914) najdeme (str. 16—39) přetisk onoho prvního vydání žalářních listů Husových (Tres epistolae, v. č. 3) a zde tedy také přetisk stížného listu českého (str. 31—34). Jest to přetisk onoho vydání podle Passionálu Jenského (č. 1) s latinou již zušlechtěnou jak o tom již svrchu byla zmínka.

Vydání nynější jest tedy 20. vydání latinského textu.

Český překlad vyšel tiskem

a) V Normberském vydání Postilly Husovy r. 1563 f. 247—249. List má zde mylné datum 2. září 1416, ale podává překlad listu ve znění č. I, tedy se jmény vydavatelů v úvodě.

b) ve vydání Postilly z r. 1564, II, 221 a n.; jest to přetisk vydání předcházejícího.

c) Paprocký, Diadochos, O stavu městském (v Praze 1602) na f 49—51 otiskuje překlad listu ve znění č. I.

d) Frant. Palacký otiskl r. 1844 v Archivě Českém III str. 187—193 staročeský překlad listu našeho, o němž praví, že jest souvěký; nevím však, odkud mu byl znám.

e) Při zmíněném svrchu (pod č. 16) faksimilovém vydání a otiskem latinského textu otištěn také staročeský překlad podle vydání Palackého.

Německý překlad, pokud vím, poprve vyšel

α) při německém vydání oné publikace žalářních listů (Tres epistolae) s titulem Vier christliche Briefe, so Johann Hus... aus dem gefengcknus... geschrieben hat, verteutscht... (Wittemberg) 1537; překlad čte se na f C 4—D 3, jest pořízen podle latinského vydání, ale připojena řada podpisů vydání z r. 1524

β) při druhém německém překladu oné knihy: Ettliche Brieue Johannis Huss... Wittemberg 1537; zde jest překlad na l. D—D4′ s datem 2. září 1416, ale bez podpisů, tedy podle Passionálu.

γ) při třetím[1]) německém vydání: Ettliche Brieffe Johannis Huss... (Wittemberg) 1537

δ) při čtvrtém, dosud nepovšimnutém vydání: Etliche Briefe Johannis Hus... Strassburg (Wendel Rihel) 1537 na l. CIII^{v}—DIII^{v}.

ε) Později přibyl ještě německý překlad: Des heiligen Merterers Magi. Joan. Hussen IIII brieffe aus dem Gefengnis im Concilio zu Costnitz an die Behmen geschrieben. Der Behmischen und Mererischen herrn brieffe ans Concilium... Magdeburg. Překlad našeho dokumentu čte se tu na listě B4′—C2′; je pořízen patrně podle Passionálu Jenského, nebo spíše podle Tres epistolae (č. 3.).

ζ) V knize: Des grossen gemein Concilium zu Costenecz gehalten kurtze... beschreibung... durch Johann Stumpffen (Zürich) 1541 čte se na listu CXXXVI—CXXXVIII překlad našeho dokumentu s datem 2. září 1416 a se zmínkou o 54 podpisech, jichž však neuvádí.

η) Ch. Walpurger, Hussus redivivus, das ist Gründtliche vnd eigentliche Beschreibung / aller Handlungen... welche in Sachen M. Johann Hussen... ergangen seyn, Gera (Andr. Mamitzsch) 1623 uveřejnil německý překlad našeho listu na str. 571—582 s datem 2. září 1415, ale s podpisy moravských pánů (podle č. VIII), k nimž připojil ještě podpisy listu hlavního (č. I.).

---

[1]) Pro tento výčet německých textů užito dat, jež sestavil O. Clemen v dotčeném svrchu vydání spisů Lutherových, str. 20 n.; třetího pod γ uvedeného vydání nemohl jsem se dohledati.

ϑ) Přetisk tohoto tisku najde se v druhém vydání jeho knihy s týmž titulem až na první slova Hussus combustus non convictus (Gera, durch Andr. Mamitzsch 1625) na str. 571—582.

ι) R. 1705 vyšel německý překlad při vydání Löderově (č. 10.), jenž opakován

ϰ) při druhém vydání této knihy (č. 11.).

λ) Royko, Gesch. der grossen allgem. Kirchenversammlung zu Kostniz III (Prag 1784) str. 73—81 uveřejnil německý překlad podle tisku v. d. Hardta.

μ) V knize „Verurtheilung und Tod des Märtyrers Johannes Huss nebst den betreffenden Aktenstücken und einigen Briefen von Huss aufs neue herausgegeben auf Veranlassung des Duisburger Katechismus (Schwelm 1845; děkuji za ni laskavosti p. učitele Rambouska) čte se německý překlad bez data ale nikoliv podle textu I. na str. 102—105.

ν) Const. v Kügelgen, Die Gefangenschaftsbriefe des Johann Hus (Leipziz 1902) vydal znovu publikaci svrchu (pod α) dotčenou; zde čteme překlad českého stížného listu na str. 23—29. Jest to přetisk oné knihy, tedy list s datem 2. září 1416, ale s podpisy pánů Moravských (podle č. VIII) z tisku r. 1524 (č. 2).

Jiných německých překladů nepodařilo se mi zjistiti.

Ještě několik slov o způsobu tohoto vydání. Pokládal jsem za samozřejmé, že za základ musím položiti jediný zachovaný originál, když nad to ještě i v příloze jest reprodukován. Ale při tom bylo nutno uvážiti, že nejdůležitější list (Palackého č. I), který svým začátkem liší se od ostatních a který jistě platil za první, nemůže býti zcela přehlížen. Sice zřetel k němu nesměl po mém soudu jíti tak daleko, aby jeho znění bylo položeno za základ, když ho známe jen z kopií a pozdních tisků, ale začátek nemohl býti pominut. Položil jsem tedy na začátek vedle sebe znění jeho a znění našeho originálu, v dálejšku však podávám všude znění originálu a v poznámkách připojuji varianty opisů. Vím, že proti tomu způsobu lze lecco namítati, nicméně nebojím se, že by ho nebylo lze obhájiti. Znění listiny v originále zachované jest jistě nejdůležitější a to tedy v edici parallelním položením začátků podáno celé. Ale tím také zachráněna nejpodstatnější část listu I., když jinak místa, kde se texty rozcházejí, jsou celkem povahy podřízenější a podáním jich v různočteních původní znění I. listu jest zachyceno.

Varianty k textu podány ze všech přístupných rukopisů a starých tisků, pokud rukopisy zastupují. k určení jmen a pořadu podpisů užil jsem po příkladu Palackého také citační bully koncilu ze dne 20. února 1416 (v. d. Hardt IV, 928 n), kdež jména všech podepisovatelů uvedena, zrovna tak, jako jsem přihlížel i k ostatním tiskům a překladům, kde jména, třeba jen částečně, uvedena jsou. Ale různočtení z nich zpravidla neuvádím: cizí vydavatelé neuměli čísti neznámých jmen, uvádění variant by znamenalo podávati seznam jejich omylů a tiskových chyb, což by bylo jistě bezúčelné. Za základ pro jednotlivá jména č. III až VIII vzat arci rukopis *Ol.* jediný, který je přináší. Ale i v něm jména jsou podána velmi chybně. Písař byl patrně Němec (jest to patrno

vedle jiného i z toho, že často původní š = ss nahrazuje spřežkou ‚sch' atd.), jemuž česká jména dělala obtíže a jenž je všelijak komolil; tak na př. velmi často české ř psané rz píše obráceně zr (Pzriedbor místo Prziedbor a p.). Takovéto zřejmé omyly jsem v textu opravil a chybné čtení *Ol* položil do poznámky. Podobně také v několika jiných případech, kde nemůže býti pochybností, anebo kde čtení citační bully u Hardta (*H*) usnadňuje rozhodnutí, položil jsem do textu čtení již opravené a chybnou variantu do poznámky. Ale jen tam, kde nemůže býti pochybností. Jinak jsem ponechal čtení rukopisné (někdy s variantami *H*), neopravuje jich vůbec. Správné znění jmen najde se, pokud je lze zjistiti, v popisech za českými překlady. Pro lepší přehled přidána tudíž (po vzoru Palackého) k jednotlivým jménům čísla.

Staročeský překlad posledního kusu otištěn podle vydání Palackého v Archivu Českém, na přání od vydavatelstva projevené připojil jsem také překlad novočeský, jenž otištěn vedle staročeského a za nímž podána řada jmen, pokud lze rektifikovaných.

A ještě jedna poznámka: Většina listů zde otištěných jest psána česky. U latinských ediční formy jsou celkem ustáleny, ne tak u českých. Rozumí se, nemá-li vydání býti vyhrazeno za četbu několika odborníků, že nemůže reprodukovati textů pravopisem původního rukopisu, který by, i při vědeckém užívání od nefilologa nepohodlný, laiku je činil místy i nesrozumitelnými. Od palaeografického otisku bylo tedy samozřejmě nutno upustiti, ale pro transkripci není dosud pevně ustálených pravidel. Obtíže tu působí na př. jotace, jež někde nebývá graficky znázorněna, jinde však se vyskytuje chybně. Hledal jsem ovšem poučení u odborníků — a děkuji zvláště p. prof. Zubatému za mnohou vzácnou radu —, ale plné bezpečnosti nikde není. Podle mého mínění důslednost by žádala transkribovati podle určitého způsobu důsledně, a tedy i chyby, a možná, že jsem se toho někde, hleděv původně této zásady, nevyvaroval. Ale na pokyn se strany odborné hleděl jsem zpravidla v textu uváděti transkribovaný tvar správný a uvedl v poznámce, jak jest kde psán. Ve věcech nesporných ovšem jsem chyb nepodržel, zachovávaje toliko grafické zvláštnosti jednotlivých písařů. Z té příčiny podržel jsem i ‚w', aby vyniklo, že někde písař užívá již ‚v' v téže platnosti. Chyby, které se jistě najdou, prosím, aby byly prominuty. Smysl textu není jimi porušen nikde a na tom mi záleželo arci především.

1.

Čeněk z Wartenberka, Boček z Kunštátu a Vilém Zvířetický jménem ostatních v radě shromážděných pánů vysvědčují M. Janovi Husovi, že arcibiskup Konrád, byv od nich po přání Husově tázán, vyznal, že neví o něm kacířství, a žádají krále Zikmunda, aby Husovi na koncilu opatřil slyšení.

V Praze 1414, říjen 7.

Originál v archivu c. k. university Karlovy-Ferdinandovy v Praze (= A); *opis v rukopise Mladoňovicově v knihovně Musejní str. 61* (= M); *jiný opis v rukopise Vídeňské dvorní knihovny č. 4557 f. 184'—185* (= C).

Tisky: Monumenta univ. Prag. II č. II str. 49—50 (= z A); *Palacký, Archiv Český III str. 181—182* (= z A); *Höfler I, str. 170* (= z M); *Palacký, Docum. str. 531* (= z A a M).

Latinský překlad: Epistolae I 7' = Op. I f 75' = Op. I² str. 96; Palacký, Docum. str. 532.

Německý překlad: Stumpf, Des grossen gemeinen Concilium zu Costencz Beschreibung (1541) fol. XXXVII, Walpurger, Hussus redivivus (1623) str. 200—202, Walpurger, Hussus combustus (1625) str. 200—201, Höfler I, 169.

Najoswiecenějšiemu knieżeti a pánu, panu
Sigmundovi Římskému a Vherskému etc. králi, pánu našemu milostiwému.

My Ceněk z Wartemberka,[a] najwyšší[b] purkrabie Prazský[c], Boček[d] z Cunstatu[e], Wilém[f] z[i] Wartemberka[g] odjinud[h] ze[i] Zwieřeticz,[k] službu swu wěrnú wzkazujem[l] a wyznáwáme[m] tiemto[n] listem, že poctiwý Mistr

---

[a] Wartmberka' [illegible] Wartenberga' [illegible] — [b] nawyssi (nawiſſy)' M — [c] Prazki' [illegible] Prazſky' [illegible] Prazki' A — [d] Bocek' M — [e] z Kunstatu odjinud z Poděbrad [illegible] z [illegible] odjinud z Podebrad' M — [f] Wylem' A, C, M — [g] Wartmberga' [illegible] Wartemberga' C — [h] otjinud' C — [i] chybí v M — [k] Zwierěticz' M — [l] [illegible] — [m] wyznawamy' [illegible] — [n] timto' M.

[illegible] z Wartenberka, [illegible] ze Zvířetic, přítele Husova [illegible]

Jan Hus poslal jest list swój nám, když sme byli w obecné radě s mnohými jinými pány[2], prošě[o] nás, abychom otázali[p] kněze[q] Conrada arcibiskupa Pražského[3], jenž jest tudiež[r] s námi byl, wie-li do něho které kacierstwie[s] aneb který blud, že sě chce najprw zde zprawiti, aneb utrpěti, jakož[t] slušie a[u] hodné jest, nezprawil-li by sě. Pakli newie, aby také to wyznal, a dal jemu swědectwie[v] toho pod[i] swú[i] pečetí.[w]

To sme učinili, a wyznal jest tudiež kněz arcibiskup[x] dřéwe[y] řečený řka[z], že newie nižádného kacierstwie ani bludu na Mistra Hussi,[aa] aniž jemu dáwá winy; než papež, ten[bb] ho winí, před[cc] tiem sě[dd] Mistr Hus zpraw. A k tomu na swědomie[ee] swé sme[ff] pečeti přitiskli k tomuto listu.

A také, najjassnější[gg] králi, pane náš milostiwý, země České dědici i cti jejie[hh] obránce[ii] i milowníče[kk], prosíme Twé Milosti, rač sě[dd] k tomu statečně a milostiwě přičiniti, aby dřéwe[y] řečenému Mistru Janowi bylo dáno na swolání[ll] zjewné[mm] slyšenie k jeho prawdě, aby nebyl pokútně pohaněn[nn] k hanbě jazyku našeho[oo] i země České. Nebť[pp] uffáme[qq] pánu bohu a Twé[rr] Milosti, že tudy znikneme narčenie křiwého. Psán w Prazě[ss] léta ot[tt] narozenie syna božieho po tisíci po čtyřech stech[uu] čtrnádctého[vv] w tu neděli[4] po swatém Františku[ww].

Originál A podlepen jiným papírem, takže nelze zjistiti, bylo-li na rubu co psáno. Pod textem byly přitištěny tři pečeti v zeleném vosku, nyní valně porušené; na první viděti toliko znak Čeňka z Wartenberka (legenda odpadala), na druhé zbytky znaku Bočkova a legendy ınſτᴀτ, *ze třetí jen nečitelný zbytek legendy. — V* M *a* C *předeslán tento nadpis*: ‚De[z] consilio[z] ad[z] sanctum[z] Jacobum[z]. Litera[xx] barronum[yy] regni Boemie, quam scribunt etc. Hungarie[zz] regi, de qua circa principium fit[a] mencio,[5] ipsorum sigillis sigillata, sequitur de verbo ad verbum et est talis‘

2.

Přední pánové Moravští vybízejí krále Zikmunda, aby nedopustil koncilu M. Jana Husa vězniti a trápiti, nýbrž, opatře mu veřejného slyšení, glejtu svému zjednal průchodu za všech okolností.

---

[o] ‚prose (proſie)‘ *M, C: v A psáno* ‚proſſie‘. — [p] *v M opraveno z* ‚otali‘. — [q] ‚kněžě (kniezie)‘ *M.* — [r] ‚tudíž‘ *M.* — [s] ‚kacířstwie‘ *M.* — [t] ‚jakž‘ *C,* ‚ykož‘ *M.* — [u] ‚aneb‘ *C, M, kdež* ‚a‘ *doplněno nad řádkem.* — [v] ‚svědectwí‘ *M,* ‚t‘ *doplněno nad řádkem.* — [w] ‚početi‘ *M.* — [x] ‚archibiskup‘ *M.* — [y] ‚dřiewe‘ *M.* — [z] *chybí v C.* — [aa] ‚Husi (Huſy)‘ *C.* — [bb] ‚te‘ *M omylem.* — [cc] ‚préd‘ *M.* — [dd] ‚se‘ *M.* — [ee] ‚swědectwie‘ *M, C.* — [ff] ‚smy‘ *M.* — [gg] ‚najjasnéjší‘ *C.* — [hh] ‚ieji‘ *M.* — [ii] ‚obráncě‘ *C.* — [kk] ‚milowníčě‘ *M.* — [ll] ‚swolánie‘ *M.* — [mm] *v C opraveno ze* ‚zewné‘. — [nn] ‚pohanín‘ *M.* — [oo] ‚nasěho‘ *M.* — [pp] ‚Neb‘ *M. C.* — [qq] ‚utáme‘ *M.* — [rr] ‚Wašie‘ *M, C.* — [ss] ‚u Prazě‘ *C.,* ‚w Praze‘ *M.* — [tt] ‚od‘ *M* — [uu] ‚po tissici po čtrstech‘ *M.* — [vv] *C* ‚čtrnádstého‘ *opraveno z* ‚trinadsteho‘. — [ww] ‚Franczišku‘ *M.* — [xx] ‚Littera‘ *C.* — [yy] ‚baronum‘ *C.* — [zz] ‚Vngarie‘ *C.* — [a] *v C dvakrát, prvé škrtnuto.*

[2] *Srvn. k tomu, co praví Palacký III, 1, str. 179, Tomek, Dějepis Prahy III*[2], *559.* — [3] *Konrád z Vechty, arcibiskup Pražský v l. 1413—1431.* — [4] *7. října 1414.* [5] *Míněno jest vypravování Petra z Mladoňovic (v obou těchto rkpech obsažené), kdež se o této listině činí zmínka na začátku při líčení příprav Husových k cestě na koncil.*

Veliké Meziříčí, 1415, leden.

Rukopis Mladoňovicův v bibliothéce Musejní str. 62—63 (= M); *rukopis dvorní knihovny Vídeňské č. 4557 f. 185—185'* (= C).

Tisky: Archiv Český III str. 182—183 (z M); *Höfler I, 172—173* (z M); *Palacký, Docum. str. 534* (z M).

Latinský překlad: Epistolae I 8 — *K 2' = Op I f 76—76' = Op I*[2] *str. 96n.; Palacký, Docum. 535—536.*

Německý překlad: Stumpf XXXI; Walpurger 1623 str. 267—270 = Walpurger 1625 str. 267—270; Höfler I, str. 171—172.

List nemá přesného data; z okolnosti však, že do Kostnice došel před Popeleční středou (13. února) 1415, jak naznačuje připisek v rukopisech, plyne, že sjezd, z něhož vyšel, konán asi v lednu; srovn. svrchu str. 10 pozn. 2. Pisatelé znali arci list č. 1, ač ho užili jen málo.

Služba našě napřěd[a] Twé Milosti, najoswícenejší kníže[b], králi a pane, pane náš milostiwý! Jakož welebný muž a rozmnožitel Písma swatého, Mistr Jan Hus jel jest odsud k obecnému[c] křěstanskému[d] swolání do Constanczíe[e] dobrowolně, pro křiwé narčenie,[1], kteréž[f] jest jemu scěstné, a skrzě to wšie České koruně a hlaholu Českému připissowáno[g], na kterémžto swolánie[h] chtěl jest i srdečně žádal jest pro očistěnie swé-i wšie České[i] korunу odpowiedati[k] wšěm i každému[2] zwláště[l] přěd[m] obcí sboru swatého a zjěwně,[n] ačby kto jemu w čem winu dal; a tu swú wieru[2] dále wšemu[o] křěstanstwí[p] chtěl zjěwiti[q] a ohlásiti, a byl-liby w čěm[r] scěsten shledán, jehož bohdá[s] nic takowého do něho newieme, než wše dobré, hotow jest byl toho poprawiti podle swých starších zprávy a naučenie Písmem swatým; a Twá Milost list gleitownie[t] jemu poslala[3], a ten jest zde po wší[u] zemi Čěské[i] i Morawské rozhlášen: tu[2] když jest do Constanczíe[e] přijel, jakož[v] slyšíme, jat jest w tom gleytu[2] a u wězenie wsazen[4] beze wší[u] zprávy i slyšenie[w], proti prawdé[x] a řádu i gleitu Twú Milostí wydanému[y]. A o to zde i jinde mezi[z] knížaty[aa], pány, chudými i bohatými weliké řěči[bb] jdú, že otec swatý tak jest proti řádu a prawdě a proti[2] gleitu[cc] Twé Milosti

---

[a] *v M opraveno z* ‚napřid'. — [b] ‚najoswiecenějsie kniezě' *C.* — [c] *v C opraveno z* ‚obcnemu'. — [d] ‚krestanskemu' *C.* — [e] ‚Constancie' *C.* — [f] *v M omylem* ‚kteřéž'. — [g] ‚připisowáno' *C.* — [h] ‚swoláni' *C.* — [i] ‚České' *C, v M psáno* ‚czieſke'. — [k] ‚otpowiedati' *C.* — [l] *psáno:* ‚zwlaſtie'. — [m] ‚pred' *C.* — [n] *v M opraveno ze:* ‚zegiewnie', v *C* ‚zjewně'. — [o] *psáno:* ‚wſiemu' *M*, ‚wſſemu' *C.* — [p] ‚křesťan.' *C.* — [q] ‚zjewiti' *C.* — [r] ‚čem' *C.* — [s] ‚buoh da' *C.* — [t] ‚gleytowný' *C.* — [u] ‚wsie' *C.* — [v] ‚jakž' *C.* — [w] ‚slyšenie' *C; v M opraveno ze* ‚ſlyſſime'. — [x] *v C opraveno z:* ‚prawu'. — [y] ‚wydaného' *M i C.* — [z] *v M omylem:* ‚mězi'. — [aa] ‚kniezaty' *C.* — [bb] ‚řěči' *C.* — [cc] *v C opraveno z* ‚gleytu proti'.

[1] *Srovn. č. 1.* — [2] *Srovn. vyhlášku Jana z Chlumu svrchu v textu.* — [3] *[illegible] 18. října 1414 a [illegible] byl Husovi teprve v Kostnici.* — [4] *[illegible] 28. [illegible] 1414 byl [illegible] nejprve v domě kantora Kostnického, potom od 6. prosince v klášteře Dominikánů.*

učinil, a mužě sprawedliwého bez winy u wězenie wssadil[dd]. Protož Twá Milost rač to milostiwě[ee] opatřiti jako král a pán a dědic nápadný koruny České, ať Mistr Jan Hus prost bude z toho neřádného wězenie; a Twá Milost rač jemu napřěd pro buóh zjewné a swobodné slyšěnie[ff] zjednati, ať tu, ač jemu kto w čem který winu dá, zjewně[gg] odpowiedá[hh], jakož je[ii] zjewně a bez strachu zákon boží kázal. A bude-li w čem řádem a prawým práwem shledán, ať se[kk] stane, jakožby na to slušalo[ll]; a[5] Twé Milosti gleit ať wdy[mm] proskok má. Ne[5] jinak mohl[nn] by Twé[oo] Milosti i wšie České koruně[pp] úraz skrzě to býti, kdyžby sě sprawedliwému člowěku w takém gleitu co stalo; neb pán bóh[qq] wie, že bychom neradi slyšeli[rr], kdyby se[kk] co cti Twé Milosti pro taký kus dotýkalo. Neb proto[ss] bylaby příčina mnohým, že by se[kk] Twé[tt] Milosti gleitów liknowali, jakož již o to řeči[uu] běžie.

A Twá Milost muóž to dobře[vv] stawiti, jako milostiwý[ww] král a pán, a w dobrý konec uwésti[xx]; a skrze[yy] to Twá Milost napřed[zz] od pána boha bude mieti otplatu a čest od lidí, když Twá Milost[zz] prawdy mimo řád[a] nedá utisknúti.

Datum[b]

Laczko[c] de Crawar, capitaneus Morawie[d], Boczko de Cunstat alias de Podiebrad, Erhardus de Cunnstat[e] alias de Skal, Wilhelmus de Persteyn[f], Johannes de Lomnicz, supremus camerarius Brunensis, Hanussius de Lyppa[g], supremus marssalcus[h] regni Boemie, Petrus de Crawarz[i], supremus camerarius Olomucensis, Jodocus Hecht[k] de Rosycz, Vlricus de Hlawaticz, marchionatus Morawie[d] subcamerarius, ceterique barrones[l] nunc in Mezirziecz[m] constituti[6].

V obou rukopisech list nadepsán: ‚Literam subscriptam domini et barrones[n] infrascripti pro liberacione Magistri Johannis Hus regi Constanciam[o] dirrexerunt[p] ante carnisprivium[7] anno domini 1415, que sequitur et est talis.'

[dd] ‚wsadil' *C.* — [ee] *v M původně* ‚milostn', *opraveno mezi psaním.* — [ff] ‚slyšenie' *C.* — [gg] ‚zewně' *C.* — [hh] ‚otpowieda' *C.* — [ii] ‚jest' *C.* — [kk] ‚sě' *C.* — [ll] *v M opraveno ze* ‚slušelo' — [mm] ‚wždy' *C.* — [nn] ‚moh' *C, ale okraj oříznut.* — [oo] *v M psáno* ‚ttwe twé', *ale prvé škrtnuto.* — [pp] *v M opraveno z* ‚korune'. — [qq] ‚buóh' *C.* — [rr] ‚slyšěli' *C.* — [ss] ‚potom' *C.* — [tt] ‚ttwé' *M.* — [uu] *v C opraveno z* ‚řeči o to'. — [vv] ‚to dobřě muóž' *C.* — [ww] *v M omylem psáno* ‚milostwiui'. — [xx] ‚uwiesti' *M.* — [yy] ‚skrzě' *C.* — [zz] ‚napřed — Twá Milost' *v C omylem přeskočeno.* — [a] ‚rád' *M.* — [b] ‚Datum etc' *C.* — [c] *v M nad podpisy nadepsáno* ‚Subscripcio'. — [d] ‚Morauie' *C.* — [e] ‚Cunstat' *C.* — [f] ‚Pernstein' *C.* — [g] ‚Lippa' *C.* — [h] ‚marsalcus' *C, v M opraveno z* ‚marssalicus'. — [i] *v M opraveno z* ‚Crawarn'; *C* ‚Cravaren'. — [k] *v M opraveno z* ‚Heht'. — [l] ‚barones' *C.* — [m] ‚Mierzicz' *M.* — [n] ‚barones' *C.* — [o] ‚Constantiam' *C.* — [p] ‚direxerunt' *C.*

[5] *ale.* — [6] *Míněno jest Veliké Meziříčí na Moravě, kteréž tenkrát náleželo Lackovi z Kravař; srvn. Kratochvíl, Vel. Meziříčský okres (Vlastivěda Mor. 1907) str. 46.* — [7] *13. února 1415.*

3.

Neznámý přívrženec Husův (Jan z Chlumu?) ve veřejné vyhlášce důvody z Písma o křivém obvinění a nesprávném odsouzení mnohých spravedlivých dovozuje nepravdivost svědeckých výpovědí proti Husovi a nutnost jeho veřejného slyšení.

V Kostnici 1414, konec prosince — 1415, začátek ledna (před 4.?)

Rkp. Třeboňský A 16 f 254'—255 (= Trb.), rkp. dvorní knih. Vídeň. 4902 f 107—108 (= Vnb); druhá redakce zastoupena tiskem Op.

Tisky: Opera (Op) I, f. 84'—85 (druhá redakce) = I² p. 101 n., Sedlák v Hlídce 1911 a odtud Několik textů z doby husitské I str. 44—47 (z Trb).

Český překlad (úvodní a závěrné části) v. svrchu str. 11 n.

Copia intimacionis applicate[a] in ecclesiis in civitate Constanciensi et post oblate concilio, quod dixit, se multum fore confusam et scriptorem esse cognitum[b].

Attendant universi et singuli, et presertim hoc sacrum[c] concilium generale[d], si[e] perfectum est iudicium[e], hominem[f] per deposicionem testium qualiumcumque, personarum eciam infamium, iudicare, aliis[g] beneficiis et sufragiis iuris ab ipso repressis, cum hoc sit[g] contra omnem[c] ordinem iuris nec non[h] processum Veteris et Nove legis.

Nam Act. 25. legitur, quod cum principes sacerdotum et primi Judeorum Paulum apostolum, ipsorum questus minuentem, coram Festo, Romanorum, tunc gentilium, officiali, graviter accusarunt[i], inter alia Festus[k] ipse respondit[l]: „Non est consuetudo Romanis dampnare aliquem hominem, prius quam is, qui accusatur, presentes habeat accusatores locumque defedendi accipiat ad abluenda crimina", que ei obiciuntur Act.[c] 25[c]. Si enim tale erroneum iudicium approbaretur[l]

---

[a] ‚applicata' *Vnb.* — [b] *Nadpis tento jen v Vnb; Trb nadpisuje:* ‚Litera appensa Constancie'; *zpracování v Op. má nadpis:* ‚Invectiva quorundam amicorum Joannis Hus, quod concilium Constantiense iniuste damnaverit eum'. — [c] *chybí v Op.* — [d] ‚Constantiense' *Op, načež následuje přídavek pozdější:* ‚non in spiritu dei, sed in spiritu malicie, crudelitatis et furoris congregatum. Quis enim unquam audivit'. — [e] *místo* ‚si — iudicium' *v Op slova v předešlé poznámce uvedená.* — [f] ‚hominem innocentem' *Op.* — [g] *místo* ‚aliis — hoc sit'. *v Op.:* ‚Quod fecit synodus Constantiensis, dum hominem iustum secundum improborum et malevolorum hominum protestationes condemnaret, testesque illius fide dignos reiiceret supprimeretque. Habuit enim Joannes Hus ex testibus archiepiscopum Pragensem, episcopum Nazarathensem, protunc inquisitorem heretice pravitatis aliosque doctores ac magistros, denique omnes status universi Bohemiae regni: qui tale illi testimonium dederant, quod in Bohemia nullos errores neque hereses doceret predicaretque. <Iniuste igitur illa meretrix Romana perfrictae frontis eum damnavit. Quod fecit non solum>. — *Při odstavci prvním* (před ‚Iniuste') *jest in margine po-* [illegible] ‚Testes innocentiae Johannis Hus'. — [h] *místo* ‚nec non' *mají Op:* ‚sed eciam contra'. — [i] ‚accusarent' *Trb., Op.* — [k] *chybí v Trb., Op.* — [l] ‚approbaretur iudicium' *Op.*

a deo, tunc tali iniquo iudicio omnes viri iusti subscripti iuste dampnarentur, quod est falsum[m].

Et nec obstat fama mala inimicorum et wlgaris de homine, cum[c] et Christus, caput[n] christianorum, a suis inimicis et presertim principibus sacerdotum nedum in vita, sed et post mortem seductor et perversor populi false ymmo falsissime famabatur, et ipsius Paulus apostolus fideli[o] ait[2], „per infamiam et bonam famam" esse gradiendum. Videamus itaque sacre scripture decursum. *

Nonne Moysi[p], fideli famulo dei, legem eius cum ceteris adimplere cupienti, Pharao[q] fertur dixisse[r]: „Cui[3] dubium[s], quod pessime cogitetis?" Qui Pharao et ipsum persecutus est et populum dei Exo. X.

Occasione Doeg[t] Ydumei referentis Saulo,[u] quod Achimelech[v] sacerdos confortaverat Dauid[4], occidit Saul 80 viros et 5[w] portantes ephot, simul mulieres eorum et parvulos, Reg.[x] 22.

Naboth iniuste[c] lapidatus est pro heredidate sua,[5] eo quod falsi testes, filii Belial, inducti in consilium[y], „dixerunt contra eum testimonium", quod maledixit[z] Naboth deo et regi, 3[ii] Reg.[a] 21.

Ad suggestionem nequissimi Aman rex Asuerus[b] totum populum Judeorum occidi preceperat, sed divina pietate liberati sunt per Hester, nequiciam Aman Mardocheo detegente, et ulcione divina Aman merito „in patibulo" ipso[d] „suspensus est, quod paraverat Mardocheo", Hester 4, 5, 6 capitulis.[6]

Jeremias capiendam civitatem Jerusalem[e] a Caldeis[f] predicando totum premuniverat[g] populum, principes tamen populi dixerunt Sedechie regi[7]: „Homo iste non querit pacem populo huic, sed malum", et ob hoc in lacum luti missus fuit[h], Jerem. 38.

‚Viri[8] Caldei[f] accusaverunt" dolose Sydrak, Misak[i] et Abdenago[l] eo quod „statuam auream" adorare nolebant, ut inmittantur in clibanum[m] ignis, qui divino se tuente auxilio erepti[n] sunt incolumes[o] de camini incendio, Dan. 3[o].

„Principes[9] et satrape" Darii regis invidentes Danieli ipsum[p] accusantes „in lacum leonum" inmitti[q] persuaserunt, et ipso tuto divinitus,

---

* *V Op jest při následujícím odstavci in margine poznámka*: ‚Exempla piorum omnium temporum, qui calumniis et falsis criminationibus duriter exercitati sunt' *a na příslušných místech jednotlivá jména.*

[m] falsum est *Trb.*, *Op.* — [n] ‚capud' *Vnb.* — [o] ‚fidelis' *Op.* — [p] ‚Mosi' *Op.* — [q] *chybí v Trb.* — [r] ‚fertur dixisse Pharao' *Op.* — [s] ‚dubium est' *Op. podle Vulg.* — [t] ‚domini Heh' (!) *Vnb*, ‚de Toch' *Trb.* — [u] ‚referentes Saul' *Op*, ‚referentis Sauli' *Trb.* — [v] ‚Abimelech' *Vnb*, *Trb.* — [w] ‚octoginta viros et quinque' *Trb*, *Op*; *ve Vnb nad* ‚5' *nadepsáno* ‚quinque'. — [x] ‚1 Reg' *Op.* — [y] ‚concilium' *Vnb*, *Op.* — [z] ‚maledixerit' *Op.* — [a] ‚3[ii] Reg' *chybí v Trb.* — [b] ‚Assuerus' *Op.* — [c] *chybí v Op.* — [d] ‚ipse' *Vnb*, *Trb.* — [e] ‚Jerosolymam' *Trb.* — [f] ‚Chald'. *Op.* — [g] ‚premonuerat' *Op.* — [h] ‚est' *Trb.* — [i] ‚Sidrach, Misach' *Trb.* ‚Sadrach, Mesach' *Op.* — [k] *chybí v Trb*, *Op.* — [l] ‚Abednego' *Op.* — [m] ‚caminum' *Op.* — [n] ‚errepti' *Trb.* — [o] ‚incolomes' *Vnb.* — [p] ‚et ipsum' *Op.* — [q] ‚missi' *Op.*

[2] *2. Cor. 6, 8.* — [3] *Exod. 10, 10.* — [4] *Srovn. 1. Reg. 22, 9 a d.* — [5] *Srovn. 3 Reg. 21, 13.* — [6] *Srvn. Esth. kap. 3—7.* — [7] *Jerem. 38, 4 a 6.* — [8] *Dan. 3, 8 a d.* — [9] *Srvn. Dan. 6, 6—24.*

die sequenti accusatores in ipsum „lacum[r] missi“[s] cum uxoribus[t] „ossibus[k] sunt cominuti. Dan. 6.

Duo[10] illi senes iniqui et „dierum malorum inveterati“ presbiteri consilia intra[u] se pertractabant falsa testimonia confingentes, ut publica morte innocentem[k] Susannam opprimerent, ipsorum iniquitati dissencientem. Quorum attestacionem Daniel iniquam ostendens et frivolam[v] deduxit in palam, et ipsi divino ultore[w] iudicio mortem, quam proximis[x] dolose paraverant[y], subierunt, Dan[z]. 13.

„Convenerunt[11] adversus Jonathan[a] viri pestilentes ex Israel,“ ut impellerent regem Allexandrum[b] „adversus eum.“ Mach. X.

„Simon“, templi prepositus de tribu Beniamin[d], perversissime „loquebatur[12] de Onia, provisorem[e] quoque[f] civitatis, ymmo defensorem gentis sue[g] et emulatorem[h] divine[c] legis[i] non erubuit insidiatorem regni[l] dicere“. Mach. 4[m].

„Pharisei[o] videntes“ Jhesum discumbentem „in domo“ Mathei, susurabant dicentes[13]: „Quare cum publicanis et peccatoribus manducat[p]?“ Mat. IX.

De Johanne continue ieiunante dicebant quidam sui insidiatores et emuli[14]: „Demonium habet“. De Ihesu cum peccatoribus comedente dicebant: „Ecce homo vorax et potator vini, publicanorum et peccatorum amicus“, Mat. XI.[o]

Pharisei[15], videntes miraculum de ceco nato, quamvis negare non[q] poterant, tamen false contra deum[r] dicebant[s]: „Nos scimus, quia[t] hic homo peccator est“, Joh. IX.[u] Et cum[16] nullum falsorum testimoniorum contra Ihesum probare possent, ut sue malicie satisfaciant[v], dixerunt ad Pilatum presidem: „Si non esset hic malefactor, non tibi tradidissemus eum“, Joh. 18[w]

Quidam[17] questuarii, dolentes, quod suum questum amisissent,[x] eo quod Paulus „spiritum phitonem[y] a quadam puella eiecerat, que suis dominis non modicum questum prestabat“, Paulum et Barnabam, quod sint[z] turbatores[aa] civitatis false[bb] accusabant et ad verba eorum concursum plebs fecerat[cc] adversus Paulum et Barnabam, et[dd] „scissis eorum tunicis“ iussi sunt „virgis cedi“ et „in carcerem“ mitti, Act. 16.

---

[r] ‚locum‘ *Vnb.* — [s] ‚mitti‘ *Op.* — [t] *chybí ve Vnb*; ‚cum ipsis uxoribus‘ *Op.* — [u] ‚inter‘ *Vnb.* — [v] ‚femellam‘ *Trb.* — [w] ‚divina ulcione‘ *Vnb.* — [x] ‚proxime‘ *Op.* — [y] ‚paraverunt‘ *Op.* — [z] ‚Dan. 3‘ *Op.* — [a] ‚Jonatham‘ *Vnb* — [b] ‚Alexandrum‘ *Op.* — [c] *chybí v Op.* — [d] ‚Benyamyn‘ *Vnb.* — [e] ‚provisore‘ *Op.* — [f] ‚cuiusdam‘ *Vnb.* — [g] *v Trb.* ‚sue gentis‘ *opraveno z* ‚gentis sue‘ — [h] ‚enucliatorem‘ *Vnb.* — [i] ‚legis dei‘ *Op.* — [k] *chybí v Op, Trb.* — [l] ‚regis‘ *Op.* — [m] ‚3‘ *Vnb.* — [o] ‚Pharisei — amicus, Mat XI‘ *chybí ve Vnb.* — [p] ‚manducat magister vester‘ *Op.* — [q] *v Trb doplněno toutéž rukou mezi řádky.* — [r] ‚Christum‘ *Op.* — [s] ‚dicentes‘ *Vnb*; ‚dicebat‘ *Op.* — [t] ‚quod‘ *Trb* — [u] ‚X‘ *Vnb.* — [v] ‚satisfacerent‘ *Op.* — [w] ‚19‘ *Op* ‚XVIII.‘ *Trb.* — [x] *v Trb.* ‚sit‘ *doplněno mezi řádky.* — [y] ‚Pythonem‘ *Op* — [z] *ve Vnb opraveno ze* ‚sunt‘. — [aa] ‚traditores‘ *Trb, Op.* — [bb] ‚falso‘ *Op.* — [cc] ‚plebis fecerant‘ *Vnb.* — [dd] ‚ideo‘ *Op.* —

[10] [illegible] 13. — [11] *1 Machab. 10, 61.* — [12] *2 Mach 4, 1—2.* — [13] [illegible] *10—11* — [14] *Mat 11, 18—19* — [15] *Joh 9, 24* — [16] *Joh 18, 30* [illegible]

„Gallione[18] proconsule in Achaia“ existente „insurrexerunt uno animo Judei in Paulum, et adduxerunt eum ad tribunal, dicentes, quia[ee] contra legem homo hic persuadet colere novum deum“, Act. 18.

Quidam[19] „Judei de Asia“, videntes Paulum „in templo“, clamaverunt[ff]: „Viri Israelite[gg], adiuvate, hic est homo, qui adversus populum et legem et locum hunc omnes ubique docet, insuper et gentiles induxit in templum et violavit[hh] sanctum istum locum“. Act. 21[ii].

Disputante[20] Paulo apud[kk] Athenas „quidam Epicurei[ll] et Stoici philosophi eidem dicebant: Quid sibi wlt seminator verborum hic dicere? Alii vero dicebant: Novorum demoniorum videtur anuncciator[mm] esse“, Act. 17.

Scribe et Pharisei falsum testimonium perhibebant de domino et salvatore, dicentes eum esse Samaritanum, demonicum[nn], blasphemum, peccatorem, potatorem vini, voracem[oo], mendacem, tributa dari[pp] cesari prohibentem[rr], gentis comotorem et subversorem, ymmo ut suam maliciam principes sacerdotum palliarent[ss] ac[tt] ipsum iuste videantur crucifixisse[uu], post mortem ipsum coram Pilato seductorem false nominabant, ut clare totum ex decursu patet ewangeliorum.

Hiis itaque firmis et solidis sacre scripture[vv] processibus trutinatis, attencius hoc expressantibus, quomodo dicti iusti viri quam plures ex falsis contra[ww] se latis testimoniis suppressi sunt et interempti[xx], quilibet[yy] fidelis catholicus conari debet[zz] et consulere, ut[a] M. Johannes Hus, qui libere ad hoc concilium venit[b] ad publicandam et ostendendam suam innocenciam et fidei orthodoxe puritatem, non[c] conculcetur[d] in angulis[e] per infames personas et suos graves inimicos, contra ipsum deponentes et inique[f] testantes, quin pocius, ut veritas elucescat[g], patenter et publice, presentes habens accusatores locumque defendendi ad abluenda, que ei obiciuntur[h], crimina[i] assecutus[c], audiatur[l], ne

---

[ee] ‚quod‘ *Trb.* — [ff] ‚clamaverunt dicentes‘ *Op.* — [gg] ‚Israel‘ *Vnb.* — [hh] ‚violaverunt‘ *Trb.* — [ii] *Vnb.*: ‚24‘ *a před tím škrtnuto* ‚18‘; *Trb.* ‚24‘. — [kk] ‚aput‘ *Trb.* — [ll] ‚Epicuri‘ *Trb.*, *Vnb.* — [mm] ‚anunctiator‘ *Trb*, ‚annunciator videtur‘ *Op.* — [nn] ‚demoniacum‘ *Trb.* — [oo] ‚voratorem‘ *Op.* — [pp] ‚dare‘ *Op.* — [rr] ‚prohibentem dari cesari‘ *Vnb.* — [ss] ‚palient (?)‘ *Vnb.* — [tt] ‚ac si‘ *Vnb.* — [uu] ‚circumcisisse‘ *Vnb.* — [vv] ‚scripture sacre‘ *Vnb* — [ww] ‚coram‘ *Op.* — [xx] *po tomto slově vkládají Op tento passus později přidaný*: ‚quemadmodum vir iustus Joannes Hus ad falsam et iniquam testium deposicionem condemnatus est, non secus ac olim prophetae et ipse Christus a Phariseis iniuste abiudicatus fuit, sic Joannes Hus, cuius doctrine vere nos testes sumus, ab ista abominacione in loco sancto sedente et Antichristo violenter interfectus est. Concilium igitur Constanciense et quecunque simili processu fiunt, tale fuit, quemadmodum olim Phariseorum, ubi turpissima colluvies Judeorum semper sentencias et statuta suorum seniorum servanda neglecto verbo dei urgebat et per ea iustos damnabat. Sic modernus Antichristus cum suis satrapis omnes, qui eius impiis decretis, verbo dei dissencientibus, contradicunt, occidit. — [yy] ‚quilibet ergo‘ *Op.* — [zz] ‚debebat‘ *Op.* — [a] ‚ne‘ *Op.* — [b] ‚venerat‘ *Op.* — [c] *chybí v Op.* — [d] ‚conculcaretur‘ *Op.* — [e] ‚angulo‘ *Vnb.* — [f] ‚dolose‘ *Vnb.* — [g] ‚elucesceret‘ *Op.* — [h] ‚obiiciebantur‘ *Op.* — [i] *ve Vnb. nezřetelná zkratka nadepsána jinou rukou zřetelněji.* — [k] *chybí v Trb, Op.* — [l] *Op zde vkládají* ‚iusta defensio innocentis‘.

[18] *Act 18, 12–13.* — [19] *Act 21, 27–28.* — [20] *Act. 17, 18.*

alias, si[m] minus iuste, quod[c] absit[c], angulatim[c] oppressus fuerit, sitis participes criminis ex consensu.

Ista[n] scriptura in civitate Constanciensi fuit annexa[n].

4.

Páni Moravští na sjezdě v Brně shromáždění upozorňují důrazně krále Zikmunda na protiprávní postup koncilu proti Husovi, ukazují na následky, jaké to pro krále může míti, a žádají důtklivě, aby svému glejtu zjednal průchodu.

Brno, 1415, Mai 8.

Rukopis Mladoňovicův v knihovně Musejní str. 65—67 (= M); *rukopis dvorní knihovny Vídeňské č. 4557 f 186′—187′* (= C).

Tisky: Archiv Český III str. 183—184 (z M); *Höfler I, 177—178* (z M); *Palacký, Docum. str. 547—548* (z M).

Latinský překlad: Epistolae K2—K3′ = Op I f 76′—77 = Op I² str. 97; Palacký, Docum. str. 548—549.

Německý překlad: Stumpf f LIIII—LV; Walpurger 1623 str. 333—338; Walpurger 1625 str. 333—338; Höfler I, 175—177.

List se opírá o č. 2; místy užito i obratů z č. 1 a snad i 3; slova petitem tištěná přejata z č. 2, proloženým petitem z č. 1 (3).

Služba naše napřěd[a] Twé Milosti, přěnajoswícěnejší[b] knieže[c], králi a pane, pane[d] náš milostiwý! Tak jako[e] sme Twé Milosti prwé[1] psali[f] o Mistra Jana Hus, člowěka sprawedliwého a kazatele a rozmnožitele Písma swatheho[g] wěrného a welebného, w žádné zlosti w našech zemiech[h] nikdy neshledaného, kterak ten milý mistr a kazatel křěstanský[i] pro křiwé a scestné narčenie zlými lidmi[d] a utrhawými a protiwníky slowa božího[k], pro kteréhož[l] člowěka scestné narčěnie[m] wšěckna[n] koruna Česká[o] i jazyk Slowenský[p] jest pohaněn, ačkoli bez winy, jěl[q] jest swobodně[r], beze wšeho přinucenie[s], do Constancie, k obecnému swolánie[t], a chtěl jest tho scestné[u] a bezprawné narčěnie[v] s sebe jako dobrý wěrný[w] křěstan[i] a s[x] České coruny[y] před[z] obecným zborem[aa] wseho křěstanstwa[i] swésti[bb], pod kleyty Twú Milostí wydanými, ačkoli těch[cc] jako dobrý člowěk nepotřěbowal.[dd] A tu přijew, nemohl nižádného sslyšěnie jmieti[ee], ačkoli toho

---

[m] ,cum' *Op.* — [n] ,Ista — annexa' *má jen Trb.* —

[a] *chybí v M.* — [b] ,přěnajoswiecenějšie' *C.* — [c] *opraveno z* ,kniže' *v M*; ,knieže' *v C.* — [d] *chybí v C.* — [e] ,jakož' *C.* — [f] ,prosili' *C.* — [g] ,swateho' *C.* — [h] *C*: ,w našich zemiech' *opraveno z*: ,w zemiech našich'. — [i] ,křesťan.' *C.* — [k] ,božieho' *C.* — [l] ,kteréhožto' *C.* — [m] ,a scestné narčenie' *C.* — [n] ,wšěcka' *C*; *v M* [illegible] — [o] ,Čes.' *C.* — [p] ,Slowansky' *C.* — [q] ,jel' *C*, *v M psáno* [illegible] ,swobodně'. — [s] *v M následuje škrtnuté* ,mohu do Con-[illegible] — [t] ,swolanie' *C.* — [u] ,to scestné' *C.* — [v] ,narčenie' *C.* — [w] ,wěrny, dobrý' *C.* — [x] *v M psáno* ,ss'. — [y] ,koruny' *C.* — [z] ,před' *C.* — [aa] ,sborem' *C.* — [bb] ,swiesti' *M.* — [cc] ,jich' *C.* — [dd] ,nepotřebowal' *C.* — [ee] ,wyslyšenie mieti' *C.*

[1] *Míněn arci list ze sjezdu Meziříčského, zde č. 2.*

wšěmi[ff] křěstanskými[i] cěstami[gg] žádal a hledal, ani zwésti[hh]: než mimo řád a práwo pod[ii] kleyty[d] wssazen[d] jest[d] byl w těžké[kk] wězenie. O kterémžto kleytu[ll] po wšěch okolních zemiech hlassowé jdú, že sě jest jemu nemělo to státi, a že skrzě to ti kleytowé[ll] jsú porušěni a nad ním nezdržáni[mm]; a my slyšíme a těžce[nn] přijímáme, což[oo] sě proti Twé Milosti cti dotyčě,[pp] jako našěho[qq] milostiwého nápadného dědice[rr] a pána. I uffali[ss] sme, že by Twá Milost to ráčila obmysliti, aby wáš[d] kleyt[ll] byl w swé moci zachowán, pro nepřátely waší[tt] cti, dóstojenstwie a welebnosti, aby sě[uu] jich nižádný w potomných čassích[d] nelekal,[d] a[d] člowěk křěstanský[i] wyslyšěnie měl přěd obcí zboru swatého,[vv] a bylliby w čěm[ww] scestném[xx] shledán, aby k tomu bylo zjewně popraveno, n e p o k ú t e c h;[2] pakliby byl w prawdě shledán, jakož bohdá za to mámy,[yy] aby také swé prawdy od[zz] boha pošlé požil.

Ano pak pohřiechu slyšíme, jakož jest papež utekl[3], i ti jenž jsú jeho[b] střihli[c], wzat jest[e] z toho wězenie, buóh wie najlépe, čí mocí, a dán jest do ukrutnějšího[f] wězenie biskupu Constanskému[4], tu kdež jsú jemu[g] rucě i nozě[h] ukrutně nekřěstansky[5] okowáně[k]; a tak že nižádné prawdy požiti nemóž[l], ještoby pohanu toho neučinili. Protož, milostiwý králi a pane, pro buóh a pro prawdu napřed[m], pro swé dóstojenstwí[n] a České coruny[y] zwelebenie[o], a pro swé kleyty[p], rač to milostiwě ještě opatřiti a obmysliti, aby člowěk sprawedliwý zprostěn toho[q] ukrutného wězenie byl a wyslyšenie obecné měl[r], a n e t a k p o k ú t n ě[2] a scestně[s] mimo řád, práwo[t] a kleyty[ll] tupen byl. A toho Twá Milost bude mieti čěst[u] od[zz] lidí, a[v] odplatu konečnú od[zz] pána boha. A uffáme[w] Wašie Welebnosti, že pro naši wěrnú službu Twá Milost k tomu sě[x] přičiní, jako milowný a laskawý dědic a pán nápadný této země. Dán[y] w Brně, na wigilji Wstúpenie pána Ihesu Christa[6], w sswolánie pánów korúhewných markrabství Morawsského[y].

[ff] ‚toho jest wšemi' *C; v M psáno* ‚wssiemi'. — [gg] ‚cestami' *C.* — [hh] ‚a my zwiesti' *M.* — [ii] ‚po' *C.* — [kk] *v M opakováno.* — [ll] ‚gleit.' *C.* — [mm] ‚porušeni . . . nezdržieni' *C.* — [nn] ‚těžcě' *C.* — [oo] ‚co' *C.* — [pp] ‚dotýče' *C.* — [qq] ‚našěcho' *M.* — [rr] ‚a nápadneho dědicè' *C.* — [ss] ‚ufali' *C.* — [tt] ‚wašie' *C.* — [uu] *v C chybí, v M psáno* ‚abyssie'. — [vv] ‚swatého sboru' *C.* — [ww] ‚w čem' *C; v M psáno* ‚czyem'. — [xx] ‚scesten' *C, v M psáno* ‚ſczeſnem'. — [yy] ‚máme' *C.* — [zz] ‚ot' *C.* — [a] *chybí v M.* — [b] ‚jeho' *C, v M psáno* ‚gieho'. — [c] ‚striehli' *C.* — [d] *chybí v C.* — [e] ‚jest (yeſt)' *C, v M psáno* ‚gyeſt.'. — [f] *v M opravováno, takže vlastně psáno* ‚vkrutnycheyſſyho'. — [g] ‚jemu' *C; v M psáno:* ‚gyemu'. — [h] *v M opraveno z* ‚nohy'. — [i] ‚křesťan.' *C.* — [k] ‚nekřesťansky ukowáně' *C.* — [l] ‚nemuóž' *C.* — [m] ‚napřěd' *C.* — [n] ‚duóstojenstwie' *C.* — [o] ‚i welebenie' *C.* — [p] ‚gleyty' *C.* — [q] ‚z toho' *C.* — [r] ‚wyslyšenie obecnie jměl' *C.* — [s] ‚scesně' *M.* — [t] ‚pradw' (!) *M.* — [u] ‚čest' *C.* — [v] ‚i' *C.* — [w] ‚ufáme' *C.* — [x] ‚sě k tomu' *C.* — [y] *místo* ‚Dán — Morawsského' *má C:* Datum Brunne in vigilia Ascensionis domini Ihesu Christi in congregacione baronum marchionatus Moravie'. —

[2] *Srvn. č. 1 a 3.* — [3] *Jan XXIII uprchl z Kostnice v noci na 20. březen 1415.* — [4] *Když dne 24. března zřízenci papežovi opouštěli Kostnici, odevzdali klíče vězení Husova králi Zikmundovi a koncilu; od nich předány biskupu Kostnickému Otovi z Hachberga, který potom (v noci na 24. březen) Husa převezl na svoji tvrz Gottlieben, ač krátce před tím Husovi písemně ohlásil, že s jeho záležitostí nechce nic míti; srvn. vypravování Petra z Mladoňovic, Docum. 255 a zde svrchu str. 15.* — [5] *To bylo ve vězení na Gottliebách. Srvn. o tom úvod str. 15.* — [6] *8. května 1415.*

Laczko[z] de Crawarn[aa], capitaneus Morawie[bb], Boczko de Podiebrad, Erhardus de Cunstat alias de Skal, Wylhelmus de Pyrssensteyn[cc], Johannes de Lomnycz[dd], supremus camerarius czude Brunensis[a], Petrus[a] de[a] Straznicz[a] supremus[a] camerarius[a] czude[a] Olomucensis, Proczko[ee] et Alsso[ff] de Cunstath[gg] alias de Lyssicz[hh], Jaroslaus de Stermberg[ii], Jodocus Hecht[kk] de Rosicz, Vlricus de Hlawatetz, subcamerarius marchionatus Morawie[bb], ceterique nobiles barrones[mm] nunc Brune congregati[nn].

V M dopis nadepsán: Copia litere domino regi hic directa Constanciam ex parte dominorum de Morawia. *Za podpisy*: Hec igitur litera est presentata et pronunciata per quendam prelatum in convocacione deputatorum et omnium nacionum, sed transsumpta de Boemico in Latinum.

5.

Česká šlechta vytýká Zikmundovi, že připustil kruté nakládání koncilu s Husem a žádá, aby ho osvobodil z vězení, zjednal mu slyšení a bezpečný návrat.

V Praze, 1415. Mai 12.

Rukopis Mladoňovicův v knihovně Musea království Českého, str. 67—69 (= M).

Tisky: Archiv Český III, 184—185 (*z* M); *Höfler I, 180—182* (*z* M); *Palacký, Docum. str. 550—552.* (*z M*).

Latinský překlad: Palacký, Docum. str. 552—553.

Německý překlad: Höfler I, str. 178—180.

Předlohou listu tohoto byl list Moravských pánů daný ve Velkém Meziříčí v lednu 1415 (č. 2); místa odtud slovně přejatá tištěna drobným písmem; vedle toho užit asi konceptu chystaného prohlášení pánů českých a polských v Kostnici, jak svým místem upozorněno a proloženým petitem naznačeno, a z části i č 1 a č. 4.; v. svrchu str. 24.

Naijasnějšiemu[a] kniežěti, pánu Sigismundovi Římskému[b] a Uherskému etc králi pánu našému milostiwému[1], my wdole psaní páni, rytieři a panošě země České i Morawské wzkazujem służbu swú wěrnú[1].

Jakož papež Jan třimedcítmý loni rozesslal po wšěm[c] křěstanstwí swé bully a listy, klada w nich a ohlašuje obecné swolánie do Constan-

[z] *V M nad jmény nadpis*: ‚Subscripcio sequitur dominorum'. — [aa] ‚Crawar' *C.* — [bb] [illegible] — [cc] [illegible] ‚Lomnicz' *C.* — [illegible] ‚Lissecz' *C.* [illegible] ‚Hecht' [illegible] ‚glent'. *C.* — [mm] ‚barones' *C.* — [nn] ‚congregati etc.' *C.*

[illegible] ‚Rym' — [illegible]

czie pro sjednánie[d] wiery křěstanské a wšěch[e] jiných roztržení, dáwaje těmi listy a bullami wšem swój jistý a bezpečný klayt a jistotu plnú a slobodnú, aby každý, dobrý i zlý, křestan [68] i kacieř, kteréhož-koliwěk řádu, bezpečně mohl přijieti i otjieti k tomu i od toho swolání[f]: a nad to přikázal pod kletbú a zbawenie wšěho dóstojenstwie, cti, úřadów i obroków stawu duchowniemu i swětskému, aby ižádný nepřěkážel, ani což jest[g] na něm, přěkážeti dal, ktožby k tomu obecnému swolánie do Constanczie jel, nebo sě zase wracowal: tu poctiwý muž a kazatel wěrný[2] slowa božieho Mistr Jan Hus jěl[h] jest otsad k tomu swolánie dobrowolně, pro křiwé narčenie, kteréž[i] jest jemu bez winy, a skrze tho wšie Čěské[k] koruně a jazyku připissowáno. Na kterémžtho swolání chtěl jest a velmi žádal, pro očistěnie[l] swé newinnosti i wšie České koruny otpowiedati wšem i každému zwláště a zjewně[m] před Twú Milostí i před obcí toho wšěho sboru, ačby jemu w čěm[n] winu dal; a tu swú wieru a kázaní dále wšěmu křě-stanstwí chtěl zjewiti[o] a ohlássiti; a bylli by w čěm scěsten shledán, jehož bohdá nic takowého do něho newieme, než wšě dobré, hotow jest byl toho popraviti podle řádu a naučenie Písma swatého; a ještě by to rád učinil, by mohl zjewné[p] a sprawedliwé slyšenie mieti. A proti těm swědkóm wšěm, ješto jsú proti němu prowedeni, jmá a móž mieti mnoho wiece dobrých lidí a swědków, ješto jim jest hodnějie wěřiti, nežli těm jeho ne-přátelóm, že dá-li bóh nic jest w Čechách newedl ani kázal zlého ani bludného, nežli prawdu a zákon boží podle čtenie božího a wýkladów swatých doctorów. A Twá Milost přěs to wšěchno mnohými pány swými jeho jest obesslala, aby wždy přijel k tomu sboru, a k tomu i list swój kleytowní a bezpečěnstwí[q] jemu poslala. A ten jest zde po wší zemi České i Morawské rozhlášen i rozepsán. Tu když jest do Constancie přijěl[r], jat jest w Twém kleytu a u wězenie w těžké wsazen[s], beze wší zpráwy a slyšení, proti prawdě a řádu i kleytu Twú Milostí wydanému[t]. A o to zde i jinde [69] mezi kniežaty, pány, rytieři i panošěmi, chudými i bohatými, weliké řěči jdú, že papež tak proti swým listóm i bullám, proti řádu i prawdě, a proti kleytu Twé Milosti učinil, a Mistra Jana Hussi, muže dá-li buóh sprawedliwého, bez winny, beze wšěho slyšenie a dówodu prawého u wězenie wssadil, nám i wšie České zemi i jazyku na hanbu a na potupenie.

Protož Twá Milost rač to ještě[u] milostiwě opatřiti, jako král a pán a dědic nápadný coruny České, poněwadž kacieři potupení do Constancie ot Řě-hoře i ot Benedicta poslaní, měli sú a mají[v] pokoj a[w] bezpečenstwí[3], a již také papež, nechaw tu Mistra Jana Hussi, pryč jest jel a w Twé moci jeho tu ostawil[4]: aby Mistr Jan Hus, již dosti bez winy trpěw, byl propuštěn a wysswobozen, a wiece mocí a bez řádu nebyl žalařowán, na hanbu a potupenie wšemu jazyku Českému[x], tak jakož Twá

---

[d] ‚sjednie' *M.* — [e] *psáno* ‚wſſyech' *M.* — [f] ‚a swoláni' *M.* — [g] *psáno* ‚gieſt' *M.* — [h] *psáno*: ‚gyel' *M.* — [i] ‚kteréž (kterzez)' *M.* — [k] *psáno* ‚Cziefke' *M.* — [l] *opraveno v M z*. ‚ocziſtenie'. — [m] *psáno*. ‚zgiewnie' *M.* — [n] *psáno* ‚cziem' *M.* — [o] *psáno* ‚zgiewiti' *M.* — [p] *psáno* ‚zgewne' *M.* — [q] ‚bez pieczienſtwy' *M.* — [r] ‚przigiel' *M.* — [s] *opraveno ze* ‚wſaſen' *M.* — [t] ‚wydaneho' *M.* — [u] *psáno* ‚gieſtie' *M.* — [v] v *M následuje škrtnuté* ‚l'. — [w] *v M opraveno z* ‚ab'. — [x] *psáno*: ‚Czeſ.' *M.* —

[2] *Srvn. č. 4.* — [3] *Srvn. k tomuto místu interpellaci pánů českých dne 13. května 1415 na koncilu; úvod str. 24.* — [4] *Srvn. č. 4*

Milost jej obesiala a bezpečné kleytowala. Neb jinak napřed Twe Milosti, a potom wšie České koruně bel by weliký úraz skrze také neřádné a nesprawedliwé wězenie, člowěka sprawedliwého jenž jest, jakož slyšíme, již w twé moci i w twém městě jat[5], maje twé sliby i listy kleytownie; a mnohým byla by příčina, že by sě Twé Milosti kleytów lekali; jakož již o tho řeči weliké j d ú[z], kteréž o Twé Milosti neradi s l y š í m e.[z] A to Twá Milost móz wšěckno dobre stawiti a zjednati[y], a Mistra Jana Hussi, jakož jest s w o b o d n ě[z] k twé wuóli přijel, aby i též swobodně k nám do Čech sě zassě wrátil, jako milostiwý a sprawedliwý král a pán, napřěd pro pana boha a prawdy jeho rozšířenie, a pro dobrú powěst o Twé Milosti a pro pokoj a čěst země Čěsské, i p r o n a š i w ě r n ú[z] a hotowú po wše časy Twé Milosti s l u ž b u[z]. Psán w Praze, léta božieho narozenie tisícieho čtrstého patnádstého, tu neděli po božím Wstúpění[6], pod našimi pečetmi wezpod přitištěnými.

V M nadpis: ‚Copiata litera domino regi a barronibus regni Boemie'; *po ukončení textu dodáno*: ‚Lecta est hec litera per transposicionem in latino ydiomate presentibus concilii deputatis omnium nacionum scilicet Gallicane, Anglicane, Germanice et Italie[z] feria quarta proxima ante Viti gloriosi martiris et patronis(!) Boemorum[7] in refectorio maiori fratrum Minorum. Ibidem Mgr Stephanus Palecz fecit protestacionem, dicens: Ecce, patres reverendissimi, ego protestor coram reverenciis vestris, quia nulla mencio facta est de domino rege nostro etc. Eadem litera fuit munita 250[a] sigillis dominorum de Boemia et Morawia'

6.

Několik českých šlechticů žádá české a moravské dvořany v Kostnici u krále Zikmunda se zdržující, aby krále pohnuli k zakročení ve prospěch Husův ve smyslu listu české šlechty králi psaného.

V Praze, 1415, Mai 12.

Originál v archivu university Karlovy-Ferdinandovy v Praze (= A).

Tisky: Monum. univ. Prag. II, 1 str. 51—54 č. LXX (z A) = *Archiv Český III str. 185—187* (z A) = *Palacký, Docum. str. 554—555 (s vynecháním míst z č. 4 opakovaných).*

Latinský překlad: Palacký, Docum. 555.

Předlohou listu byl dopis české šlechty králi Zikmundovi ze dne 12. května 1415 (č. 5), místa slovně přejatá tištěna drobným tiskem.

Urozeným a slowutným pánóm, rytieřóm i panošěm Čechóm[a] z země České[a] i Morawské, dwořanóm najoswiecenějšieho kniežete a pána, pana Sigmunda Římského a Uheřského[b] etc. krále, my páni, rytieři a panoše Čechští[c] a Morawští wzkazujem[d] swú wěrnú službu.[e]

---

[y] *psáno*: ‚zgiednaty' *M.* — [z] ‚Gallicana, Anglicana, ‚Germanica et Ytalia' *M.* —

[a] *A psáno*: ‚Czzechom' — ‚Czzeſke'. — [b] *tak A* (‚Vherzſkeho'). — [c] *v A*: ‚Czzechſſty'. — [d] ‚wzakugem' (*mylně*) *A.* — [e] ‚ſluzzbu' *A.*

[5] *Srvn. vyhlášku Jana z Chlumu, úvod str. 7.* — [6] *8. května 1415.* — [7] *12. června 1415.*

Páni a přietelé milí! Jakož jsme Králowě Milosti psali, též[f] i wám tuto píšem, kterak papež[g] Jan Třiemezicietmý loni rozeslal po wšem křesťanstwí swé bully a listy, klada w nich a ohlasuje[h] obecné swolánie do Constancie pro sjednánie wiery křěsťanské a wšech jiných roztržení,[i] dáwaje těmi listy a bullami wšěm[k] swój jistý a bezpečný[l] kleyt a jistotu plnú a swobodu, aby každý,[m] dobrý a zlý křesťan i kacieř, kteréhožkoliwěk[n] řádu bezpečně[l] mohl přijieti i otjieti k tomu i ot toho zboru i swolání: a nad to přikázal pod kletbú i zbawenie wšeho dóstojenstwie, cti, úřadów i obroków stawu duchowniemu i swětckému,[o] aby nižádný nepřekážel, ani, což jest na něm, překážeti dal, ktož by k tomu obecnému swolání do Constancie jel nebo sě zasě wracowal: tu poctiwý[p] muž a kazatel wěrný slowa bohžieho, Mistr Jan Hus jěl[q] jest otsad k tomu swolání dobrowolně pro křiwé narčenie, kteréž jest jemu bez winny, a skrze to wšie České[a] koruně a jazyku připsáno. Na kterémžto swolání chtěl jest a welmi žádal pro očištěnie[r] swé newinnosti i wšie České[a] koruny otpowiedati wšěm[k] i každému zwláště a zjewně před králowú milostí i před obcí toho wšeho zboru, ač by kto jemu w čem winnu dal, a tu swú wieru a kázánie dále wšemu křesťanstwí chtěl zjeviti a ohlásiti. A byl-li by w čem scěsten[s] shledán, jehož bohdá nic takowého newieme do něho, než wše dobré, hotow jest byl toho poprawiti podle řádu a naučenie Písma swatého. A ještě by to rád učinil,[t] by mohl zjewné a sprawedliwé slyšenie mieti. A proti těm swědkóm wšěm,[k] ješto jsú proti[u] němu prowedeni, jmá a móže mieti[v] mnoho wiece dobrých lidí a swědków, ješto jim jest hodnějie wěřiti, nežli těm jeho nepřátelóm, že dá-li buóh nic jest w Čechách newedl ani kázal zlého ani bludného nežli prawdu a zákon bohží podle čtenie bohžieho a wýkladu swatých doctorów. A králowa Milost přes to wšeckno mnohými pány a dwořany swými jeho jest obeslala, aby wždy[w] přijel k tomu zboru, a k tomu i list swój kleytowní a bezpečenstwie jemu poslala. A ten jest zde po wšie zemi České i Morawské rozhlášen a rozepsán. Tu když jest do Constancie přijel, jat jest pod kleytem králowým a u wězenie těžké wsazen beze wšie zpráwy a slyšenie proti prawdě a řádu i kleytu od krále wydanému.[x] A o to zde i jinde mezi kniežaty, pány, rytieři i panošemi, chudémi i bohatými weliké řeči jdú, že papež tak jest proti[u] swým listóm i bullám, proti[u] řádu a prawdě a proti[u] kleytu králowému učinil a Mistra Jana Husi, kněze dá-li buóh sprawedliwého, bez winny, beze wšeho slyšenie a dówodu u wězenie wsadil, nám i wám i wší České[a] zemi i jazyku na hanbu a na potupenie. Protož, milí páni a přietelé, račte sě k tomu napřed pro buóh a prawdu jeho a pro čest swú i naši i wšeho jazyka Českého, skutečně přičiniti a Králowu Milost na to ustawičně wésti a držeti a jemu wěrně raditi, ať toho neřádu a bezpráwie, kteréž sě Mistru Janowi Husowi do sié chwíle dálo jest, proti swým listóm a kleytu swému déle netrpí ani otkládá a nepřepúštie; poňawadž kacieři potupení s Řehořowy a s Benedictowy strany, a jiní zlí lidé a neswobodní, ješto jsú k tomu swolání přijeli, měli jsú i mají pokoj a bezpečenstwie. Nebo jinak napřed Králowě Milosti a potom wšie České koruně byl by weliký úraz skrze také neřádné a nesprawedliwé wězenie člowěka a kněze

---

[f] ‚tezz' *A*. — [g] ‚papezz' *A*. — [h] ‚ohlasuge' *A*. — [i] *v A psáno*: ‚roztrżeny'. — [k] *v A psáno*: ‚wſſyem'. — [l] *v A psáno*: ‚bezpeczzny': — ‚bezpeczznye'. — [m] ‚kazzdy' *A*. — [n] *v A psáno*: ‚kterehozz'. — [o] ‚ſwietczkemu' *A*. — [p] ‚pocztywy' *A*. — [q] *tak A*: *psáno*: gyel'. — [r] *v A psáno*: oczziſſtyenye'. — [s] *v A*: ‚ſczyeſten' — [t] *v A psáno* ‚vczynyl'. — [u] *v A psáno*: ‚proty'. — [v] *v A*: ‚myety'. — [w] ‚wzdy' *A*. — [x] ‚wydaného' *A*.

sprawedliwého, jenž jest, jakož slyšíme, již w králowě moci a w jeho řískémy městě jat, maje jeho sliby a listy kleytownie. A mnohým byla by příčina, že by sě Jeho Milosti kleytów lekali a warowali. Jakož již o to řeči weliké jdú, kteréž welmi neradi o Jeho Milosti slyšíme. A wěříme i uffáme wám, že Králowu Milost na to zwedete, aby Mistr Jan Hus byl propuštěn a wiece nežalařowán. A jakož jest swobodně jěl[q] do Constancie pod jeho kleytem, aby též zasě swobodně k nám do Čech přijel a wrátil sě pod tiemž kleytem. A za to u pána boha otplatu a w swětě dobrú powěst obdržíte, že sprawedliwě o čest swého jazyka stanete; a my proto wám chceme w budúcie časy, kdež budem moci, radějie libost činiti i slúžiti. Psán w Prahzě,[z] léta ot narozenie bohžieho tisícieho čtyřistého patnácetého, tu neděli po božiem Wstúpení, pod našemi pečetmi wezpod přitištěnymi.

L. S. Pawel z Genczsteyna. L. S. Jan z Dubé. L. S. Jan z Wlašimě. L. S. Aleš Hříč z Pozně[aa]. L. S. Jindřich z Wlašimě. L. S. Diwiš z Říčan. L. S. Jan Hříč řečený Kekule z Dradonic[bb]. L. S. Bartoš z Říčan.

Originál papírový podlepen, zadní strana tím zakryta. Na přední straně pod textem přitištěno 8 pečetí ze zeleného vosku, dílem pod krycím papírem, dílem bez něho. První (bez krycího papíru): erb dva ptáci, legenda LLV LI DE JENCENST *; druhá, krytá papírem: erb dvě zkřížené ostrve, legenda nečitelná; třetí zelená, bez krytu, táž co první, legenda* GILLVM PAVLI DE JENCENST *, čtvrtá bez krytu, nezřetelná legenda* ALSSO(?) DE POZNA(?), *pátá pod krytem, nezřetelná, šestá: erb trojlist:* S IWIS .. CZAN, *sedmá pod krytem nezřetelná, osmá s erbem trojlist, legenda:* S. BART ... DE R ... CZAN

7.

Fingovaný list, jímž universita Pražská obrací se na obec Kostnickou, aby Jana Husa chránila před útoky.

— —

Rkp. archivu Třeboňského A 16 f. 211 — 211'.

List jest fingován a nebyl patrně a neměl snad ani býti nikdy odeslán. Před [illegible] psán jest list, jímž se universita Pražská dne 3. září 1410 u městské rady Vídeňské ujala zatčeného Jeronyma, který uveřejnil Palacký, Docum. str. 408—409 č. 29. Sepsáno bylo asi cvičení [illegible] Husově asi počátkem r. 1415, nejspíš současně s následujícím.

a

Universitas Pragensis scribit civitati Constanciensi.

Paratum animum in beneplacitis complacere. Quia cursus fluctuantis seculi variis subiacet motibus et homo, qui numquam in eodem statu permanet, fortune circulo[a] corrotatur, omnipotens dominus, cui nichil[b] casualiter accidit,

---

[illegible] ‚Prahzye' [illegible] ‚Hrzicz z Poznye' [illegible]

[illegible] ‚curriculo' — [b] [illegible] *chází škrt.* ‚numquam.'

hominibus reliquit remedium, ut racionis ducti consilio, diffortuniis apponant[c] providenciam, et caritatis connexi vinculo, deum habeant pre oculis, ut sese iusticie respiciant complemento.

Ecce, prudentissimi domini, dictorum res ponitur ad practicam, quia casus inopinatus super honorabili viro M. Johanne Hus[d] horrendus incubuit, quod in vestra civitate non zelo caritatis, sed rancoris et invidie ab aliquibus magistris et studentibus graviter est invasus. Unde cordibus nostris grandis [211′] illata est tristicia, que nos plurimum conturbavit. Quapropter vestram rogamus prudenciam, ex amino supplicantes, quatenus prefati Hus innocenciam dignaretur graciose respicere et ab insultibus suorum inimicorum protegere, nobis fidem firmam adhibentes, quod prefatus Magister Hus sciencia et moribus in prefata universitate[e] se laudabiliter conservavit.

Predictis speramus vestra inclinabitur excellens prudencia, nobis singularem ostendens complacenciam, ad maioraque sui beneplaciti nos astringens etc.

(Český překlad:)

Universita Pražská píše městu Kostnici.

Ducha ochotného líbiti se ve všem, co milo. Poněvadž běh kolotavého věku podroben jest rozličným přihodám, a člověk, jenž nikdy nesetrvá ve stejném stavu, kruhem osudu jest otáčen, zůstavil všemohoucí bůh, jemuž nic náhodou se nepřihodí, lidem prostředek, aby, vedeni jsouce radou rozumu, neštěstím přiložili opatrnost, a spiati poutem lásky, měli boha před očima, aby k sobě hleděli plněním spravedlnosti.

Hle, velemoudří pánové, o čem mluvíme, stalo se skutečností, poněvadž neočekávaný, hrozný případ nastal u M. Jana Husa, že ve vašem městě, ne z horlivosti lásky, nýbrž sváru a závisti od některých mistrů a studentů těžce byl napaden. Z čehož srdcím našim veliký jest způsoben smutek, jenž nás velice pobouřil. Pročež prosíme vaši moudrost, z duše žádajíce, aby na nevinnost řečeného Husa ráčila milostivě vzhlédnouti a jí před nájezdy jeho nepřátel chrániti, nám pevnou víru dávajíc, že zmíněný M. Jan Hus se ve vědění a mravech na zmíněné[e] universitě vždy chvalitebně zachoval.

Doufáme, že vaše vynikající moudrost nakloní se k tomu, co jsme řekli a tím nám prokáže obzvláštní libost, zavazujíc nás i k větším důkazům svých přání atd.

8.

Fingovaný list, jímž universita Pražská ujímá se Husa a Jeronyma u kardinálů.

Rkp. archivu Třeboňského A 16 f 211′.

Jest to smyšlený list, kterým kdosi poznamenal si, patrně na zprávu o uvěznění Jeronymově, tedy asi v květnu a červnu 1415, jak by universita mohla zakročiti ve prospěch Husův a Jeronymův. Vzorem byl list

---

[c] *ve skutečném listě:* ‚opponant‘. — [d] *Rkpis má jen* ‚Jo. H‘; *doplněno podle dalšího.* — [e] *Písař, vynechav svrchu u jména Husova zmínku o jeho příslušenství k universitě, nepovšimnul si, že o universitě dosud nebylo řeči.*

[illegible] 8. září 1408 ve prospěch Stanislava ze Znojma a Štěpána z Pálče v Bologni uvězněných, který otiskl Palacký, Docum. str. 346 č. 9, a který zde opsán téměř do slova.

a)

Universitas Pragensis cardinalibus scribit.

Paratum animum in singulis obedire. Quia virorum venerabilium, qui sacrarum literarum presertim vigent[a] pollent conversacione laudabili et doctrina prosunt solida, laudes non licet pertransire silencio, sed corde, voce et scripto ipsorum laudem depromerě, nec non veritatis comprobare testimonio, quo tamquam validissimo clipeo a reproborum tegerentur insultibus et infortunii occurrente tempore a laqueis iacture, vexacionis et calumpnie solverentur.

Cum igitur ad nostram audienciam proch dolor casus lamentabilis pervenerit, quod venerabiles viri Magistri Joh. Hus et Jeronimus, filii karissimi, sunt bonis privati et captivacione mancipati, merito specialem curam super ipsis nostre universitatis filiis gerentes non modicam, ipsorum vigorosam sapienciam, conversacionem laudabilem et doctrinam solidam, quam legendo, disputando, predicando hactenus gesserunt, presentibus ex animo contestamur.

Eapropter, o patres reverendissimi, vestris dominacionibus humiliter supplicamus, quatenus prefatos magistros dignemini graciose respicere, ut a captivitate liberi, salvis rebus, honore ac statu pristino de vestrarum dominacionum benignitatibus gratuitis inposterum pociantur. Vestre dignentur graciose inclinari dominaciones presentibus, nobis specialem graciam in facto huiusmodi exhibentes et sic de aliis.

b) (Český překlad.)

Universita Pražská píše kardinálům.

Ducha ochotného v jednotlivých věcech poslouchati. Poněvadž chval ctihodných mužů, kteří obzvláště vynikají moudrostí ve svatých písmech, slynou chvalitebným chováním a prospívají pevnou učeností, není dovoleno pomíjeti mlčením, nýbrž srdcem, hlasem i písmem jejich chválu šířiti a schvalovati svědectvím pravdy, jímž by jako přepevným štítem kryto bylo před nájezdy ničemníků a v době neštěstí z osidel úrazu, trápení a pomluvy bylo zbaveno.

Ježto tedy našeho sluchu, běda, došel žalostný případ, že ctihodní mužové, Mistři Jan Hus a Jeronym, synové nejmilejší, byli jmění zbaveni a do zajetí uvrženi, majíce právem obzvláštní nemalou péči o tyto syny naší obce, vysvědčujeme tímto jejich mohutnou moudrost, chvalitebné chování a pevnou učenost, již až dosud ve čteních, disputacích i kázáních měli.

Pročež, ó nejdůstojnější otcové, vašich milostí poníženě prosíme, abyste na řečené mistry ráčili milostivě vzhlédnouti, aby, zbaveni jsouce zajetí, bez újmy majetku, cti a bývalého stavu, mohli se napotom těšiti ze štědré vlídnosti vašich milostí. Račtež se vaše vlídné milosti tomu nakloniti, nám v tom zvláštní milost prokazujíce a tak dále.

---

[a] [illegible] sapienciam

9.

Šlechta česká a moravská vytýká koncilu Kostnickému, že bez viny odsoudil Husa a Jeronyma, odmítá jeho nařízení a ohlašuje, že chce hájiti věrných kazatelů slova božího.

V Praze 1415, září 2.
(Šternberk, 1415, září 28.)

Z 8 originálů zachoval se jediný v knihovně Edinburské (= A); jest to list č. II.; opis jeho zachován v Oxfordě (B). Jiný originál (č. VIII.) měli asi za předlohu vydavatelé spisku Epistola LIIII nobilium (Epl), kteréžto vydání, dnes zde nepřístupné, zastupuje Norimberské vydání (Op) a Brown (Br). List č. I má v opise rkps Mladoňovicův (= M) *p. 251 n., Olomoucký II, 91 (= Ol) f 165'—166', a rukopis, jehož užil von der Hardt* (= H); *opis listu kraje Kouřimskéhe v rkpe Musejním I E 6* (= Mus) *fol 32 a v rkpe, z něhož v. d. Hardt uveřejnil začátek (= H 2); jiný opis předlohou tisku v Passionále z r. 1486 v rkpe Jenském, dnes mně nepřístupném (s mylným datem 2. září 1416), odkud vydán tiskem ve spise Tres epistolae (T), ale ne již v původní podobě; srv. úvod.*

Tisky: Jenský Passionál 1486 (=J); *Epistola LIIII nob. 1524* (= Epl.); *Tres epist. 1537* (= T). *f. B IIII*[v]*—B VIII; Op I f. 77'—79'* (z Epl.); *Conr. de Lichtenaw f. 291* (z Epl.); *Prateolus—Lydius* (z Epl.); *Brown, Appendix II str. 608* (z Epl.?); *Seyfried str. 115* (z Op, úryvek); *v. d. Hardt IV, 495 (z* H.); *Leibnitz, Mantissa II, 130* (z A;) *Löder str. 6 n.* (z B) = *Löder (1712) str. 6 n* (z B); *Op. I*[2] str. *98 n* (= Op.); *Lünig, Reichsarchiv I, 208* (z Leibnitze); *Seyfried—Milius str. 261* (*úryvek z* T a Lödera); *Palacký*, Docum. str. 580 n (*z* M, Mus, Ol, H); *vydání Spol.* (*z* A.); *Luthers Werke sv. L. str. 16 n* (z T.). — *Soupis překladů v. v úvodě str.* 39 n.

Reverendissimis in Christo patribus et dominis, dominis cardinalibus, patriarchis, primatibus, archiepiscopis, episcopis, ambasiatoribus,[a] doctoribus et magistris, ac toti concilio Constanciensi

nos Czenko de Wesele[d], alias de Wartemberge[e], supremus purgravius[f] Pragensis, Laczko de Krawarz[g], capitaneus marchionatus Morauie[h], Boczko senior de Cunstat alias de Podiebradi[i], Hanussius de Lyppa, supremus marsalkus regni Boemie, Petrus de Krawarz[k]

nos milites, militares[b], armigeri[c] ceterique corone scutiferi christianissimi regni Bohemie circumcirca hic suis nominibus et sigillis descripti

---

[a] ,ambaxiatoribus' *M*, ,ambassiatoribus' *H. H2*. — [b] ,militares famosi' *Mus, H2*. — [c] *zde mají Mus a (H2)*: ,armigeri christianissimi regni Boemie (Bohemie) districtus Curinensis (Gurmiensis) circumcirca cum suis nominibus et sigillis descripti'; *ostatní exempláře, Op, Br, mají*: ,nos infra et circumcirca scripti nobiles, milites, militares et armigeri preclarissimi marchionatus Morauie'. — [d] ,Wessele' *Ol, H.* — [e] ,Barthenberg' *Ol*, ,Wartenberg' *H.* — [f] ,burgravius' *Ol.* ,burggravius' *H.* — [g] ,Cravar' *Ol.* — [h] ,Moravie' *Ol.* — [i] ,Podgyebrad etc, sicud inferius secuntur eorum nomina' *Ol, kde ovšem všecka další jména na tomto místě chybí; srvn. pozn. p.* — [k] *v M předchází škrtnuté* ,Cra'.

alias de Straznicz, supremus camerarius czudie Olomucensis[l], Johannes de Lomnic supremus camerarius czude[l] Brunensis, Wylhelmus de Zwierzyeticz, Johannes senior de Nowadomo, Henricus de Wartemberg, purgravius de Grecz Regine, Wylhelmus de Pernsteyn, Mykess de Potensteyn alias de Zampach[m], Henricus Scopek de Duba, Vlricus de Nowadomo, Iohannes iunior de Opoczna,[n] Wanko de Bozkowycz alias de Czrnahora, Iohannes de Byetow, Also de Cunstat alias de Roycz, Smylo de Stermberg, Hynko Krussyna de Lychtenburg, Boczko iunior de Cunstat, Bawor de Potensteyn, Iohannes Pusska de Cunstat, Iaroslaus de Stermberg, alias de Wesele, Woko de Holsteyn, Erhardus iunior Pusska de Cunstat, Mylota de Krawarz, Hermannus de Lantsteyn, Iohannes de Rozmital[o], Puota de Czastolowycz, Sigismundus et Mylotha fratres de Krzyzanow, Petrus de Sowynecz, Zdyslaus de Zwierzeticz, Wok de Walsteyn, Wenceslaus de Zwierzeticz, Wylhelmus de Potensteyn, Arnestus de Reychemburg, Petrus de Zwierzyeticz, Iohannes de Wlassym, Iohannes de Lontsteyn, Zdenko Medek de Tynecz, Zdenko de Rozmital, Kunyko de Drahotuss, Stephanus de Wartemberg, Dobessius de Czimburg, Mylotha de Tworkow, Henricus de Walsteyn, Iohannes Ozor de Bozkowycz, Henricus de Lyppa, Nicolaus de Walsteyn, Petrus de Janowicz alias de Chlumecz, Arklebus de Weterzow, Gymram Dubrawka de Dubrawicz, Sbynko de Dubrawicz, Sbinko de Stralek, Nicolaus de Mochow, Iohannes de Miliczyn alias de

[illegible] *poprawione ze* „Zambach“. *H*
[illegible] „Rozmitak“ *M*. „Bezmital“ *H*

Kostelecz et Iohannes de Kossembergp[p], magnates, barrones[q], proceres et nobiles christianissimi regni Boemie et preclarissimi marchionatus Morauie
affectum[s] omnis boni et observantiam Ihesu Christi domini[r] mandatorum.

Sane, quia iure naturali et divino cuilibet[t] iubetur alii facere, quod sibi wlt fieri, et prohibetur alii inferre[u], quod sibi nolit[v] fieri, dicente salvatore:[1] ,Omnia quecumque wltis, ut[w] faciant vobis homines, et vos[x] eadem facite illis, hoc[y] enim est[z] lex et prophete,'; ymmo[aa] ut[bb] vas elleccionis[cc] clamat:[2]: ,,Plenitudo legis est dileccio'', et omnis lex in uno sermone completur[3]: ,,Diliges proximum tuum, sicut[dd] te ipsum'': nos itaque prefate legi divine et dileccioni proximi, quantum possumus, deo autore intendentes, pro carissimo[ee] proximo[ff] nostro[gg], bone memorie venerando[hh] Magistro Iohanne[ii] Hus[kk], sacre theologie[ll] baccalario[mm] formato, predicatore ewangelico, quem[nn] nuper in concilio Constanciensi[oo], nescimus quo spiritu ducti[pp], non confessum, nec legitime, ut decebat[qq], convictum[rr], nullisque contra eum deductis et ostensis erroribus et heresibus[ss], sed ad sinistras, falsas et importunas[tt] dumtaxat suorum et regni nostri et marchionatus Morauie capitalium inimicorum et proditorum accusaciones, delaciones et instigaciones, tamquam hereticum pertinacem condempnastis[uu] et condempnatum dira et[ii] turpissima[vv] morte affecistis, in nostri regni Boemie christianissimi et marchionatus Morauie clarissimi ac omnium nostrum perpetuam infamiam[ww] et notam — quemadmodum serenissimo principi et domino, domino[xx] Sigismundo Romanorum et Hungarie[yy] etc. regi, heredi[zz] et domino nostro gracioso[ab], scripta nostra[ac] ad Constanciam transmisimus[4], que eciam in congregacionibus vestris[ad] lecta sunt et publicata[5], et que hic pro insertis, habere volumus[ae], et ea, ut refertur, in nostrum dedecus et contemptum, ignis voragini tradidistis, — ita et nunc Vestris

---

[p] *v M opraveno z* ,Kostelecz'; *dalším slovem začíná opět Ol; srvn. pozn. i.* — [q] ,barones' *Ol, H.* — [r] ,domini nostri' *Ol; v Mus* ,domini' *chybí.* — [s] *odtud se znění shodují.* — [t] ,quilibet' *Op, H, Br.* — [u] ,inferri (interri)' *H.* — [v] *v M předchází škrtnuté* ,velit'. — [w] ,quod' *Op, H, Br.* — [x] ,vos et' *Ol.* — [y] ,hec' *H.* — [z] *chybí v Mus.* — [aa] ,ymo' *M, Ol,* ,imo' *H; v Op, Br chybí až po slova* ,omnis lex'. — [bb] ,et' *H.* — [cc] ,eleccionis' *M, Ol, H.* — [dd] ,sicud' *M, Mus.* — [ee] ,karissimo' *Mus.* — [ff] *chybí v Mus, Op, Br.* — [gg] *v M opraveno z* ,nostro proximo'. — [hh] ,reverendo' *H.* — [ii] *chybí v Ol.* — [kk] ,Huss' *Mus, Ol, Br.* — [ll] ,thelonie' (!) *Ol.* — [mm] ,bacalario' *Ol,* ,baccalaureo' *Op, H, Br.* — [nn] ,,qui' *Ol.* — [oo] ,Constancie' *Mus.* — [pp] ,ducti spiritu' *Mus.* — [qq] ,dicebat' *Mus,* ,decet' *Op, Br.* — [rr] ,provictum' *Ol.* — [ss] ,in haeresibus' *Op.* — [tt] ,inportunas' *Mus.,* opportunas' *H.* — [uu] *v M opraveno z* ,dampnastis'. — [vv] ,turpissima et crudelissima' *Ol.* — [ww] ,perpetuam in infamiam' *Mus.* — [xx] ,principi, domino et domino' *Mus.* — [yy] ,Vngarie' *Ol, Mus.* — [zz] ,heredis' *Mus,* ,et heredi' *Ol.* — [ab] ,successuro' *M, Ol, H, Op, Br;* ,successivo' *Mus.* — [ac] *chybí v H.* — [ad] ,in congregacione nostra' *Ol.* — [ae] ,hic habere volumus pro insertis' *M;* ,hic volumus habere pro ins.' *Ol.*

[1] *Mat. 7, 12.* — [2] *Rom. 13, 10.* — [3] *Mat. 22, 39, Marc. 12, 31.* — [4] *Míněny jsou, jak z následujících slov patrno, listy psané před odsouzením Husovým, totiž č. 2, 4 a 5; v. úvod.* — [5] *Listy č. 2 a 4 čteny v kongregaci dne 31. května, list č. 5 dne 12. června 1415, srvn. úvod.*

Paternitatibus[af] pro dicto Magistro Iohanne Hus[ag] literas nostras patentes presentibus duximus destinandas, publice corde et ore profitentes[ah] et protestantes, quod ipse Magister Iohannes Hus[ai] fuit vir utique[ii] bonus, iustus et catholicus[ak], a multis annis in regno nostro vita et moribus ac fama[al] laudabiliter conversatus et comprobatus; legem eciam evangelicam et sanctorum prophetarum, Novi et Veteris testamenti libros, iuxta expositionem sanctorum doctorum et ab [am] ecclesia approbatorum, nos et subditos nostros catholice[ak] docuit, predicavit[an] et multa in scriptis[ao] reliquit[ap], omnes errores et hereses constantissime detestando, et ad detestandum eosdem[aq] nos et cunctos Christi[ar] fideles continue et fideliter ammonendo[as], ad pacem quoque et caritatem, quantum sibi fuit possibile, verbo[at], scriptis et opere iugiter exhortando, ita quod[au] numquam[av] audivimus, nec[aw] intelligere[ax] potuimus, omni eciam[ay] diligencia apposita, quod prefatus Magister Iohannes Hus[az] quemquam[a] errorem vel heresim in suis sermonibus docuisset, predicasset vel quovismodo asseruisset, seu nos vel subditos nostros[b] verbo vel facto quoquam[c] scandalisasset[d], quinymo pie et mansuete in[e] Christo vivens, omnes ad[ar] servandam[f] legem ewangelicam et sanctorum patrum instituta[g], pro[h] edificacione[i] sancte matris ecclesie et salute proximorum, quantum potuit, verbo et opere diligentissime hortabatur.

Nec premissa omnia in confusionem nostram et regni nostri[k] ac[l] marchionatus[m] prefatorum perpetrata vobis suffecerunt: quin potius honorandum Magistrum Jeronimum[n] de Praga,[o] virum certissime[p] elloquencie fonte manantem,[q] magistrum septem artium liberalium[r] et philosophum utique illustrem, non visum, non[s] auditum, non confessum nec convictum, sed ad solam[t] suorum et nostrorum proditorum delationem sinistram[u] sine omni misericordia comprehensum incarcerastis, trucidastis,[v] et iam[w] forte, sicut[x] et[y] Magistrum Iohannem Hus,[z] crudelissima morte[6] interemistis.[aa]

[af] ,Paternitatibus Vestris' *M, H, Op, Br*; ,Vestre Paternitati' *Mus.* — [ag] ,,Huss' *Mus, Ol.* — [ah] ,confitentes' *M, Mus.* — [ai] ,Huss' *Mus, Ol, H.* — [ak] ,katol.' *M, Ol.* — [al] ,vita, moribus et fama' *M, Ol.* — [am] *chybí v M, Ol.* — [an] ,et predicavit' *Ol.* — [ao] ,et in scriptis multa' *M, H, Op, Br, Ol.* — [ap] ,dereliquit' *Ol.* — [aq] ,eos' *Ol.* — [ar] *chybí v Ol.* — [as] ,amonendo' *M, Mus*; ,admonendo' *H, Op, Br.* — [at] ,verba' *M*, ,verbis' *Ol.* — [au] ,itaque quod' *Ol.* — [av] ,quod non numquam' *Mus.* — [aw] ,vel' *Ol.* — [ax] ,intelligi' *Ol.* — [ay] ,eciam omni' *M, Mus, Ol, H, Op, Br.* — [az] ,Huss' *Ol, H, Br.* — [a] ,quemque' *M.* — [b] ,nostros subditos' *M.* — [c] ,quoquomodo' *M, Mus, Ol, Op, Br.* — [d] ,scandalizasset' *Mus, H, Br.* — [e] ,ac in' *Ol.* — [f] ,observandum' *Ol.* — [g] ,institutam' *Ol.* — [h] *chybí v Op, Br.* — [i] ,praedicatione' *Op, Br*; ,edifficacione' *Ol.* — [k] *chybí v M, Ol.* — [l] ,et' *Ol, H, Op, Br.* — [m] ,marchionatus Moravie' *Ol.* — [n] ,Hieronymum' *H, Op, Br.* — [o] ,Prage' *A.* — [p] ,certissimae' *Op, Br.* — [q] ,fronte' *A*; ,lacteo eloquencie fonte' *M*; ,eloquencie lactea fronte' *Ol*; ,eloquentiae lacteo fonte' *H*; ,eloquentiae fonte' (*bez* ,lacteo') *Op, Br.* — [r] ,septem arcium liber. magistrum' *Ol, M.* — [s] *chybí v H.* — [t] ,solum' *Op, Br.* — [u] ,sinistram delacionem' [illegible] — [v] ,et trucidastis' *M, Mus.* — [w] ,etiam' *H* — [x] [illegible] — [y] *chybí v H, Op, Br.* — [z] ,Huss' *Mus, Ol, H, Br.* — [aa] ,inter[em]isstis' *Ol.*

[6] [illegible]

Preterea ad nostram, quod nimis dolenter referimus, pervenit audientiam et ex scriptis vestris[7] collegimus[bb] evidenter, quomodo quidam detractores,[cc] deo et hominibus odibiles, ac[dd] nostri regni[ee] Boemie et[ef] marchionatus Morauie emuli[8] et proditores, coram vobis[ff] et concilio vestro nos et regnum nostrum[gg] ac marchionatum predictos gravissime et nequissime detulerunt,[hh] asserentes, licet false, mendose et[ii] proditorie, quod in prefatis regno Boemie et marchionatu[kk] Moravie diversi errores[ll] pullularunt[mm] et corda nostra et multorum fidelium terrigenarum[nn] multipliciter et graviter infecerunt adeo, quod nisi lima correccionis celeriter apponeretur, predictum regnum et marchionatus cum suis Christi fidelibus reciperent[oo] animarum suarum irrecuperabile[pp] dampnum et ruinam. Equidem has atroces[qq] et perniciosissimas[rr] iniurias, nullis nostris exigentibus demeritis, nobis et prefatis[ss] regno et marchionatui, licet mendose et false[tt], impositas, quomodo[uu] sustinere possumus, cum per graciam dei, aliis fere omnibus mundi regnis[vv] sepe vacillantibus, scisma et antipapas foventibus,[ww] regnum nostrum Boemie[xx] christianissimum et clarissimus marchionatus Moravie[yy] a tempore, quo fidem catholicam[zz] domini nostri Ihesu Christi susceperunt, tamquam perfectissimus[za] tetragonus sine vituperio sancte Romane ecclesie semper constanter et indesinenter adheserunt et[ab] obedienciam[ab] sinceram[ab] exhibuerunt.[ab] Quantisque inpensis[ac] et[ad] laboribus maximis, quantove sacro cultu[ae] et reverencia debita sanctam matrem ecclesiam et ipsius[af] pastores per[ag] principes et fideles suos venerati sunt, universo orbi luce clarius patet[ah]. Et vos[ai] ipsi, si veritatem fateri wltis, universorum premissorum[ak] testes sitis[al]

Ut autem iuxta sentenciam apostoli[9] „provideamus bona non solum coram deo, sed etiam coram hominibus", et ne propter negligenciam celeberrime[am] fame predictorum regni et marchionatus nostrorum crudeles erga[an] proximos nostros reperiamur[ao]: ideo habentes in Christo[ap] Ihesu domino nostro[ar] firmam spem, puram et sinceram conscienciam et intencionem[as] ac[at] rectam[au] orthodoxamque fidem[av], tenore presentium Vestris Paternitatibus et universis Christi fidelibus

---

bb ‚colegimus' *Mus.* — cc ‚detrectatores' *Op, Br.* — dd ‚et' *H, Op, Br.* — ee ‚regni nostri' *Mus.* — ef ‚ac' *Ol.* — ff ‚nobis' *Mus*; *následující* ‚et' *chybí v M.* — gg *chybí v M, Ol.* — hh ‚detulerint' *H.* — ii *chybí v Ol.* — kk ‚marchionatus' *Ol.* — ll ‚errores et heres' *M, Mus, Ol.* — mm ‚pulularunt' *M, Mus, Ol*; ‚pullularint' *H* — nn ‚terrigenorum' *Ol.* — oo ‚reciperet' *Mus.* — pp ‚irrecuperabliem' *Ol.* — qq ‚attroces' *M.* — rr ‚perniciosas' *Op, Br.* — ss ‚prefato' *Ol, Mus.* — tt false et mendose' *M, Mus, Oi, H, Op, Br.* — uu ‚quoquomodo' *Ol.* — vv ‚regnis mundi' *Ol.* — ww ‚facientibus' *Op, Br.* — xx ‚Bohemie' *Ol*, ‚Bohemiae' *H, Op*, ‚Boemiae' *Br.* — yy ‚Morauie' *M, Mus*; ‚Moraviae' *H, Br*, ‚Morauiae' *Op.* — zz ‚kathol.' *Ol, M.* — za ‚perpetissimus' *Ol.* — ab *chybí v H.* — ac ‚impensis' *M, Ol, H, Op, Br.* — ad ‚ac' *H, Op, Br.* — ae ‚sacra culta' *Ol.* — af ‚eius' *M nad škrtnutým* ‚ipsius'. — ag ‚et' *Mus.* — ah ‚constat' *M, Ol.* — ai ‚Et quos' *Ol.* — ak *chybí v Br.* — al ‚estis' *H, Op, Br*; ‚estis et sitis' *Mus.* — am ‚celiberime' *Ol.* — an ‚tam' *Ol.* — ao ‚repereamur' *Ol.* — ap *chybí v Mus.* — ar ‚habentes in dom. nostr. Jh. Chr.' *Ol.* — as *v Ol předchází škrtnuté*: ‚intam'. — at ‚et' *Mus.* — au ‚certam' *H, Op, Br.* — av ‚fidei' *Mus.*

[7] *Míněny jsou listy koncilu do Čech a na Moravu dne 26. července 1415 a d. v četných exemplářích poslané* (*Palacký, Docum. str. 568n*); *srvn. úvod.* — [8] *Zde se ozývá interpellace pánů českých v Kostnici dne 13. května 1415 podaná*; *srvn. úvod.* — [9] *2. Cor. 8, 21.*

innotescimus et[aw] insinuamus, corde et ore publice profitentes: quod quicumque hominum cuiuscumque status, preeminencie[ax] vel dignitatis, condicionis, gradus vel[ay] religionis extiterit, qui dixit vel asseruit,[az] dicit[a] vel[a] asserit,[a] quod in prefatis regno Boemie[b] et marchionatu[c] Moravie errores et hereses pululassent,[d] et[e] nos ac[f] alios Christi fideles ipsorum, ut premittitur, infecissent, sola[g] persona serenissimi principis et domini, domini[h] Sigismundi, Romanorum et Hungarie[i] etc regis, heredis et domini nostri graciosi[k] semota, quem in premissis credimus[l] et speramus innoxium, omnis et quilibet talis, ut prefertur, recte mentitur in caput suum, tamquam nequam pessimus, traditor et proditor predictorum regni et marchionatus ac[m] noster perfidissimus[n], ac[o] solus utique hereticus perniciosissimus,[p] omnisque malicie et nequicie ymmo[q] et[r] diaboli[s] filius, qui[10] „mendax est et pater eius."

Nichilominus[t] tamen premissas[u] iniurias domino,[v] cuius[11] est vindicta et qui habundanter retribuet facientibus superbiam, nunc committentes,[w] apud futurum apostolicum,[x] quem dominus deus[y] sancte sue ecclesie[z] prefecerit unicum et indubitatum pastorem, illas[aa] amplius et lacius prosequemur. Cui deo volente tamquam fideles filii, in hiis, que sunt licita et honesta, racioni et legi[bb] divine consona, reverenciam et obedienciam debitam exhibentes, petemus et postulabimus[cc] in[dd] et[dd] super[ee] premissis omnibus et singulis iuxta legem domini[ff] Ihesu Christi et sanctorum patrum instituta, nobis et prefato[gg] regno et marchionatui providere[hh] de remedio opportuno.[ii] Premissis tamen[kk] non obstantibus, legem domini nostri Ihesu Christi ipsiusque devotos,[ll] humiles et[mm] constantes predicatores usque effusionem[nn] sanguinis omni timore et[oo] statutis humanis in contrarium editis postergatis, defendere volumus et tueri.

Datum[pp] Prage anno domini M° quadringentesimo quartodecimo,[qq] die secunda[rr] mensis Septembris, in[ss] pleno concilio magnatum,[tt] ba-

---

aw *chybí v H, Op, Br.* — ax ,vel praeeminentiae' *H, Op, Br.* — ay ,aut' *Ol.* — az ,dixerit aut asserverit' *Ol,* ,dixerit vel asseruerit' *Mus.* — a *chybí v Mus.* — b ,Bohemiae' *H, Op;* ,Boemiae' *Br.* — c ,marchionatus' *Ol, Mus.* — d ,pullulassent' *M, H, Op, Br.* — e ,ut' *Ol,* ,ac' *M.* — f ,et' *M, Ol.* — g ,salva' *Ol.* — h ,et domini' *Mus; v Op, H, Br:* „principis et domini nostri'. — i ,Vngarie' *Mus, Ol; v M* ,et Hungarie' *chybí.* — k ,successuri' *M, Mus, Ol, H, Op, Br.* — l ,creddimus' *Ol.* — m ,proditor regni Boemie et marchionatus Moravie ac' *Ol.* — n ,pervidissimus' *H.* — o ,et' *M, Mus, Ol, H, Br.* — p ,ac — perniciosissimus' *chybí v Op.* — q ,ymo' *M, Ol,* ,imo' *H, Op, Br.* — r *chybí v M, Mus.* — s ,dyaboli' *Mus, Ol.* — t ,Michilominus' (!) *M.* — u predictas in'*Ol.* — v ,domino deo' *Mus.* — w ,comittentes' *Ol,* ,commitentes' *Op.* — x ,dominum apostolicum' *Ol.* — y *chybí v Mus.* — z ,sue sancte eccl.' *M, Ol;* ,sue eccl. sancte' *H, Op, Br.* — aa ,illa' *Ol.* — bb ,lege' *M.* — cc ,petendis et postulandis' *Mus.* — dd *chybí v Op, Br.* — ee ,insuper' *Op, Br.* — ff ,domini nostri' *M, Mus, Ol, H, Op, Br.* — gg ,prefatis' *M, Mus, Ol, H, Op, Br.* — hh ,provideri' *M, Ol, H, Op, Br.* — ii ,oportuno' *M, Mus, Ol.* — kk ,enim' *H, Op, Br.* — ll ,devotas et' *M.* — mm ,ac' *M, Ol.* — nn ,ad effusionem' *Ol, H, Op, Br.* — oo *chybí v Op, Br.* — pp *v Op, Br zní formule datovací:* ,Datum Sternberg anno domini MCCCCXV die et festo sancti Wenceslai, martyris domini nostri Jesu Christi; *v T (a patrně již J) a dal*[illegible]*ích:* ,Data Pragae anno a Christo nato 1416 die 2 Septembris ex pleno consilio d. generosorum regni Boemiae et marchionatus Moraviae cum sigillis [illegible]rum appensis. — qq ,M°CCCCXV°' *M, Mus,* M°CCCC°XV° *Ol.* — rr ,II[illegible]' [illegible] — ss ,in pleno — Moravie' *chybí v Mus.* — tt ,magnatuum' *Ol.*

10 [illegible] 8, 44. — 11 *Srov.* [illegible] *12, 19, Hebr. 10, 30.*

ronum, procerum et nobilium regni Boemie et marchionatus Moravie,[ss] nostrorum[uu] sub appensione sigillorum[pp].

I.

1. Czenko de Wessele, alias de Vartenberg, supremus purgravius Pragensis. 2. Laczko de Crawar, capitaneus marchionatus Morauie. 3. Boczko senior de Cunstat alias de Podgyebrad. 4. Wilhelmus de Zweierzetycz. 5. Iohannes senior de Nouadomo. 6. Henricus de Vartenberg, purgravius de Grecz Regine. 7. Mekeš de Potenstein alias de Sanpach.[a] 8. Henricus Skopek de Duba. 9. Vlricus de Nouadomo. 10. Iohannes iunior de Opoczna. 11. Smylo de Sternberg. 12. Hynko Krussina de Lichtenburg. 13. Boczko[b] iunior de Cunstat alias de Podgyebrad. 14. Bavor de Potenstein. 15. Iohannes Puska de Cunstat. 16. Iohannes de Lompnicz. 17. Milota de Crawarz. 18. Hermannus de Lontsteyn. 19. Iohannes de Rozmytal. 20. Pota de Czastalowicz. 21. Zdysslaus de Zwerzeticz. 22. Wok de Valdstein. 23. Venceslaus de Zwyersetycz. 24. Vilhelmus

II

36. Nicolaus senior de Ledez[a]. 37. Nicolaus iunior de Ledez[a]. 38. Sigismundus de Mileszouiz[b]. 39. Wenczeslaus[c] de Ostrow[d]. 40. Bouslaus[e] de Kozle[f]. 41. Johannes de Onssow[g]. 42. Theodricus de Studeny. 43. Johannes[h] de[h] Studeny[h]. 44. Alsico[i] de Martinicz[k]. 45. Mladota de Dobrawoda. 46. Milota de Bohdancze. 47. Miksiko[l] de Huorka[m]. 48. Wikerz[n] de Ganisowicz[o]. 49. Wenczeslaus[c] de Sulislaw[p]. 50. Erasmus de Otroczicz[q]. 51. Leonardus de Kvnyeyeuicz[r] (?). 52. Bohunco[s] de Borowicz[t]. 53. Bolech de Dalcowicz[u]. 54. Johannes[w] de Dalcowicz[v]. 55. Witko[x] de Zhorz. 56. Mlynek de Sedmypanu(ow)[y]. 57. Wilhelmus[z] de Suticz[aa]. 58. Mathias de Suticz[bb]. 59. Odolenus de Slupna. 60. Jarosius[cc] de Prossecz. 61. Diuisius[dd] de Pertolczicz.[ee] 62. Laurentius de Bohdancze. 63. Johannes de Prossecz. 64. Perkmarz[ff] de Ostrow. 65. Boztiecho[gg]

---

uu ‚nostris sub sigillis pendentibus' *Mus*; ‚nostrorum sub app. sigillorum etc.' *Ol.* —

a ‚Zambach' *H.* — b *v Ol. psán* ‚Bczko'.

a ‚Ledecz' *Ol.* — b ‚Milossevicz' *Ol.* — c ‚Ven.' *Ol.* — d ‚Ostraw' *Ol.* — e ‚Bohuslaus' *Ol.* — f ‚Cossle' *Ol.* — g ‚Musow' *Ol.* ‚Ousan (Oussow)' *H* — h *chybí v Ol.* — i ‚Alzyko' *Ol.* — k ‚Martenicz' *Ol.* — l ‚Mikssyko' *Ol.* — m ‚Horka' *Ol.* — n ‚Wykers' *Ol.* — o ‚Jenissovicz' *Ol.* ‚Gemsowiz' *H.* — p ‚Sulislawicz' *Ol.* ‚Sulassawiz (Slwisawiz)' *H.* — q ‚Otrotycz' *Ol.* — r ‚Kuneovicz' *Ol*, ‚Knieyowich (Knyejowiz)' *H.* — s ‚Bohunko' *Ol.* — t ‚Borovicz' *Ol.* — u ‚Dalczowicz' *Ol.* — v ‚Dalczovicz' *Ol.* — w *podpis tento chybí v H.* — x ‚Wytko' *Ol.* — y ‚Sedempanow' *Ol.* — z ‚Vilhelmus' *Ol.* — aa ‚Sutycz' *Ol.* — bb ‚Zutycz' *Ol.* — cc ‚Jarossius' *Ol.* — dd ‚Dywyssius' *Ol.* — ee ‚Pertoltycz' *Ol.* — ff ‚Preknerz' *Ol.* — gg ‚Bochyo' *Ol.*

de Potenstein. 25. Petrus de Zwyerseticz. 26. Arnestus de Richemburg. 27. Iohannes[c] de[c] Wlašim[c]. 28. Iohannes de Londstein. 29. Zdenko[d] Medek de Tynecz. 30. Zdenko de Rozmytal. 31. Nicolaus de Waldstein[e]. 32. Petrus de Ianowicz alias Chlumecz. 33. Iohannes Zadlo de Miliczyn alias de Gostelecz. 34. Iohannes de Cossemberg. 35. Nicolaus de Mochow[f] alias de Rozdiolawicz[g].

de Ostrow. 66. Johannes de Zbraslawiicz[hh]. 67. Smylo de Swabynow. 68. Johannes[ii] de Tunochod. 69. Petrus de Kssel. 70. Albertus de Nelechow[kk]. 71. Theodricus de Lhoticz[ll]. 72. Prziedbor[mm] de Sperzicz[nn]. 73. Onsso de Kamenicz[oo]. 74. Henricus de Lestyna[pp]. 75. Wenczeslaus[c] de Dobrowitow[qq]. 76. Marsiko de Skala. 77. Roprecht de Okruhlicz[rr]. 78. Witko[ss] de Zehussicz. 79. Johannes de Zynyan. 80. Bohunco[tt] de Prossecz. 81. Lewa de Luky. 82. Przicho[uu] de Zynyan. 83. Marquardus de Koycowicz[vv]. 84. Wenczeslaus[c] de Zwierzicz[ww]. 85. Nicolaus de Pohleyd[xx]. 86. Petrus[h] de[h] Pohleyd[h]. 87. Wenczeslaus[c] de Polna. 88. Iohannes de Lescowicz[yy]. 89. Henricus de Czachowicz. 90. Mikxa[zz] de Petrowicz. 91. Marquardus de Lhoticz[ab]. 92. Wenczeslaus[c] de Lhoticz[ab]. 93. Marsiko[ac] de Alberowicz[ad]. 94. Pesiko[h] de[h] Alberowicz[h]. 95. Chyna de Cossieticz[ae]. 96. Petrus de Miletyn[af]. 97. Slawco[ag] de Comorowicz[ah]. 98. Nicolaus de Girzicz[ai]. 99. Johannes de Bystry[ak]. 100. Nicolaus de Trziebelicz[al]. 101. Johannes de Polna. 102. Benessius de Wlaczicz[am]. 103. Nicolaus de Wlaczicz[an]. 104. Petrus de Wyczap. 105. Ste-

---

c *tento podpis chybí v Ol.* d *v Ol. opraveno ze* ‚Zenko‘ *nadepsáním* ‚d‘. — e ‚Volstein‘ *Ol.* — f ‚Machow‘ *Ol*, ‚Machado (Machon)‘ *H.* — g *v Ol. následuje*: ‚magnates, barones, proceres et nobiles christianissimi regni Boemie et preclarissimi marchionatus Moravie. Summa litere XXXII (!) — 2a litera

hh ‚Zbrasslavicz‘ *Ol, kde předchází škrtnuté* ‚zd‘. — ii *v Ol. předchází škrtnuté* ‚Iliones‘. — kk *v Ol. opraveno z* ‚Nechow‘ *nadepsáním* ‚le‘. — ll ‚Lhotycz‘ *Ol.* — mm ‚Przedbor‘ *Ol.* — nn ‚Sperzycz‘ *Ol.* — oo ‚Clamenicz‘ *Ol.* — pp ‚Lestina‘ *Ol.* — qq ‚Dobrowitow‘ *Ol.* — rr ‚Okrulicz‘ *Ol.* — ss ‚Vytko‘ *Ol.* — tt ‚Bohunko de Prosecz‘ *Ol.* — uu ‚Pzryecho‘ *Ol.* — vv ‚Koykovicz‘ *Ol.* — ww ‚Swyerzeticz‘ *Ol.* — xx ‚Pohleid‘ *Ol.* — yy ‚Leskowicz‘ *Ol.* — zz ‚Myxa‘ *Ol.* — ab ‚Lhotycz‘ *Ol.* — ac ‚Marschiko‘ *Ol.* — ad ‚Alberovicz‘ *Ol.* — ae ‚Cossetycz‘ *Ol.* — af ‚Myletyn‘ *Ol.* — ag ‚Slawko‘ *Ol.* — ah ‚Komarowicz‘ *Ol.* — ai ‚Gyrzicz‘ *Ol.* — ak ‚Bistry‘ *Ol.* — al ‚Trzebelicz‘ *Ol.* — am ‚Wlacicz‘ *Ol.* — an ‚Wlatycz‘ *Ol.*

phanus[h] de[h] Wiczap[h]. 106. Hanusko[ao] de Byestwyna[ap]. 107. Johannes de Ostrozna[aq]. 108. Hertwiko de Spatzicz[ar]. 109. Martinus de Dassicz[as]. 110. Chawlko[at] de Hostowicz.[au] 111. Raczco[w] de[w] Wrdow[w]. 112. Lidherus[av] de Hvoreck[aw]. 113. Wikl de Semytiess[ax]. 114. Johannes de Suchotlesk[ay]. 115. Proczco[az] de Chorziow. 116. Albertus de Sebestianycz[ba]. 117. Johannes de Zeznancze[bc]. 118. Vlricus de Dobrowitow[bd]. 119. Zdicho[be] de Lhota. 120. Mathias de Chaystowicz[bf]. 121. Wilhelmus[bg] de Ostrow. 122. Johannes de Buzewsy[bh]. 123. Johannes de Wrbka[bi]. 124. Jost de Zhorzie[bk]. 125. Brumo de Biela[bl]. 126. Bartholdus de Dobrawoda[bm]. 127. Zdenco[bn] de Prziemylowicz[bo]. 128. Martinus de Zdeslawicz. 129. Zawisius[h] de[h] Zdeslawicz[h]. 130. Petrus de Brloh. 131. Zdyslaw[bp] de Dobrawoda[bm]. 132. Chyna de Pawlow[bq]. 133. Prziedbor[br] de Lhoticz[ab]. 134. Kuness[bs] de Pawlow[bq]. 135. Henricus de Dobrowitow[bt].

[ao] ‚Hanussius' *Ol.* — [ap] ‚Biestwina' *Ol.* — [aq] ‚Ostrosna' *Ol.* — [ar] ‚Spatycz' *Ol.* — [as] ‚Dassycz' *Ol.* — [at] *tak A*, ‚Chalko' *Ol.* — [au] ‚Hoskowicz' *Ol.* — [av] ‚Lyterus' *Ol.* — [aw] ‚Horek' *Ol.* — [ax] ‚Wykl de Semytiss' *Ol.* — [ay] ‚Suchotlesck' *Ol.* — [az] ‚Proczko' *Ol.* — [ba] ‚Sebestianicz' *Ol.* — [bc] ‚Roznancze' *Ol*, ‚Zezulze (Zenatze)' *H.* — [bd] ‚Dobrovitow' *Ol.* — [be] *v A psáno jako* ‚Zdicha'; ‚Zdich' *Ol.* — [bf] ‚Chaistowicz' *Ol.* — [bg] ‚Vilhelmus' *Ol.* — [bh] ‚Busewssy' *Ol.* — [bi] ‚Borbka' *Ol, kde před tím škrtnuto* ‚Bro'. — [bk] ‚Zhorze' *Ol.* — [bl] *v Ol opraveno z* ‚Byla' *nadepsáním* ‚e'. — [bm] ‚Dobrovoda' *Ol.* — [bn] ‚Zdendo' *Ol.* — [bo] ‚Przymilovicz' *Ol.* — [bp] ‚Zdysslaw' *Ol.* — [bq] ‚Powlow' *Ol.* — [br] ‚Pzredbor' *Ol.* — [bs] ‚Cunes' *Ol.* — [bt] ‚Dobrowykow' *Ol*, *zde pak následuje*: ‚Summa C milites, militares, famosy armigeri regni Boemie ipsiusque corone scutiferi circumcirca cum suis nominibus et sigillis descripti. — 3a litera '

III.

136. Petrus de Malowicz.[a] 137. Iohannes de Malowicz. 138. Sigismundus de Malovicz. 139. Petrus de Paczaw. 140. Iohannes de Craczelaw. 141. Lypoldus de Zymuntycz. 142. Iohannes de Hradek. 143. Hrdonius de Krasselaw. 144. Petrus de Drslawicz[b]. 145. Iohannes de Dobronicz. 146. Wlach de Březie[c]. 147. Vilhelmus de Mladyeiovicz. 148. Hynko de Dr[illegible]w. 149 Ctyborius de Wescze. 150. Nicolaus de Dobromylicz. 151. Philippus de Zelcze. 152. Petrus de Radymovicz. 153 Buško[d] de[d] Wzdietow[d]. 154. Vilhelmus de Skalicze. 155. Lippoldus de Vstupenicz. 156 Przibiczko[e] de Vstupenicz. 157. Buzko de Drahow[f]. 158. Henricus de ibidem[f]. 159 Vilhelmus de Massowicz. 160. Iohannes de Mileniowicz.[g] 161. Iodocus de Zelcze. 162. Nicolaus de Wylemowicz. 163. Pessiko de Wrdieczow[h] 164 Petrus de Dub. 165. Iohannes de Brzaweho. 166. Wytha de Brzawye. 167. Nicolaus de Polanka. 168. Lewpoldus de Morawcze. 169. Iohannes de Stytny. 170. Benessius de Stranna. 171. Prziwyko de Cholmina. 172. Albertus Roth[i] de Dirny.[k] 173. Nicolaus Roth[l] de Dirny[m]. 174. Leonardus de Mnych. 175. Nicolaus[d] de[d] Mnich[d]. 176 Chwal[n] de Zdar. 177. Iohannes de Smylkow 178. Rynhart de Wrzyesna. 179. Erasmus de Nietowicz. 180. Iodocus de Posna. 181. Hrdonius de Rozthiechow[o]. 182. Iarislaus de Woykow. 183. Iohannes de Skopytecz. 184. Petrus[d] de[d] Skopytecz[d]. 185. Pilgramus[d] de[d] Skopytecz[d]. 186. Petrus de Dworzecz. 187. Styborius de Hwozdnie. 188. Bohuslaus[p] de Nemyssle. 189. Iohannes de Radienyn. 190. Iohannes de Toczicz. 191. Hon de Cosmycz. 192. Vilhelmus de Totycz. 193. Stephanus de Czesticz. 194. Venceslaus de Thoden. 195. Iohannes de Przedslavicz. 196. Vilhelmus de Zelczovicz. 197. Petrus de Tissowa. 198. Prociwa de Vdyrnie. 199. Petrus de Vesstze. 200. Boczko de Myslycowicz. 201. Mrazo de Radimovicz. 202. Vlricus de Dobrominycz.[q] 203. Benesschius de Tzretez. 204. Benessius[d] de[d] Sbikow[d]. 205. Voytyech de Strkow. 206. Leo de Zaluzie. 207. Mrakess de Stretecz. 208. Procopius de Chotczyn. 209. Nicolaus de Kracossycz[r]. 210. Sigismundus de Dobromelicz. 211. Bohunko de Dyetrzichovicz. 212. Petrus de Jablana. 213. Iohannes de Vrchoticz. 214. Przibiko de Myerovicz[s]. 215. Henricus de Stropnicz. 216. Iohannes de Ratyborzicz[t]. 217. Petrus[d] de[d] Ratiborzicz[d]. 218. Lytwyn de Prudicz. 219. Venceslaus[u] de Smylkow. 220. Mraxo de Petrovicz. 221. Henricus de Bukovicze. 222. Otradus de Neswyeskovicz. 223. Iohannes de Radosticz. 224. Swassko de Podole. 225. Vlricus de Mnyssek. 226. Cunzo de Tuczap. 227. Wenceslaus de Zwerzyne[illegible]. 228 Iohannes de Chotyemicz. 229. Albera de Tyechobuz 230 Buzko de Gedlan. 231. Mathias de Plasna 232. Przibiczko[e] de Hlasywa. 233. Iohannes de Budyslaw[v]. 234. Wenceslaus[u] de Mesne. 235. Iohannes de Samosal[w]. 236. Henricus de Horovicz[x]. 237 . . .

[a] ,Malowicz' [illegible] ,Malowiz' *H.* [illegible] *H na místě 141* — [illegible] ,Hzetev' *H.* [illegible] ,Pzribiezko' — [f] ,Draholo' *H.* — [g] *v Ol psáno*: ,Milemowicz', *v H*: ,Wilemoniz (Wilermoniz)'. — [h] ,Urs[illegible]w' *H.* — [illegible] ,Mocedrawun[illegible]' *H.* — [k] [illegible] ,Dirny', *opraveno z* ,Drobny'. [illegible] ,Moch' [illegible] ,Chal' — [o] ,Boz[illegible]w' *H.* [illegible] ,Boslaus' [illegible] *Ol. přechází škrtnuté* ,ro' [illegible] ,Krahawicz' *H.* [illegible] ,Przibiko de Mierowicz'; Miltawiz (Mirowiz)' *H.* — [t] ,Batyborzicz' *Ol.* — [u] *v Ol. psáno*: ,Ven.' — [v] *v Ol. opraveno z* ,Budbyslaw'. — [illegible] Samos. [illegible] [illegible] *psáta 192.*

IV.

238. Vilhelmus de Vlasschym. 239. Iohannes dictus Vavak de Vlkow. 240. Hassko de Lukawicz. 241. Nicolaus de Byehossovicz. 242. Wenceslaus[u] de Honvicz. 243. Nicolaus de Colodieg. 244. Iohannes de Prziepich[y]. 245. Martinus de Zynczan. 246. Wenceslaus de Hostowicz. 247. Stephanus de Dwekaczovicz. 248. Iohannes de Ostrosna. 249. Jeorgius de Tilczicz. 250. Iohannes de Popowecz. 251. Iohannes Rubik de Holetyn. 252. Mars syko de Mikulovicz. 253. Iohannes de Colodieg. 254. Iohannes de Przedvorzicz[z]. 255. Iohannes de Kczecyn. 256. Iohannes de Zdanycz. 257. Jeorgius de Lhotka. 258. Wenceslaus[u] de Sobczycz. 259. Borsso de Podgyehuss. 260. Nicolaus de Barchav alias de Dissicz. 261. Habordus de Lomnicz alias de Moravan. 262. Vilhelmus de Kosschemburg alias de Chlum. 263. Mathias dictus Holecz[aa] de Nemossicz. 264. Iohannes de Rossynow. 265. Hlawacz de Comarov. 266. Ctyborius de Marquarticz. 267. Iohannes senior de Lucawicz. 268. Cunsso de Huberg. 269. Benessius de Toczoraw.[bb] 270. Iohannes dictus[d] Holecz[cc] de Nemossicz. 271. Diuissius de Kosschemberg alias de Chlum. 272. Venceslaus[u] de Cholticz. 273. Iohannes dictus[d] Kavalecz[dd] de Zunberg. 274. Iohannes de Zygyn. 275. Venceslaus[u] de Slawykow. 276. Albertus de Vyetovan. 277. Vlricus de Holyssowicz. 278. Benessius dictus[d] Rubik de Zynczan. 279. Laurencius de Mnieticz. 280. Procopius de Jenikow. 281. Benessius dictus[d] Brasda de Domanicz. 282. Bernhardus de Gestrziebczie[ee]. 283. Pota de Lukawicz. 284. Arnestus de Smrczek[ff]. 285. Iohannes de Passicz. 286. Benessius de Robuss. 287. Nicolaus de Czriwa (?) 288. Niepro de Pole. 289. Iohannes dictus[d] Tychlovecz[gg] de Dobriekow. 290. Petrus Brazda de Srbecz. 291. Petrus de Habrow. 292. Bohunko de Holissovicz. 293. Iohannes de Marquartycz. 294. Buzko de Messlessicz. 295. Iohannes de Rossicz. 296. Choniata de Studenecz. 297. Cunsso de Trzibrzich[hh]. 298. Iohannes de Lippka. 299. Bohunko de Poczapl. 300. Styborius de Genissovicz. 301. Procopius de Horzieniwes. 302. Zdenko de Radim[ii]. 303. Mauricius de Dolan. 304. Pawlico de Hosskowicz.[kk] 305. Maternus de Turow. 306. Iohannes de Iwanovicz. 307. Mauricius de Blatno. 308. Iohannes de Seslawicz[ll]. 309. Vilhelmus de Hersmanicz. 310. Iohannes de Hoskovicz[kk]. 311. Philippus de Synczan. 312. Vilhelmus de Holyssovicz. 313. Henricus de Puchobrad[mm]. 314. Nicolaus[nn] de Seslavicz. 315. Iohannes Rubik[an] de Zynczan. 316. Venceslaus[u] de Trzebossycz. 317. Petrus de Naboczan. 318. Iohannes de Wlcznow. 319. Nicolaus de Podgiehuss alias de Slupno. 320. Iohannes iunior de Lucawicz alias de Przezeczno. 321. Hertwiko de Ozstrozna alias de Rusynov[oo].

---

[y] *v Ol. psáno* ,Pzriebiech': ,Phiepigh' *H.* — [z] *v Ol. psáno:* ,Pzredvorzicz'. — [aa] ,Hobetz' *H.* — [bb] *tak Ol.* ,Bozuralo' *H.* — [cc] ,Holez' *H.* — [dd] ,Cawalcz' *H.* — [ee] ,Gestzeziebczie' *Ol.* ,Chresticebezie (Gresteiziobezie)' *H.* — [ff] ,Smrzczek' *Ol,* ,Suzezelt (Sumlzelt)' *H.* — [gg] ,Chiechlowiz' *H.* — [hh] ,Tzribzrich' *Ol,* ,Zibrich (Tizebizid)' *H.* — [ii] ,Badyn' *Ol.* ,Radin' *H.* — [kk] ,Hostowiz' *H* — [ll] ,Sesavicz' *Ol.*, ,Soslawec (Seslanez)' *H.* — [mm] ,Puchobard' *Ol.* — [nn] *v Ol. předchází škrtnuté* ,Niclo'. — [an] ,Lubik' *Ol.* — [oo] *Ol.* zde poznamenáva: ,Summa LXXXIIII — 5[a] litera'.

V.

322. Laczko de Crawaren, capitaneus marchionatus Moravie. 323. Vilhelmus de Pernstein. 324. Iohannes de Lompnicz, supremus camerarius czude Brunnensis. 325. Petrus de Cravar alias de Strasnicz, supremus camerarius czude Olomucensis. 326. Hanussius de Lippa, supremus marsalcus regni Boemie. 327. Vanko de Boskowic[pp] alias de Czrnahora. 328. Iohannes de Wyetow. 329. Alzo de Cunstat alias de Raicz. 330. Ieroslaus de Sternberg alias de Vessele. 331. Vokko de Holstein. 332. Erhardus iunior Puska de Cunstat. 333. Sigi mundus et Milota fratres de Krizanow. 334. Petrus de Zowinecz. 335. Cuniko de Drahotuss. 336. Stephanus de Wartenberg[qq]. 337. Dobeschius de Czynburg. 338. Milota de Turkow[rr]. 339. Henricus de Waldstein.[ss] 340. Iohannes Ozor de Bozkovicz. 341. Henricus de Lippa. 342. Artlebus de Weterzow. 343. Gymmram Dubravko de Dubrauicz. 344. Swynko de Dubravicz. 345. Svynko de Stralek — magnates, barones, proceres et nobiles marchionatus Morauie[tt].

VI.

346. Myxico de Malenovicz[uu]. 347. Vlricus de Vranicz. 348. Czenko de Scharow. 349. Marquardus de Gekow. 350. Buzko de Vlachovicz. 351. Zycho de Nedachlevicz. 352. Hersso de Veleczin. 353. Hynko de Kassissow[vv] (?). 354. Casspar de Svanveld. 355. Voyslaus de Tyechanovicz. 356. Marquartus de Luczan. 357. Nicolaus de Przeczkovicz[ww]. 358. Herzso de Stehelcze. 359. Diek de Kobierzicz[xx]. 360. Oness de Lipina. 361. Petrus Hecht Tyviczrow[yy]. 362. Nicolaus de Herssicz. 363. Francz de Pelhrzymow. 364. Benessius de Opatovicz. 365. Marquardus de Walow. 366. Iohannes de Smrdowicz. 367. Benko de Lbenicz[zz]. 368. Gabriel de Suchepole. 369. Petrus de Przeraz. 370. Jesko de Liboswar. 371. Spalko de Oczyn[a].

VII.

372. Sazema de Tossow. 373. Nicolaus de Halla. 374. Smylo de Heroltycz. 375. Zynko purgravius in Mesirzicz. 376. Nicolaus de Tychovicz. 377. Franco de Policz. 378. Jan Skussky. 379. Stephco purgravius in Namiessсz. 380. Ian de Odradicz[b]. 381. Wlczek de Okarzce[c]. 382. Vayss de Tassowa. 383. Sabart de Rudolcze. 384. Beness de Rudolcze. 385. Harass de Tyncze. 386. Matheus de Balyna. 387. Hrocho de Rzehorzow. 388. Beness de Sardik[e]. 389. Jan de Lhotka. 390. Gettrzich de Bransud. 391. Sigismundus de Bransud. 392. Michael de Tiehalicz[f]. 393. Wanek de Opatova[g]. 394. Dobess de Opatova[h]. 395. Bohuss de Vidonina.

[pp] ‚Baczkovicz' *Ol*, ‚Bazkowiz' *H*. — [qq] ‚Varnoberg' *Ol*, ‚Wartenberg' *H*. — [rr] tak *Ol*, ‚Tworkilo (Tuarchon)' *H*. — [ss] ‚Voldenstein' *Ol*, ‚Walestayn' *H*. — [tt] *Ol dodává*: ‚Summa XXIIII'. — [uu] ‚Molenovicz' *Ol*, ‚Malonewiz' *H*. — [vv] ‚Cossizevver' *H*. — [ww] ‚Pzreczkovicz' *Ol*. — [xx] ‚Kovirerzicz' *Ol*, ‚Korzotz (Kozierzow)' *H*. — [yy] *tak Ol*, ‚Turowiz' *H*. — [zz] *tak Ol*, ‚Lenz' *H*. — [a] *Ol dodává*: ‚Summa XXVII, VII[a] litera'. — [b] ‚Odrodus' *Ol*, ‚Jansenseki (Janodraditz)' *H*. — [c] ‚Okarzec' *H*. — [d] *chybí v Ol*. — [e] ‚Sardich' *H*. — [f] ‚Tyechalan' *H*. — [g] ‚Opotava' *Ol*, ‚Opokowa (Opatowa)' *H*. — [h] ‚Opotova' *Ol*, ‚Opokowa (Opatowa)' *H*. —

396. Iohannes de Spale. 397. Iohannes de Nvznicz. 398. Ieorgius de Knienicze[i].

VIII.

399. Gegel de Russovano. 400. Benez de Trabenicz. 401. Drslav de Nakli. 402. Vlricus de Rakodow. 403. Bohunko de Vratissow. 404. Rynart de Trzenicz[k]. 405. Předbor[l] de Trzenicz[k]. 406. Folfardus de Pawlowicz[m]. 407. Stach de Hlad. 408. Jesko de Drazdow. 409. Stephco de Rakodaw. 410. Dyna de Zysna. 411. Jan de Tassova. 412. Raczek de Visskow. 413. Zdenik de Wyezek. 414. Parcifal de Namyess. 415. Iohannes de Peterswald. 416. Zbylut de Kleczan. 417. Venceslaus[u] de Lodnycz. 418. Czenko de Mossnow. 419. Petrus dictus[d] Nyemczek de Zahoraw. 420. Raczko de Cunwald[n]. 421. Henricus de Zeranovicz. 422. Venceslaus de Kukwicz. 423. Henricus de Tyn. 424. Jessek de Gestrzevie. 425. Erasmus de Vyeloveсz[o]. 426. Vlricus de Rakow[p]. 427. Venceslaus de Slatinaz. 428. Iohannes de Cyczow. 429. Jan Donat de Polomie. 430. Mikes Donat de Polomie. 431. Jan de Kromiessina. 432. Ian de Vtiechova. 433. Mikulas de Studenka. 434. Petrus Niger de Stikovicz[q]. 435. Matheska de Vyklek. 436. Iohannes de Hynczendorf. 437. Barsso Hladek de Zamrsk. 438. Jan Dny de Zachovicz. 439. Savas[r] de Hynczendorff. 440. Drazko de Hradek. 441. Dobessius de Tyssa. 442. Iohannes de Cramsyn. 443. Russ de Doloplass. 444. Drliko de Byela[s]. 445. Vlodko de Skzynie. 446. Iohannes de Richenberg. 447. Iohannes de Swola. 448. Pardus de Zeranovicz. 449. Jessko de Sczykovicz. 450. Iohannes de Rzymycz. 451. Vlricus de Lhota. 452. Alzo Kavat[t] de Visskovicz[v].

Jmen pánů na pečetích č. II. nelze z fotografie přečísti. V M *po ukončení textu* (*podpisů tu není*) *červená poznámka*: ‚Literam suprascriptam magnates, barrones, proceres et nobiles, qui supra, et cum ipsis alii fere mille nobiles, milites et militares hic non expressi supradictorum regni et marchionatus post mortem sancte memorie Magistri Johannis Hus, a concilio Constanciensi inique combusti, eidem concilio direxerunt, iniustam eius mortem ac dictorum regni et marchionatus sinistram infamiam animose et viriliter refellentes!' — *V* Mus. *černým písmem nadepsáno*: ‚Responsio baronum regni Boemie ad Constanciam contra literam eis scriptam' — *V* Op. *nadpis*: ‚Epistolam subscriptam magnates, barones, proceres et cum ipsis fere alii mille nobiles, milites et militares hic non expressi regni Bohemiae et morchionatus (!) Morawiae post mortem sanctae memoriae Magistri Joannis Hus, a concilio Constantiensi inique combusti, eidem concilio direxerunt, iniustam eius mortem ac dictorum regni et marchionatus sinistram infamiam animose et viriliter refellentes', *tedy shodný v podstatě s* M, *ač znění listu a podpisy jsou podle č. VIII.; v* Br *nadpis*: ‚Epistola LIIII nobilium Moraviae.'

---

[i] *v Ol následuje*: ‚Summa XXVII. 8va litera'. — [k] ‚Tzrenicz' *Ol*, ‚Trenyz' *H.* (*podruhé* ‚Treniz'). — [l] ‚Pzrebvor' *Ol.* — [m] ‚Povlovicz' *Ol*, ‚Paulowiz' *H.* — [n] ‚Cumfald' *Ol.* — [o] ‚Wiolowiz' *H.* — [p] *tak Ol. i H.* — [q] ‚Schsticowiz' *H.* — [r] *tak Ol*, ‚Schwas (Stibas)' *H.* — [s] ‚Vyela' *Ol* ‚Biela' *H.* — [t] ‚Kabat' *H.* — [u] ‚Ven. *Ol.* — [v] *Ol. dodává*: ‚Summa omnium CCCCLII sigilla etc.'

9a.

a) staročeský překlad (z Archivu Českého III.).

Najpoctivějším v Kristu otcóm a pánóm, pánóm kardinálóm, patriarchóm, primasóm, arcibiskupóm, biskupóm, legátóm, doktoróm, mistróm i všemu sboru Konstanskému:

My urození páni a šlechtici najkřesťanstějšieho královstvie Českého a nejjasnějšieho markrabstvie Moravského žádost všeho dobrého a zachovávánie přikázaní pána Ježíše Krista. Poněvadž právem přirozeným i božským každému jest přikázáno jinému to činiti, což sobě chce býti, a jest zapověděno jinému činiti, cožby sobě nechtěl učiněnu býti; (nebo pán Kristus pověděl[1]: „všecko, cožkoli chcete, aby vám činili lidé, vy totéž čiňte jim, v tom zajisté záležie zákon i proroci"; a Pavel sv. die:[2] „plnost zákona jest milovánie, a všeliký zákon v jedné řeči se zavierá[3] totiž: milovati budeš bližnieho jako se samého"): protož my k zákonu božskému a milování bližnieho jakž muožeme s boží pomocí prohlédajíce, k našemu najmilejšiemu bližnímu, dobré paměti poctivému Mistru Janovi Husovi, svatého písma bakaláři dokonalému a kazateli křesťanskému čtenie svatého (se přisvědčujeme); jehož před sím ve zboru Konstanském, nevieme kterým duchem jsúc vedeni, an se neseznal, ani hodně, jakžby slušelo, přemožen, žádní také proti němu nejsú dovedeni ani okázáni bludové ani kacieřstva, ale toliko k nepravým, falešným, nezbedným žalobám, osočení a nabádání jeho, Mistra a královstvie našeho i markrabstvie Moravského úhlavných nepřátel a zrádcí, jej jakožto kacieře neústupného odsúdili ste,

b) Novočeský překlad (podle předcházejícího textu latinského).

Nejvelebnějším v Kristu otcům a pánům, pánům kardinálům, patriarchům, primasům, arcibiskupům, biskupům, vyslancům, doktorům a mistrům a všemu Kostnickému koncilu my rytíři, vládyky, panoši a ostatní korunní erbovníci nejkřesťanštějšího království Českého, zde kolem dokola svými jmény a pečetmi popsaní přání všeho dobrého a zachovávání páně Ježíše Kristových přikázání.

Poněvadž zajisté právem přirozeným i božským každému jest přikázáno činiti jinému, co chce, aby jemu samému se dálo, a zakázáno jinému dělati, co by nechtěl, aby jemu se stalo, an spasitel praví:[1] „Vše, co chcete, aby lidé činili vám, i vy to čiňte jim, neboť to jest zákon a proroci", ano, jak volá nádoba vyvolení:[2] Plnost zákona jest milování, a všecek zákon v jediné řeči se naplňuje:[3] Milovati budeš bližního svého, jako sebe samého: tudíž my, dbajíce s pomocí Boží, jak můžeme, o řečený zákon Boží a o milování bližního, za nejmilejšího bližního našeho, dobré paměti ctihodného M. Jana Husa, zřízeného bakaláře svatého písma, evangelického kazatele, kteréhož jste nedávno na koncilu Kostnickém, nevíme, jakým duchem vedeni, bez jeho vyznání a bez řádného, jak slušelo, usvědčení, a nedovedše naň aniž ukázavše nijaké bludy nebo kacířství, nýbrž toliko na liché, falešné a nevhodné žaloby, udání a nabádání úhlavních nepřátel jeho, našeho království i markrabství Moravského, jakožto tvrdošíjného kacíře odsoudili, a odsoudivše krutou a přepotupnou

[1] *Mat. 7, 12.* — [2] *Řím. 13, 10.* — [3] *Mat. 22, 39, Mark. 12, 31.*

odsúzeného ukrutnú a najmrzutější smrtí usmrtivše, na našeho královstvie a markrabstvie Moravského a nás všech věčnú zlú pověst a zmazánie; jakož pak najjasnějšiemu kniežeti a pánu, panu Sigmundovi Římskému, Uherskému a t. d. králi, dědici a pánu našemu budúciemu, psaní naše do Konstancie jsme poslali,[4] kterážto také ve scházeních vašich čtena jsú a oznámena,[5] a kteráž tuto mieti chcem za vložena, a ta jakož slyšíme, k naší hanbě a potupě, do ohně jste uvrhli: již pak i nynie Vašemu Otcovství o Mistru Janovi Husovi listy naše zjevné sme poslali, svobodně srdcem i ústy vyznávajíce i osvědčujíce, že on Mistr Jan Hus byl ovšem člověk dobrý, spravedlivý a křesťanský, od mnohých let v našem království životem, cnostmi a pověstí chvalebně zachovalý a shledaný; zákon také boží Nového a Starého zákona podlé výkladóv svatých doktoróv věrně kázal, nás i naše poddané učil a velmi mnoho písem zuostavil, všeliké bludy i kacieřstva převelmi stále hyzdil a nás a všecky Kristovy věrné, abychom ty v mrzkosti měli, ustavičně a věrně napomínal; ku pokoji také a lásce, podlé své možnosti, slovem, skutkem i písmem s pilností vedl; tak že nikdy sme neslyšeli ani rozuměti mohli, přiloživše k tomu velikú pilnost, by předepsaný Mistr Jan Hus který blud neb kacieřstvie na svých kázáních učil, kázal nebo kterým během jistil, nebo nás a naše poddané buď slovem neb skutkem kterým pohoršil; nébrž milostivě a tiše v Kristu jsa živ, všecky k zachování zákona božieho a svatých otcóv ustanovení pro vzdělánie

smrtí zachvátili na věčnou hanbu a poznamenání našeho nejkřesťanštějšího království Českého, nejslavnějšího markrabství Moravského a nás všech, jakož jsme nejjasnějšímu knížeti a pánu, panu Zikmundovi, králi Římskému a Uherskému atd., dědici a pánu našemu milostivému, psaní naše do Kostnice poslali,[4] kteráž také ve shromážděních vašich byla čtena a prohlášena[5] a jež zde chceme míti jakoby vložena, a která jste, jak se povídá, na naši hanbu a potupu, jícnu ohně vydali, tak nyní uznali jsme za dobré i Vašim Otcovstvím za řečeného M. Jana Husa otevřené listy své tímto poslati, vyznávajíce a prohlašujíce veřejně srdcem i ústy, že ten M. Jan Hus byl zajisté muž dobrý, spravedlivý a křesťanský, ode mnoha let v našem království, životem, mravy i pověstí zachovalý a osvědčený, a učil nás i poddané naše křesťansky zákonu evangelickému a svatých proroků, knihám Starého i Nového zákona podle výkladu svatých a od církve schválených doktorů, kázal i ve spisech mnoho zůstavil, všecky bludy a kacířství nejvytrvaleji zamítaje, a nás i všecky v Kristu věřící vytrvale a věrně k jich zamítání napomínaje, a také k pokoji i lásce, jak mu bylo možno, slovy, písmy i skutky ustavičně vybízeje, takže jsme nikdy neslyšeli aniž i s nasazením vší píle zvěděti mohli, že by řečený M. Jan Hus byl ve svých kázáních hlásal, kázal nebo jakýmkoli způsobem tvrdil nějaký blud nebo kacířství anebo nás nebo poddané naše slovem či skutkem jakýmkoli byl pohoršil, nýbrž spíše zbožně a tiše

[4] Míněny jsou listy psané před odsouzením Husovým, totiž č. 2, 4 a 5; srvn. úvod. — [5] Listy č. 2 a 4 čteny v kongregaci dne 31. května, list č. 5 dne 12. června 1415; srvn. úvod. —

svaté matky cierkve a pro spasení bližních, pokud jest mohl, slovem i skutkem se vší pilností napomínal. Ještě pak na tom nebylo dosti, co jest k hanbě našeho královstvie a markrabstvie učiněno: ale nad to poctivého Mistra Jeronyma z Prahy, muže veliké výmluvnosti a řeči příjemné, mistra sedmera umění a milovníka múdrosti ovšem osvieceného, neviděvše ho, neslyševše ani přemohše, ale k samému jeho i nás zrádcí nepravému osočení, beze všie milosti jali jste, do vězení vsadili i ztrápili, a již snad jako i Mistra Jana Husi přeukrutnú smrtí zamordovali jste.[6] Přes to, což s přielišnú bolestí pravieme, k nám došlo a z vašeho psanie béřeme zřejmě,[7] kterak[8] někteří utrhači, bohu i lidem nelibí, a našeho královstvie i markrabstvie nepřietelé a zrádce, před vámi a před vaším zborem nás, královstvie i markrabstvie převelmi těžce a nešlechetně znesli sú, jistiece, ačkoli falešně, lživě a zrádně, žeby v předepsaném království Českém i markrabství Moravském rozliční bludové a kacieřstva znikla, a mnohá srdce mnohých věrných obyvatelóv nakazila těžce a běhy mnohými, tak že, by nebylo přísného rychle přiloženo tresktánie, předepsané královstvie a markrabstvie s svými Kristovými věrnými vzaloby svých duší nenabytý pád a škodu. Zajisté takové ukrutné a převelmi škodné křivdy, beze všeho našeho provinění nám, království i markrabství učiněné, kterak snášeti muožeme? Poněvadž z milosti božie, kdež téměř všecka královstvie světa častokrát pochybovala a nákladna byla roztržkám odře-

v Kristu žije, všecky, jak mohl, slovem i skutkem velmi pilně vybízel k zachovávání zákona evangelického a nařízení svatých otců, ku vzdělání svaté matky církve a blahu bližních.

A ani vše toto zmíněné, co jste na potupení naše a řečených království našeho i markrabství spáchali, vám nestačilo: nad to ještě ctihodného M. Jeronyma z Prahy, muže jistojistě pramenem výmluvnosti slynoucího, mistra sedmera svobodných umění a mudrce zajisté osvíceného, bez spatření, bez slyšení, bez vyznání a bez usvědčení jeho, nýbrž na pouhé liché udání zrádců jeho i našich, beze všeho milosrdenství zajavše uvěznili jste, týrali, a jej snad, jako i M. Jana Husa, přeukrutnou smrtí zahladili.[6]

Mimo to, což s velikou bolestí oznamujeme, došlo k našemu sluchu a shledali jsme zřejmě z vašich listů,[7] kterak[8] jacísi utrhači, bohu i lidem protivní a našeho království Českého i markrabství Moravského nepřátelé a zrádcové, nás i řečené království naše i markrabství přetěžce a přehanebně u vás a koncilu vašeho udali, tvrdíce, ač falešně, lživě a zrádně, že v řečených království Českém a markrabství Moravském rozliční bludové vzbujeli a srdce naše i mnohých věrných obyvatel mnohonásobně a těžce nakazili, tak že by, nebudeli rychle přiložen bruś napravení, řečené království i markrabství se svými v Kristu věřícími utrpěla na svých duších nenahraditelnou škodu a pohromu. Nuže, jak můžeme snésti tyto kruté a přehanebné křivdy, vržené na nás a řečené

[6] Jeronym nebyl tenkrát ještě upálen. — [7] Míněny listy koncilu ze dne 26. července 1415 a d., do Čech a na Moravu v četných exemplářích poslané (Palacký, Docum. str. [illegible]; srvn. úvod. — [8] Při tomto odstavci užito interpelace českých panů v Kostnici podané 13. května; srvn. úvod.

zaným a papežém nepravým: ale královstvie naše České najkřesťanštějšie a markrabstvie Moravské najjasnějšie od toho času, jakž vieru křesťanskú pána našeho Jesu Krista přijaly, tak jakožto kámen čtverohranatý dokonalý beze všie úhony svaté cierkve Římské vždycky stály a bez přestánie se přidržely, poslušenstvie upřiemě zachovávajíce; kterakými pak náklady a pracemi převelikými, kterak také slušnú ozdobú a hodnú poctivostí svatú cierkev matku i jejie pastýře skrze kniežata a věrné své ctili jsú, všemu světu převelmi světle jest svědomo, i vy sami, chceteli pravdu praviti, toho všeho svědkové jste. Pak abychme podlé zprávy sv. Pavla[9] opatřili v dobrém netoliko před bohem, ale přede všemi lidmi, a také pro zanetbánie přeslavné pověsti napřed řečených království a markrabství abychom ukrutní při svých blížních nebyli nalezeni: protož v Kristu Ježíšovi, pánu našem, majiece pevné doufánie, čisté a upřiemé svědomie a úmysl, i také pravú a křesťanskú vieru, tiemto listem Vašemu Otcovství a všem Kristovým věrným oznamujem a vzkazujem, srdcem i ústy zjevně osvědčujíce, že ktožkoli z lidí kteréhožkoli stavu, povýšení, duostojenství, povahy, řádu neb zákonnictva bylby, ježtoby pravil neb jistil, praví neb jistí, že by v předepsaných království a markrabství bludové a kacieřstva znikla, a nás i jiné Kristovy věrné, jakož se předkládá, nakazila, (samu osobu najjasnějšieho kniežete a pána, pana Sigmunda Římského, Uherského a t. d. krále, dědice a pána našeho budúcieho vyhradiece, kteréhož v tom dověříme i doufáme

království i markrabství, třeba lživě a falešně, bez našeho nejmenšího zavinění, kdyžtě z milosti boží, ana skoro všecka jiná království na světě se často viklala, rozkol a vzdoropapeže podporovala, naše nejkřesťanštější království České a přeslavné markrabství Moravské od doby, kdy křesťanskou víru pána našeho Ježíše Krista přijala, jakožto nejdokonalejši čtverhran bez hany vždycky pevně a bez přerušení lnula k svaté církvi Římské a jí prokazovala upřímnou poslušnost. A s jakými náklady a prácemi převelikými, s jakou posvátnou úctou a povinnou zbožností uctívala (ono království a markrabství) skrze knížata i věřící své svatou matku církev a její pastýře, jest známo veškerému světu nad světlo jasněji. A vy sami, chcete-li pravdu vyznati, jste svědky všeho toho, co bylo řečeno.

Abychom však podle mínění apoštolova[9] pečovali o dobro netoliko před Bohem, nýbrž i před lidmi, a abychom pro nedbání přeskvělé pověsti řečených našich království a markrabství nebyli shledáni ukrutnými vůči svým bližním: proto majíce pevnou naději v pánu našem Ježíši Kristu, čisté a upřímné svědomí i úmysl a pravou i správnou víru, Vašim Otcovstvím i všem v Kristu věřícím tímto listem oznamujeme a ohlašujeme, srdcem i ústy veřejně vyznávajíce: že kdokoliv z lidí, jakéhokoli by byl stavu, hodnosti, nebo důstojenství, postavení, stupně či řehole, jenž řekl či tvrdil, říká či tvrdí, že by v řečených království Českém a markrabství Moravském bludy a kacířství byly vzbujely a nás i jiné v Kristu věřící v nich, jak řečeno, nakazily, — vyjímaje jedinou osobu

[9] *2. Korin. 8, 21*

nevinného): všeliký a každý takový, jakož se předkládá, právě lže v svú hlavu, jakožto zlosyn najhorší a zrádce předepsaných království a markrabství, a tak náš přenešlechetný nepřietel, sám ovšem jsa kacieř najškodlivější a vší zlostí a nepravostí naplněný, nébrž i syn ďablóv, jenž[10] lhář jest a otec lži. Ale však takové křivdy pánu bohu, na[11] něhož slušie pomsta, a kterýžto hojně odplacuje těm, kdož pychají, nynie porúčieme, a u budúcieho papeže, kteréhož pán buoh své cierkvi předloží jediného a nepochybného pastýře, viece a šíře to položíme; jemužto z božské vuole, jakožto věrní synové, což jest slušného a poctivého i rozumu i zákonu božskému příhodného, poctivost i poslušenstvie povinné učiníce, prositi budem i žádati na ty předepsané všecky věci i na každé zvláště podlé zákona pána našeho Ježíše Krista a svatých otcóv ustanovenie, aby nám království i markrabství opatřil o napravení potřebném; tak ovšem, aby což jest předepsáno, nebylo na překážku, že my kazatelóv zákona pána našeho Jesu Krista nábožných, pokorných a stálých až do krve vylitie chceme brániti a obhajovati, opovrhúce všelikú bázeň i nálezky lidské na odpor učiněné. Dán v Praze léta božieho tisícieho čtyřistého patnáctého, druhý den měsiece září, v plné radě pánóv urozených, šlechticóv a vladyk královstvie Českého a markrabstvie Moravského, pod přivěšením našich pečetí

nejjasnějšího knížete a pána, pana Zikmunda, Římského a Uherského atd. krále, dědice a pána našeho milostivého, o němž věříme a doufáme, že v tom, co zmíněno, jest nevinen, — že všickni a každý takový, jak řečeno, právě lže v hrdlo své jakožto ničema nejhorší, zrádce a proradce nejzpronevěřilejší řečených království a markrabství i náš, a sám zajisté nejnebezpečnější kacíř a vší špatnosti a ničemnosti, ba i ďáblův syn, jenž[10] lhář jest i otec jeho.

Nicméně však, přenechávajíce nyní zmíněné křivdy pánu, jehož[11] jest pomsta, a jenž hojně oplatí těm, kdo činí pýchu, budeme ony křivdy u budoucího papeže, kterého pán Bůh svaté své církvi postaví za jediného a nepochybného pastýře, dále a šířeji stíhati. Jemuž s vůlí boží jakožto věrní synové vzdávajíce poslušnost a úctu povinnou v tom, což jest dovolené a slušné, s rozumem a zákonem božím souhlasné, budeme žádati a prositi ve všech a o všech i jednotlivých z věcí předeslaných pro sebe a řečené království i markrabství za opatření vhodného prostředku podle zákona pána Ježíše Krista a ustanovení svatých otců.

Avšak bez újmy toho, co řečeno, chceme hájiti a chrániti zákona pána našeho Ježíše Krista a jeho oddaných, pokorných a vytrvalých kazatelů až do prolití krve, beze všeho strachu a nedbajíce ustanovení lidských tomu na odpor vydaných.

Dán v Praze léta Páně 1415 dne 2 měsíce září v plném sněmu velmožů, pánů, šlechticů a vladyk království Českého a markrabství Moravského s přivěšením našich pečetí.

[10] Srov. Jan. 8, 44. — [11] Srovn. Řím. 12, 19; Žid. 10, 30.

I

1. Čeněk z Veselé jinak z Wartenberka, nejvyšší purkrabí Pražský. 2. Lacek z Kravař, hejtman markrabství Moravského. 3. Boček starší z Kunštátu jinak z Poděbrad. 4. Vilém ze Zvířetic. 5. Jan starší z Hradce. 6. Jindřich z Wartenberka, purkrabí v Hradci Králové. 7. Mikeš z Potšteina jinak ze Žampachu. 8. Jindřich Škopek z Dubé. 9. Oldřich z Hradce. 10. Jan mladší z Opočna. 11. Smil ze Šternberka. 12. Hynek Krušina z Lichtenburka. 13. Boček mladší z Kunštátu jinak z Poděbrad. 14. Bavor z Potšteina. 15. Jan Puška z Kunštátu. 16. Jan z Lomnice. 17. Milota z Kravař. 18. Heřman z Landsteina. 19. Jan z Rožmitála. 20. Půta z Častolovic. 21. Zdislav ze Zvířetic. 22. Vok z Waldšteina. 23. Václav ze Zvířetic. 24. Vilém z Potšteina. 25. Petr ze Zvířetic. 26. Arnošt z Richemburka. 27. Jan z Vlašimi. 28. Jan z Landsteina. 29. Zdeněk Medek z Týnce. 30. Zdeněk z Rožmitála. 31. Mikuláš z Waldšteina. 32. Petr z Janovic jinak z Chlumce. 33. Jan Sádlo z Miličína jinak z Kostelce. 34. Jan z Košmberka. 35. Mikuláš z Mochova jinak z Rožďalovic.

II

36. Mikuláš starší z Ledče. 37. Mikuláš mladší z Ledče. 38. Zikmund z Milošovic. 39. Václav z Ostrova. 40. Bohuslav z Kozlého. 41. Jan z Onšova. 42. Dětřich ze Studené. 43. Jan ze Studené. 44. Alšík z Martinic. 45. Mladota z Dobré Vody. 46. Milota z Bohdanče. 47. Mikšík z Horek. 48. Vikéř z Jenišovic. 49. Václav ze Sulislavě. 50. Erazim z Otročic. 51. Linhart z Kunějovic. 52. Bohuněk z Borovic. 53. Bolech z Dalkovic. 54. Jan z Dalkovic. 55. Vítek ze Zhoře. 56. Mlýnek ze Sedmipánův. 57. Vilém ze Soutic. 58. Matěj ze Soutic. 59. Odolen ze Sloupna. 60. Jaroš z Proseče. 61. Diviš z Pertoltic. 62. Vavřinec z Bohdanče. 63. Jan z Proseče. 64. Perknéř z Ostrova. 65. Bozděch z Ostrova. 66. Jan ze Zbraslavic. 67. Smil ze Švabinova. 68. Jan z Tuněchod. 69. Petr ze Kšel. 70. Albert z Nelechova. 71. Dětřich ze Lhotic. 72. Předbor ze Speřic. 73. Oneš z Kamenice. 74. Jindřich z Leštiny. 75. Václav z Dobrovítova. 76. Maršík ze Skály. 77. Ruprecht z Okrouhlic. 78. Vítek z Žehušic. 79. Jan z Žíňan. 80. Bohuněk z Proseče. 81. Léva z Luk. 82. Přech z Žíňan. 83. Markvart z Kojkovic. 84. Václav ze Zvěřic. (z Věřic?). 85. Mikuláš z Pohledu. 86. Petr z Pohledu. 87. Václav z Polné. 88. Jan z Leskovic. 89. Jindřich z Čachovic. 90. Miksa z Petrovic. 91. Markvart ze Lhotic. 92. Václav ze Lhotic. 93. Maršík z Alberovic. 94. Pešík z Alberovic. 95 Chýna z Košetic. 96. Petr z Miletína. 97. Slávek z Komorovic. 98. Mikuláš z Jiřic. 99. Jan z Bystré. 100. Mikuláš z Třebelic. 101. Jan z Polné. 102. Beneš z Vlačic. 103. Mikuláš z Vlačic. 104. Petr z Vyčap. 105. Štěpán z Vyčap. 106. Hanušek z Běstviny. 107. Jan z Ostrožna. 108. Hertvík ze Spáčic. 109. Martin z Dašic. 110. Chvalek z Hostovic. 111. Racek z Vrdova. 112. Lidéř z Horek. 113. Vykl ze Semitěše. 114. Jan ze Suchotlesk. 115. Procek z Chořova. 116. Albert ze Šebestianic. 117. Jan ze Znance. 118. Oldřich z Dobrovítova. 119. Zdich ze Lhoty. 120. Matěj z Chlístovic (Chajstovic). 121. Vilém z Ostrova. 122. Jan ze Zbuzevsi. 123. Jan z Vrbky. 124. Jošt ze Zhoře. 125. Brum z Bělé. 126. Bartold

z Dobré Vody. 127. Zdeněk z Přemilovic. 128. Martin ze Zdeslavic. 129. Záviš ze Zdeslavic. 130. Petr z Brloha. 131. Zdislav z Dobré Vody. 132. Chýna z Pavlova. 133. Předbor ze Lhotic. 134. Kuneš z Pavlova. 135. Jindřich z Dobrovítova.

III

136. Petr z Malovic. 137. Jan z Malovic. 138. Zikmund z Malovic. 139. Petr z Pacova. 140. Jan z Kraselova. 141. Lipold ze Žimuntic. 142. Jan z Hrádku. 143. Hrdoň z Kraselova. 144. Petr z Drslavic. 145. Jan z Dobronic. 146. Vlach ze Březí. 147. Vilém z Mladějovic. 148. Hynek z Dražova. 149. Ctibor z Vesce. 150. Mikuláš z Dobromilic. 151. Filip ze Želče. 152. Petr z Radimovic. 153. Bušek z Vzdietova. 154. Vilém ze Skalice. 155. Lipold z Ustupenic. 156. Přibíček z Ustupenic. 157. Bušek z Drahova. 158. Jindřich odtudž. 159. Vilém z Mašovic. 160. Jan z Mileňovic. 161. Jošt ze Želče. 162. Mikuláš z Vilémovic. 163. Pešík ze Vzdietova. 164. Petr z Dubu. 165. Jan ze Rzavého. 166. Víta ze Rzavého. 167. Mikuláš z Polánky. 168. Leopold z Moravče. 169. Jan ze Štítného. 170. Beneš ze Stranné. 171. Přibík z Cholmině. 172. Albert Roth z Dírné. 173. Mikuláš Roth z Dírné. 174. Linhart z Mnichu. 175. Mikuláš z Mnichu. 176. Chval ze Žďáru. 177. Jan ze Smilkova. 178. Rynart z Vřesna. 179. Erazim z Nítovic. 180. Jošt z Pošny. 181. Hrdoň z Bozděchova. (?) 182. Jaroslav z Vojkova. 183. Jan ze Skopytec. 184. Petr ze Skopytec. 185. Pelhřim ze Skopytec. 186. Petr ze Dvorce. 187. Stibor z Hvozdně. 188. Bohuslav z Nemyšle. 189. Jan z Radenína. 190. Jan z Tožic. 191. Hon z Kozmic. 192. Vilém z Tožic. 193. Štěpán z Čestic. 194. Václav z Todně. 195. Jan z Předslavic. 196. Vilém ze Lčovic. 197. Petr z Tisové. 198. Protiva z Údimě. 199. Petr z Vesce. 200. Boček z Myslíkovic. 201. Mrázek z Radimovic. 202. Oldřich z Dobrominic. 203. Beneš ze Střítěže. 204. Beneš ze Strkova. 205. Vojtěch ze Strkova. 206. Lev ze Záluží. 207. Mrakeš ze Střítěže. 208. Prokop z Chotčin. 209. Mikuláš z Kratošic. 210. Zikmund z Dobromilic. 211. Bohuněk z Jetřichovic. 212. Petr z Jablonné. 213. Jan z Vrchotic. 214. Přibík z Mírovic. 215. Jindřich ze Stropnice. 216. Jan z Ratibořic. 217. Petr z Ratibořic. 218. Litvín z Prudic. 219. Václav ze Smilkova. 220. Mrakeš z Petrovic. 221. Jindřich z Bukovice. 222. Otrad z Nezvěstovic. 223. Jan z Radostic. 224. Svašek z Podolí. 225. Oldřich z Mníšku. 226. Kunc z Tučap. 227. Václav ze Zvěřince. 228. Jan z Chotěmic. 229. Albera z Těchobuze. 230. Buzek z Jedlan. 231. Matěj z Plasna. 232. Přibíček z Hlasiva. 233. Jan z Budislavě. 234. Václav z Mezného. 235. Jan ze Samosol. 236. Jindřich z Hořovic. 237. . . .

IV

238. Vilém z Vlašimě. 239. Jan řečený Vavák z Vlkova. 240. Hašek z Lukavic. 241. Mikuláš z Běhošovic. 242. Václav z Honbic. 243. Mikuláš z Koloděj. 244. Jan z Přepych. 245. Martin ze Synčan. 246. Václav z Hostovic. 247. Štěpán z Dvekačovic. 248. Jan z Ostrožna. 249. Jiří z Telčic. 250. Jan z Popovic. 251. Jan Rúbík z Holetína. 252. Maršík

z Mikulovic. 253. Jan z Koloděj. 254. Jan z Předvořic. 255. Jan z Kčečína. 256. Jan ze Zdánic. 257. Jiří ze Lhotky. 258. Václav ze Sobčic. 259. Boreš z Poděhús. 260. Mikuláš z Barchova jinak z Dýsic. 261. Habard z Lomnice jinak z Moravan. 262. Vilém z Košemberka jinak z Chlumu. 263. Matěj řečený Holec z Nemošic. 264. Jan z Rušinova. 265. Hlaváč z Komárova. 266. Ctibor z Markvartic. 267. Jan starší z Lukavic. 268. Kuneš z Huberga. 269. Beneš z Kocourova. 270. Jan řečený Holec z Nemošic. 271. Diviš z Košemberka jinak z Chlumu. 272. Václav z Choltic. 273. Jan řečený Kavalec z Žumberka. 274. Jan z Zigině. 275. Václav ze Slavíkova. 276. Albert z Bítovan. 277. Oldřich z Holišovic. 278. Beneš řečený Rúbík ze Synčan. 279. Vavřinec z Mnětic. 280. Prokop z Jeníkova. 281. Beneš řečený Brázda z Domanic. 282. Bernard z Jestřebče. 283. Púta z Lukavic. 284. Arnošt ze Smrčku. 285. Jan z Pašic. 286. Beneš z Robús. 287. Mikuláš z Křivé. 288. Něpr z Pole. 289. Jan řečený Těchlovec z Dobříkova. 290. Petr Brázda ze Srbče. 291. Petr z Habrova. 292. Bohuněk z Holišovic. 293. Jan z Markvartic. 294. Buzek z Mezilesic. 295. Jan z Rosic. 296. Choňata ze Studence. 297. Kuneš z Třibřich. 298. Jan z Lipky. 299. Bohuněk z Počapl. 300. Stibor z Jenišovic. 301. Prokop z Hořiněvsi. 302. Zděnek z Radimě. 303. Mařík z Dolan. 304. Pavlík z Hostovic. 305. Materna z Turova. 306. Jan z Ivanovic. 307. Mařík z Blatna. 308. Jan ze Seslavec. 309. Vilém z Heřmanic. 310. Jan z Hostovic. 311. Filip ze Synčan. 312. Vilém z Holišovic. 313. Jindřich z Púchobrad. 314. Mikuláš ze Seslavec. 315. Jan Rúbík ze Synčan. 316. Václav z Třebošic. 317. Petr z Nabočan. 318. Jan z Vlčnova. 319. Mikuláš z Poděhús jinak ze Sloupna. 320. Jan mladší z Lukavic jinak z Přísečna. 321. Hertvík z Ostrožna jinak z Rušinova.

V

322. Lacek z Kravař hejtman markrabství Moravského. 323. Vilém z Pernšteina. 324. Jan z Lomnice nejvyšší komorník cúdy Brněnské. 325. Petr z Kravař jinak ze Strážnice, nejvyšší komorník cúdy Olomúcké. 326. Hanuš z Lipé, nejvyšší maršálek království Českého 327. Vaněk z Boskovic jinak z Černé Hory. 328. Jan z Bítova. 329. Aleš z Kunštátu jinak z Rajce. 330. Jaroslav ze Šternberka jinak z Veselé. 331. Vok z Holšteina. 332. Erhard mladší Puška z Kunštátu. 333. Zikmund a Milota bratří z Křižanova. 334. Petr ze Sovince. 335. Kuník z Drahotúš. 336. Štěpán z Wartenberka. 337. Dobeš z Cimburka. 338. Milota z Tvorkova. 339. Jindřich z Waldšteina. 340. Jan Ozor z Boskovic. 341. Jindřich z Lipé. 342. Archleb z Veteřova. 343. Jimram Dúbravka z Dúbravice. 344. Zbyněk z Dúbravic. 345. Zbyněk ze Ztrálek, velmoži, páni, rytíři a vládyky markrabství Moravského.

VI

346. Mikšík z Malenovic. 347. Oldřich z Vranic. 348. Čeněk ze Šárova. 349. Markvart z Jekova. 350. Buzek z Vlachovic. 351. Žich z Nedachlebic. 352. Hereš z Velečína. 353. Hynek z Kašíšova (? Koščova?). 354. Kašpar ze Švanfelda. 355. Vojslav z Těchanovic. 356. Mar-

kvart z Lúčan 357. Mikuláš z Přečkovic. 358. Heres ze Stehelce. 359. Dík z Koběřic. 360. Oněš z Lipína. 361. Petr Hecht z Tyvířova (Turovic?). 362. Mikuláš z Hersic. 363. Franc z Pelhřimova. 364. Beneš z Opatovic. 365. Markvart z Valova. 366. Jan ze Smrdovic. 367. Beněk ze Lbenic. 368. Gabriel ze Suchého pole. 369. Petr z Přeraz. 370. Ješek z Libosváru. 371. Špalek z Očína.

VII

372. Sazema z Tošova. 373. Mikuláš z Haly. 374. Smil z Heroltic. 375. Synek purkrabí z Meziříčí. 376. Mikuláš z Tichovic. 377. Franco z Polnice. 378. Jan Skuský. 379 Štefek purkrabí z Náměsti. 380. Jan z Otradic. 381. Vlček z Okarce. 382. Vais z Tasova. 383. Sabart z Rudolce. 384. Beneš z Rudolce. 385. Haras z Týnce. 386. Matiáš z Baliny. 387. Hroch z Řehořova. 388. Beneš ze Sardik. 389. Jan ze Lhotky. 390. Jetřich z Braňsúd. 391. Zikmund z Braňsúd. 392. Michal z Těhalic 393. Vaněk z Opatova. 394. Dobeš z Opatova. 395. Bohuš z Vidonína 396. Jan ze Spalé. 397. Jan z Núznic. 398. Jiří z Kněnic.

VIII

399. Jedl z Rúsovan. 400. Beneš z Trabenic. 401. Drslav z Náklé. 402. Oldřich z Rakodova. 403. Bohuněk z Vratišova. 404. Rynart z Třenic 405. Předbor z Třenic. 406. Wolfart z Pavlovic. 407. Stach z Hladu. 408 Jesek z Drazdova. 409. Štefek z Rakodova. 410. Dyna z Žisné. 411. Jan z Tasova. 412. Racek z Výškova. 413. Zdeněk z Věžek. 414. Parcifal z Náměšti. 415. Jan z Peterswaldu. 416. Zbilut z Klecan. 417. Václav z Lodenic. 418. Čeněk z Mošnova. 419. Petr řečený Němček z Záhorova. 420. Racek z Kunwaldu. 421. Jindřich z Žeranovic 422. Václav z Kukvic 423. Jindřich z Týna. 424. Ješek z Jestřebí. 425. Erazim z Vidovic (?). 426. Oldřich z Rakova. 427. Václav ze Slatiňan. 428. Jan z Čížova (?). 429. Jan Donát z Polomě. 430. Mikeš Donát z Polomě. 431. Jan z Kroměšína. 432. Jan z Útěchova. 433. Mikuláš ze Studénky. 434. Petr Černý ze Štikovic. 435. Mateska z Vyklek. 436. Jan z Hyncendorfa. 437. Bareš Hládek ze Zámrsk. 438. Jan Drn ze Zachovic. 439. Záviš z Hyncendorfa. 440. Dražek z Hrádku. 441. Dobeš z Tisé. 442. Jan z Kramsína. 443. Rús z Doloplaz. 444. Drlík z Bělé. 445. Vladek ze Skřinic. 446. Jan z Richenberka. 447. Jan ze Zvole. 448. Pardus z Žeranovic. 449. Ješek z Štikovic. 450. Jan z Římic. 451. Oldřich ze Lhoty. 452. Aleš Kabát z Výškovic.

ANT. MASÁK:

POPIS A OCENĚNÍ PEČETÍ PŘI STÍŽNÉM LISTĚ ZE DNE 2. ZÁŘÍ 1415 ČESKÝCH PÁNU PROTI UPÁLENÍ M. JANA HUSI.

Přihlížeje ku značné ceně starých pečetí v ohledu genealogickém, heraldickém i historicko-uměleckém, toužil jsem po tom, aby bohatá řada (100) pečetí na jediném z 8 exemplářů stížného listu zachovaném listě, který ve sbírkách university v Edinburce šťastně až na naše časy se dochoval, byla i pro naši vlast, ve které vznikl a kam přirozeně náleží, získána, ne-li vrácením, tedy aspoň odlitím neb fotografií neb otisknutím. Proto již po fotografování listu toho, které horlivý badatel Aug. šl. Dörr svým nákladem provedl a Společnosti přátel starožitností českých v Praze ochotně daroval, když pozoroval jsem tu malebnou, ale nezřetelnou spleť vzácných těch pečetí, pojal jsem myšlenku, zasaditi se o přesnější provedení záchrany jich pro naši domácí heraldiku a genealogii. K návrhu mému požádal jednatel p. A. B. Černý universitu v Edinburce o zhotovení odlitků pečetí, tato však neodpověděla. Nato obrátila se Společnost k návrhu mému na p. hr. Lützova a ten rozsáhlými svými společenskými styky s Anglií dosáhl provedení otisků všech 99 (1 omylem nezaslána) pečetí, jež daroval Společnosti. Sluší mu jistě vřelý dík všech heraldiků českých i přátel naší minulosti.

Dlužno se zde zmíniti o způsobu získání otisku pečetí. Jest patero způsobů záchrany starobylých pečetí:

a) Galvanoplastické odlití, způsob nejkrásnější, který nejen nahražuje originál, ale jej i předstihuje, učiniv z vosku, látky křehké, která i pouhým přístupem vzduchu, neřku-li vlhka, se kazí, kov nezničitelný, věkům dále vzdorující (způsob ten provádí dvorní archiv ve Vídni a správa našeho zem. musea má zásluhu, že získala takto pečeti české šlechty z r. 1282—1315 mezi nimi překrásné pečeti pp. z Janovic, Šternberka, Lichtenburka, Mšena a j.).

b) Odlití sádrou, způsob velmi dobrý, ale pro originál nebezpečný, který tudíž již se teď nikde nedovoluje

c) Fotografie jednotlivých pečetí, způsob také dobrý, který ale předešlým již se nevyrovná, vyjma při pečetích velmi zachovalých, ostře rytých;

Pečlivým okreslením. Tento způsob může provésti s úspěchem jenom výtečný kreslič, jest-li zároveň heraldikem. Povolí-li však uzdu své vznětlivé obrazotvornosti, pak se arci práce jeho předešlým způsobům nerovná a je nenahradí.

e) Otisk tmelem. Způsob ten pečeť chrání, jest všude dovolován, děje-li se opatrně, ale prvým třem způsobům se nikterak nevyrovná. Svou tuhostí nevnikne tmel do všech jemných záhybů znaku i nápisu a dává obraz mnohem méně zřetelný než originál. Poněvadž pak se z každé pečeti (která jest vždy positiv), musí nejprv otisknouti negativ a z toho opět teprv positiv, jsou positivy tmelové než jen matné odlesky originálu. Z těchto 5 popsaných druhu zachování a rozmnožování pečetí užito bylo při přítomných 99 pečetích toho nejlevnějšího, ale bohužel i nejspatnějšího zpusobu *e*). Litovati jest velice, že nebyly pečeti jednotlivě fotografovány, když nelze dostati originál do Čech. Tím zmenšil se značně heraldický a genealogický zisk, neboť při značné většině pečetí nebylo lze určiti ani nápis ani znak. Porovnáme-li fotografii s tmelovými otisky, shledáme, že originály stížného listu jsou mnohem zachovalejší a zřetelnější a kdyby bylo možno tyto přímo popisovati, byla by kořist rozhodně bohatší! Společnost učinila co mohla a není-li ovoce lepší, dlužno učiniti pokus nový, bohda zdárnější.

V následujících řádkách pokusil jsem se pokud bylo lze popsati otisky zřetelnější v pořádku, v němž byly v Anglii očíslovány (heraldickém, od levé strany shora, dolů). Připojil jsem i čísla pečetí k fotografii.

Čís. 1. Mikuláš st. z Ledče. Pečeť takřka kruhová (30×31 *mm*) obsahuje štít, na němž výrazně proveden známý trojlist (3 spojené leknínové listy k rohum štítu ukazující) pánů z Říčan. Štít jest dokola ozdoben obloukovými okrasami v XV. st. tak oblíbenými. Klenotu není. Nápis nelze přečísti, byl asi: SI . NIC . SEN . DE . LEDECZ. Mikuláš st. jest syn Petra z Ledče (1367—1406) a matky Keruše (zem. 1396). Připomíná se v l. 1406 42 nejen při obvyklých tehdáž nadáních kostelních, ale i při politických jednáních. Od r. 1437 byl na zem. soudě ve stavu panském 17. břez. 1440 ještě byl na sněmě Čáslavském. R. 1442 odřekl se odúmrti v Ledči a udělil svobodu kšaftování měšťanům. Pečeť jeho z r. 1442 jest v archivu Ledečském.

Č. 2. Mikuláš ml. z Ledče. Pečeť menší (28), méně zřetelná než předešlá. Trojlist na štítu slabě naznačen. Nápis (minuskulí) zachovalejší, na originále zajisté zřetelný: Sigillvm domini nicolai juniori de ledecz. Ozdoba okolo štítu má podobu srdce, klenot schází. Mikuláš ml. jest bratranec Mikuláše st., syn Václava z L. (1360—90), bratra Petrova, z matky Žofky (vdané podruhé za Lva z Lukého. Žil v l. 1400—50. Držel s Mikul. st. společně Ledeč a zúčastnil se jednání na straně Poděbradské. Na sněmě Čáslavskem 1440 přidán k ruce hejtmanům ku správě země.

Č. 3. Zikmund z Milešovic. Pečeť veliká jako předešlá (28) s uplným znakem a nápisem nezřetelným. Lze jen rozeznati ......so...(Milesowicz). Štít jest kolmo rozpoltěn jako u pánu z Michalovic, Vartemberků, ale i u vladyk Netvorských z Březí a m. j. I klenot jest s Markvartici stejný, složená křídla. V Čechách není osady Milešovic, za to na Moravě, v Slavkovsku. Tam byl rod vladyk zvaných z Obory a Ska-

lice, z níž Arkleb Sčírka asi 1382 koupil od Petra z Kravař Milesovice (s bratrem Vítoslavem Šipkem). Od r. 1408 psal se Arkleb z M. prodav snad Oboru. Syny jeho a majiteli M. byli Roman 1412 na M. a snad i náš Zikmund. Věc by se dala dokázati v archivu Třeboňském, kde jest pečeť Vítka Šípka (z 23. říj. 1398).

Č. 4. Václav z Ostrova. Nápis na fotografii k pečetím připojený jest přesný: Wenceslaus de Ostrow, ale nápis na pečeti tomu odporuje. Celá pečeť jest navždy zničena ulomením většiny. Zbyla jen pravá část s kusem nápisu, velmi krásného písma (maius.), ale ta právě svými 3 písmeny odporuje podpisu. Jsouť tam písmena: ...... DE . S ..... Kdyby to byla opravdu pečeť Václava z Ostrova, bylo by na zachovaných písmenech: .... DE . O ..... Takto zdá se, že písař si spletl Václava z O. s Václavem ze Sulislavě a měl podepsati tohoto.

Č. 5. Bohuslav z Kozlé (*Lev-*(*a*) *z Chřenovic*). Podobá se pravdě, že při sepisování a zvlášť při pečetění stížného listu panovalo ve shromáždění nejen vzrušení, ale zmatek! Máme tu již druhou pečeť nesprávně podepsanou! Není to pečeť Bohuslava z Kozlé, nýbrž Lva (Levy) z Chřenovic (Zruckého). Jest menší (26) okrouhlá a obsahuje štít bez klenotu. Na štítě jest poněkud znalá zpodní část orlice s levým křídlem, ostatní zašlo mnohaletým působením vlhkého anglického podnebí. Tento zbytek orlice jest vedle nápisu druhým dukazem, že pečeť nepatřila Bohuslavu z Kozlé, erbu rysa. Nápis jest dosti zachován (majus.): S . LEONIS . D . CHRZENOWICZ. Vladykové z Ch. jsou příbuzní pánů z Kolovrat, Janovic, Čejků a Dvoreckých z Olbramovic a Žďárských ze Žďáru. Lev (Léva) syn Lévy na Třebetíně a Vrbce (1376—91) jest bratr Miloty a Ctibora. Sloužil bez pochyby rakouským pánům z Wallsee (1408). Bratr Milota na Bohdanči připojil též pečeť k stížnému listu (v. č. 11.).

Č. 6. Jan z Onšova. Pečeť také porouchaná, ale aspoň v obrazci na štítu zřetelná. Nápis nelze přečísti. Tím bohužel zabráněno rozhodnouti, jest-li to opravdu pečeť Jana z O. Nemožné to není, neboť bylo 6 vladyckých rodů z O. 4 v Čechách, 2 na Moravě. U 3 českých rodin z O. jest znak znám: Onšovští z O. měli kolo, druzí z O. divokého vepře, třetí židovský klobouk. Ani k jedné z těchto rodin náš Jan nepatří. Jisto jest, že není ten, jejž i M. Kolář („Staré pečeti") klade za člena O. z O. znaku kolo, neboť přítomný Jan má ve znaku půl psa ohaře a tím řadí se do rodu Chřepických z Modliškovic, Byšických z Byšic, z Černic, ze Psího, Videnských z Čes. Ostrova, z Klokočína, z Hůrky, z Bečvar. Více o něm na ten čas známo není.

Č. 7. Jetřich ze Studeného. Pečeť větší předešlých (32), okrouhlá, druhdy silně plastická, s nápisem nezřetelným. Místo štítu jest jen přílba s klenotem, což bývalo tehdy v obyčeji, když klenot shodoval se s figurou štítu. V tomto případě jsou klenotem 2 hlavy psí, hledící dovnitř. Vladyky ze S. byli usedlí v Dolnokralovicku. Jetřich připomíná se v l. 1407—20. Držel Studené s tvrzí, část podacího v Onšově, 1407 odřekl se práva k lesu u S. patřícího k faře onšovské, 1413 byl ustanoven poručníkem dcer Jindřicha Černčického z Kácova (v případě jeho úmrtí). Žil ještě 1420.

Č. 8. Jan ze Studeného. Syn předešlého má pečeť menší a nezřetelnější. Liší se od otcovy tím, že má úplný znak s malým štítkem (na

němž nelze nic rozeznati), s přílbou a klenotem jako otec. Písmo nápisu jest špatnější. Jan připomíná se od 1415—64 a zemřel 1465 neb 66. 1416 dostal zápis na Zálesí, 1440 (17. břez.) zúčastnil se sjezdu Čáslavského, 1450 odpověděl s jinými jednotě Strakonické (bojoval pod praporem Mikul. Trčky). Držel tvrz, ves a dvůr v S., což 1464 zapsal synovci Prokopovi (synu bratra Alše) nemaje asi dítek.

Č. 9. Alšík z Martinic. Má býti, ale není. Pečeť jako většina nezřetelná s nápisem, z kterého se dá bezpečně přečísti jen: S....... OSTOWICZ. Toto necelé jméno přídomku však rozhoduje, že pečeť nepatří Alšíkovi z M., nýbrž s největší pravděpodobností Chvalkovi z Hostovic. Uvnitř jest štít, na němž matné obrysy zvířete, nejspíše kohouta. Poněvadž majitel pečeti není přesně určen, nelze o něm na ten čas ničeho psáti.

Č. 10. Mladota z Dobré Vody. Pečeť lépe znatelná než jiné z předešlých se štítem a nápisem. Nápis jest: S. ...... WODA. Na štítu jest vzpjatá laň, mající šípem hrdlo protknuté. Mladota tudíž nebyl z rodu Králů z D. V. znaku kohouta. Zdá se, že pocházel z D. V. na Ledečsku.

Č. 11. Milota z Bohdanče. Pěkně druhdy provedená pečeť se štítem, věncem otočeným. Nápis (minus.): Sigillvm . milotho . de . bohdanecz. Na štítě jest pěkná, výrazná starodávná orlice Kolovratská, klenot vynechán. Nositel pečeti jest člen větve pánů z Chřenovic (v. č. 5), syn Lévy st. a bratr Lévy ml. a Ctibora. Byl pánem na Kamberce, Zruči a Chřenovicích, nabyl ok. 1398 Bohdanče (1416 již jmenuje se Ctibor pánem Bohdanče). V l. 1412—14 držel také Pertoltice a 1421 byl na sněmě Čáslavském volen za jednoho ze správců země.

Č. 12. Mikšík z Hůrky. Z této pečeti nelze ani nápis ani znak rozeznati.

Č. 13. Vikéř z Jenišovic. Pečeť také málo zřetelná, dává jen tušiti, co představuje. Z nápisu chatrného písma s námahou rozluští se: S. WYKERZ DE IENISSOWICZ. Štít jest bez klenotu. Z rodin, které se nazývaly z J. jsou nejprve ty, které později přibrali příjmení Šnína. Ti žili v l. 1445—1537 a měli na štítě supí hlavu s krkem. Tento znak na pečeti Vikéřově nepozorujeme. Druhý rod vladyk z J. měl (Král Herald. 352) 3 kvítky z 3 kopců vyrůstající a tento znak lze na štítě Vikéřově poněkud rozeznati.

Vikéř žil v l. 1402—15, od 1404—6 byl purkrabím hradu Pražského a při spečetění stížného listu se posledně připomíná. Žil sice r. 1440 též Vikéř z J. a byl na sněmu Čáslavském (17. břez.), ale podobá se, že to byl již syn staršího Vikéře. Mimo ně žili i jiní vladykové z J.: Soběn 1398—1431 na Božejově a Lhoticích, který měl i dům v Praze (od 1429) a byl biskupským purkrabím na Červ. Řečici, syn jeho Václav byl farářem v Křesíně (1413—sl.), Ctibor z J., který také spečetil stížný list, Kuba z J. (1437—54), Přibík, bratr Soběnův, Pešík ok. 1406 a po dlouhé době teprve Mikuláš z J. s manž. Annou Skalkovou z Lazec (1530). Jenišovice jsou v Dol. Kralovicku.

Č. 14. Václav ze Sulislavě. Pečeť málo jasná se štitem bez klenotu. Na štítě pravdě podobně hlava vepře nebo vlka, nápis nelze přečísti. Majitel nazvaný Václav Majas ze S. nepochází ze S. u Stříbra, nýbrž

jako předešlí vladykové z Dol. Kralovicka, ze zašlé již S. Připomíná se v l. 1409—15. Nástupci jeho na S. Jindřich a Jan zvaní z Roztok odjinud ze S. (1448) byli erbu kola o 6 špicích.

Č. 15. Erazim z Otročic. Pečeť s nápisem, který lze aspoň přečísti a přičísti komu patří. Uvnitř štít s přílbou a klenotem, bohužel obé nezřetelné! Nápis (min.): Erasmvs ad o͠vtroczicz. Litovati jest, že znak vladyk z O., bezpochyby tuto unikum, zůstává nerozluštěn!

Z rodu Erazimova z O. (také z Dolno-Kralovicka) známi jsou Heřman z O. se synem Markvartem, oba na O., z nichž otec zem. 1395 (ok. 1. září). Markvart připomíná se také 1396. Vedle nich jmenuje se ještě Zdeněk 1406, příbuzný Špíny z Jenišovic.

Č. 16. Linhart z Kunějovic. Pečeť lépe znalá v kresbě i písmě. Štít jest ozdoben do kruhu spletenými větvemi a chová figuru znakovou, hlavu srnčí se znalými vyrůstajícími parůžky a vyplazeným jazykem. Podivné jest zakončení krku. Někdy bývá krk uťat rovnou šikmou čarou, jindy sáhá až ku zpodu štítu, s nímž srůstá. V tomto případě však rytec učinil nezvyklé zakončení — úplným kruhem – byv nejspíš rámcem z větví k tomu sveden, jenž hlavu srnčí dole v kruhu otáčí. Tím dostává srnčí hlava při zběžné prohlídce podobu nějakého nástroje! Myslím však, že můžeme s dobrým svědomím zůstati při znaku srnčí hlavy pro vladyky z K. (na Dol. Kralovicku).

Nápis: SI . LI . . . . . . TVS . DE . . . . . NEGOWICZ. Namítlo by se, že na stíž. listě jest pečeť Linhartova přivěšena oním kruhem na konci krku srnce vzhůru, kdežto kdyby jeho hlava byla figurou, byla by ona nahoře! Jest to však jen spečetění v spěchu. Právě u huby srnčí hlavy počínají písmena nápisu: SI (Sigillum) a tím jest dáno pravé postavení štítu!

Z vladyk Kunějovských na ten čas jest pouze znám Linhart. Ostatní zůstavují se dalšímu pátrání. Arci nelze se velikého rozmnožení nadíti i pamatovati jest stále na nenahraditelnou ztrátu zem. desk a knih půhonných v Čechách, což obé Morava zachovala, čímž pro XIV. i XV. věk má prameny neocenitelné. Náhradou jsou nám knihy konfirmační a erekční a desky dvorské.

Č. 17. Bohuněk z Borovice. Opět jedna z pečetí uzavřených, které se pozdě ptáme a která na ten čas nemůže pověděti pranic. Tak na otisku. Fotografie, ačkoli zmenšená, přece ukazuje stopy znaku.

Č. 18. Bolech z Dalkovic. Zřetelnější, velmi zajímavá pečeť tím, že M. Kolář nalezl rodu vladyk z D. klenot, zde pak se mu dodává i štít. Přesně se touto pečetí potvrzuje popis Kolářův v Heraldice (243, 55). Na naší pečeti má Bolech štít s touže figurou jako u Koláře klenot. Jsou to 2 páví kytky s držadly křížem položené, jejichž desky jsou okrášleny 2 řadami cimbuří Cimburkův. Vtipný a pěkný to znak! Nápis začíná přesně u pravého vrcholu štítu a jest: S. BOLEKHI DE DV͠COWICZ (převrácené A, zkratka vynechává L). Bolech jest členem české větve slavného rodu pánů z Cimburka a pochází z Vlašimska.

Č. 19. Jan z Dalkovic. První pohled na pečeť Janovu ukazuje, že nebyl ani z rodu Bolechova, ani vůbec příbuzný. Ale jest nesporno,

že byl také usedlý v D. na Vlašimsku. Případ ten není řídký, že v jediné vsi byly 2 tvrze a každá patřila jiné rodině. Tak i zde. Pečeť Janova jest hrubé neumělé práce, ale dá se určitě rozeznati. Má štít rozpoltěný ([illegible] polovičný) jako měli blízko usedlí Břížští, Koupští a Netvorští z Březí (prvotně později kul) a levou polovici vyvýšenou jako Sobkové z Jezera, z Rovného, Štěpánovští z Myslina, Černí z Němče, Holí z Březí a j.

Č. 20. Vítek ze Zhoře. Zcela nezřetelná. (Vožice nebo Sedlčany).

Č. 21. Mlejnek ze Sedmipanů. Totéž (z Vlašimska).

Č. 22. Vilém ze Soutic. Zase pečeť, která se dá zcela rozluštiti. Obsahuje úplný znak i nápis. Na štítu jsou 3 břevna, ale proti pozdějším pravidlům nestejně široká, horní nejširší, druhé užší, dolní nejužší. Přílba jest nápadně veliká a splývá s ní rouška. Na přílbě jest poduška a na ní stojí kyta. Nápis: S. WILHELMI . DE . SVTICZ. Ze S. psaly se hlavně 2 rodiny: Čabeličtí a Janovští ze S. Čabeličtí měli za znak křídlo supí s nohou spojené (posud u uherského rodu hr. Niczkých z Niczk) a Janovští jsou s nimi stejného rodu. Proto s podivením čteme v Heraldice Královĕ (66), že Janovští ze S. měli: Na zlatém štítě ve 3 řadách černo-stříbrný šachovaný pás! (má býti Janovský z Janovic a pás červ.-stříbr. na modrém štítě). Jest jisto, že náš Vilém ani k Čabelickým ani k Janovským nepatřil. Když psal škol. rada Aug. Sedláček více než před 20 lety heslo „Čabelický“ do Ottova Slovníku Nauč., kladl Viléma sice ještě mezi Čabelické, ale umístiv jej správně na Dol. Soutice, odlišil jej od jiného Viléma, současníka, který seděl na Hor. S. a k Čabelickým patřil. Dlužno nyní rozhodně dáti našeho Viléma za zástupce jiné vladycké rodiny, která jako v případě vladyk Dalkovských s Čabelickými v jedné osadě seděla. Rodu s 3 břevny bylo po Čechách sice dosti (posud Zádubští z Šentálu ze Stříbrska, po meči vymřelí), ale hlavně v záp. částech usedlí (Budovec, Doupovec a j.), kdežto stížný list podepsala nejvíce šlechta 4 vých. kraju českých a některé rody moravské. Stojí tudíž náš Vilém se svým znakem skoro osamělý. Nejbližší vladykové podobného znaku jsou mu z Pacovska Vrchotičtí z Loutkova, kteří však měli klenot kohouta.

Vilém žil v l. 1385—1415 na tvrzi Dol. Souticích; měl také s Čabelickými na Hor. S. část podací kostelního.

Č. 23. Matěj ze Soutic. Pečeť sice sešlá, ale při pozorném ohledání potvrzuje přece to, co genealogické zprávy o majitelích předem oznámily. Na pečeti jest štít s nápisem, klenot není. Štít ukazuje slabé, ale přece patrné obrysy znakové figury. Čabelických — orlí křídlo s nohou. Z nápisu rozeznají se hlavní písmena S . MAT . . . D . . . S . . . Matěj připomíná se pouze v l. 1412—15 jako spolumajitel Hor. Soutic. Byl snad synem onoho Viléma (1385—1402) jenž žil také na Hor. S. Tvrz držel s ním Vítek ze S. snad bratr.

Č. 24. Odolen ze Sloupna. Pečeť znaku bezesporně určitého v dějinách domácích slavného — cimbuří. Toto vyplňuje celý štít, dole okrouhlý, jako na většině těchto pečetí vidíme, starší druh štítů dole zašpičatělých byla již zašla. Z nápisu se přečte: . . . . ODOLANV . . . . SLVPNA (S . ODOLANVS . DE . SLVPNA). K rodům, které užívaly na [illegible] tohoto vzácného znamení buď celého (oboustranného) nebo polo-

vičního (jednostranného), totiž k vladykům: z Blatníka, Bohdanče, Cimburka, Dalkovic (jenom paví kytky tímto cimbuřím přizdobené), Heroltic, Chmelíkům ze Střimelic, z Jemniště, Lipnice, Miroslavě, Mlékovic, Pětichvost, Poděhus, Radenína, Struhařova, Vojslavic a Zvanovic dlužno nyní přičísti i vladyky ze Sloupna. Patřily k české větvi cimburské a sídleli na S. v Chotěbořsku.

Č. 25. Jaroš z Proseče. Pečeť méně než polozřetelná, na štěstí zřetelnější, v tom, co u pečetí hlavně na váhu padá, v poznání znaku než v přesnosti nápisu. Znak jest neúplný, ale zajímavý a nový. Na štítu vidíme dobře kreslenou vasu na květiny, která vyplňuje celou délku štítu. Tím však nedostalo se rytci místa na květiny, které měly býti zastrčeny do nádoby. Místo toho vidíme je zastrčeny za vasu po obou stranách. Tak si starší rytci pomáhali v nesnázích! Z celého nápisu lze rozeznati jen: .... IV (Jaross*ivs*), což jest sice malounko k důkazu totožnosti majitelovy, ale spoléháme se na podpisy, které již po delší dobu souhlasily s pečetěmi. Z které v 15 českých Prosečí Jaroš pocházel nelze posud rozhodnouti, jen tolik ví se najisto, že nebyl příbuzný vladyk bratří z P. v Ledečsku: Ondřeje, Hrocha a Beneše, kteří byli znaku laně s prostřeleným krkem.

Č. 26. Diviš z Pertoltic. Otisk málo znatelný, obsahuje štít bez klenotu. Na štítu jest zřetelné břevno, ale není na prázdném štítu, spíš nad ním i pod ním obrysy orlice, leč velmi nejasné. Z nápisu pracně lze spíše dohadnouti než přečísti: .... ISSII D. PERTOL ..... O Divišì ví se, že měl dvůr v P. na Dolno-Kralovicku a žil v l. 1415—16. Mimo něho známe Kuníka (Kuneše) z těchže P. s chotí Eliškou (1412 až 17) a s dětmi Záviší a Kateřinou (manž. Hašek z Rochova). Ok. 1406 měli tu také část podacího Mikuláš a Jan z P.

Č. 27. Vavřinec z Bohdanče. Zcela nezřetelná. Bohdaneč jest v Ledečsku.

Č. 28. Jan z Proseče. Pečeť takřka zřetelná, v originále musí býti velmi pěkná a dosti zachovaná. Vidíme z ní přesně, že Jan z P. není z rodu vladyk z P. erbu vasa, nýbrž ze známého starého rodu Leskovců. Pečeť obsahuje úplný znak, štít staršího tvaru XIV st., ale méně zašpičatělý, jest nakloněn v pravo a přílba sedí na levém rohu. Na štítu jsou známé 2 vidlice křížem položené, s přílby splývá rouška po obou stranách, ne jako v XIV. st. v levo vlající. Klenot jsou taktéž vidlice přeložené. Nápis jest v první polovici lepší, v druhé nejasný: S. IOVANI DE (PROSSECC).

Jan řeč. také Hazmuka žil mezi léty 1370—1424 s manželkou Kateřinou (zemř. ok. 1414) na P., Slověnicích a části Dubného. Pečeti jeho zachovaly se 2: Z r. 1370 (viz vyobrazení v Sedl. „Hradech" díl IV) a z r. 1415. O potomcích jeho není na ten čas nic známo.

Č. 29. Perknéř z Ostrova. Pečeť zcela nezřetelná. Perknéř pocházel z rodiny, která se 3 členy zúčastnila při spečetění stíž. listu: jím, Boztěchem a Vaňkem. Perknéř přečkal bouře husitské a zúčastnil se ještě 17. břez. 1440 sněmu Čáslavského.

Č. 30. Boztěch z Ostrova. Nápis velmi slabě znalý, trochu vyniká ..... BOZ ...... OW, ale hlavní část — obraz znakový zcela nezřetelný.

Č. 31. Jan ze Zbraslavic. V nápisu lze rozeznati: IAN . . . . LAWITZ. Kolář v „Heraldice“ (204) praví, že vladykové ze Z. měli na štítě 2 sekery křížem položené, avšak Jan ze Z. tyto sekery neměl. To lze rozeznati. Štít měl pokosem rozpoltěný a dole obrazcem vyplněný, hořejšek byl bez pochyby prázdný. Také klenot lze poněkud poznati [illegible] zná křídla. Předkové jeho připomínají se již 1240 a i po něm až do 1448. Pečeť Purkarta ze Z. jest v archivu Jind. Hrad. (z 1440).

Č. 32. Smil ze Švábinova. Známo, že vladykové ze Š. byli stejného rodu s Kozlíky z Drahobudic a tito měli na štítě kohouta, avšak z této pečeti to poznati nelze. Věc rozhodne buď fotografie jednotlivých pečetí neb prozkoumání originálu přímo. Vladykové ze Š. připomínají se po celé 14. a 15. stol.

Č. 33. Jan z Tuněchod. Pěkná pečeť dosti zachovaná a velmi heraldicky pracovaná s nápisem: SI IOHANES D TVNOCHOD. Obsahuje jen štít bez klenotu. Zajímavo jest, jak štít 14. stol. s rovnými bočnými stranami ustoupil zde stranám silně vypuklým (pro shodu s kruhem nápisu). Na štítě jest pěkně heraldicky provedený kozel rostoucí, s dlouhýma rohama. Tuněchody jsou teď v Čechách troje. Poněvadž stíž. list podepsala šlechta 4 vých. krajů, odpadají T. na Stříbrsku a zbývají jen T. Chrudimské a Ledečské. Jan pocházel z T. na Ledečsku. Jmenuje se i na pečeti i v podpisu z Tunochod a tak se i u lidu osada asi posud nazývá. Mimo stíž. list se Jan nepřipomíná. Až zase 1454 hájil své nároky na věno v Běrunicích pro Elišce z Kořec zase Jan z T. nejspíše syn jeho. (Sedláček „Hrady“ X 405, XII 115.) Z těchže Tuněchod znám jest i Beneš 1448—55 ve službách Trčků z Lípy a pomáhal 1448 Jiřímu z Poděbrad při dobytí Prahy. Měl platy na Komárovicích, jež si hájil (1455) odkázán na zem. soud (Archiv Čes. I 437, Sedl. Hrady XII 115).

Č. 34. Petr ze Kšel. Osada Kšely (Hor. a Dol.) jest na Českobrodsku u Přistoupimi a Vitic. Tvrz byla v Hor. K. Vladykové ze K. jsou známi od 1266—1415, ale nejzajímavější, co bychom o nich rádi zvěděli, se na ten čas nedozvíme. Jejich znak. Otisk jest tak nedokonalý, že nepoví pranic. Vůbec dlužno s tímto druhem otiskování pečetí přestati. Tmel sklenářský hodil by se jen k hotovení negativu a když stvrdne, učiniti z něho odlitím sádrou positiv, jinak s ním nic není.

Č. 35. Vojtěch z Nelechova. Na otisku lze rozeznati z nápisu: S. ALBER . . . OW. Ze znaku se jen pozná, že užíval pečeti se štítem bez klenotu, tudíž že bez pochyby figura znaková se v klenotu opakovala. Sídlo Vojtěchovo bylo též na Ledečsku, ale již zaniklo. O rodu samém i o Vojtěchovi dobré zprávy nalézají se v Sedláč. Hrad. XII 187. Dotčený Vojtěch zem. ok. 1421 zůstaviv syna Petra Skálu. Ten zem. před 1437 bezpochyby ve válkách husitských. Bratrem Vojtěchovým byl Ratín s dcerami Kateřinou a Johankou. Snad byl synem Vojtěchovým i vladyka neznámého jména nesoucí nezvyklou přezdívku „Vdova“ (17. břez. 1440 na sněmu Čáslavském (Ar. Čes. I 256).

Č. 36. Jetřich ze Lhotic. Znak vladyk ze L. jest znám (Kolář „Heraldika“ 216) ale otisk znak ani nepotvrzuje ani mu neodpírá. Jest němý. Znak byl: Štít pošikem rozpoltěný a přes celý štít meč, v dolní polovici [illegible] Lhot, dle nichž se Jetřich psal, jest v Čechách 7. Usedlý

byl v L. v Humpolecku. Mimo něho ještě 3 členové rodu toho přivěsili pečeti své k stíž. listu: Markvart, Václav a Předbor. Pečeti jejich jsou zřetelnější než Jetřichova, ale všechny odporují popisu Kolářovu. Ukazují spíše na štítu hlavu zvířete než štít dělený s mečem a hvězdami. Věc se dá však snadno vysvětliti. Shora popsaný znak týče se vladyk Lhotických ze L. v l. 1440—1592 v Čechách kvetoucích, jichž předky dotčení 4 vladykové ze L. býti nemusí. tvoříce jiný rod, sice stejnojmenný, ale nepříbuzný, L. ze L. znaku meče a hvězd mohou býti potomci Oldřicha, Olbrama a Petra ze L., kteří po Jetřichovi a sourozencích Lhotice drželi (1440—62).

Č. 37. Předbor ze Speřic. Otisk též málomluvný. Z nápisu trochu vyniká . . . . DBOR . . . PE . . . a na štítu stopy nějakého čtvernožce, dle všeho beránka ohlížejícího se do zadu. Speřice jsou také v Humpolecku. Pečetila tudíž šlechta i dle krajů i dle sousedství. Předbor objevuje se již 1390 jsa asi příbuzný Sýkory ze S., který držel S. a zem. před 1831 zůstaviv dceru Marušku. Po ní 1381 provolána odúmrť ve S. (Sedláč. Hrady XII 256).

Č. 38. Oneš z Kamenice. Z nápisu lze vytušiti: S . ONS . . . V . . DE KAME . . . . . Znak dal by se lehce určiti, kdyby bylo dokázáno, že vladykové z K. jsou téhož rodu jako vladykové z Kocourova. Ovšem oba rody držely v stejném čase Kamenici (Trhovou) a vladykové z Kocourova měli ve znaku 2 buvolí rohy na štítě i v klenotu. (Památky arch. II 183, Král. Herald. 335), ale na pečeti Onšově jest jen na jedné (levé) straně obrazec podoben rohu a pravá strana jest prázdná (možno arci že jest porouchána — odloupnutím) a obrazec byl asi složitější nežli pouhý jednoduchý roh (spíše hlava kohouta s krkem). Pravděpodobnost pro klenot 2 rohů však tu jest. Oneš byl téhož r. 1415 svědkem na dvorském soudě, kde dosvědčil, že Mikuláš jest syn Jana Pytla z Damírova. Ještě 1440 byl na sněmu Čáslavském (Ar. Čes. I 256, 400, Pam. ar. IV, 39).

Č. 39. Jindřich z Leštiny. Z nápisu lze přečísti jen: S. H (Henrici) . . . N, ze znaku se dobře poznává přílba s klenotem kalichu podobným. Jindřich pocházel též z Ledečska. Současně s ním žil jiný Jindřich z L., ale týž byl farářem v Letovicích a pocházel z Leštiny v Zábřežsku, ovšem pak nepodepsal stížný list.

Č. 40. Václav z Dobrovítova. Z otisku lze poznati z nápisu jen: S. a ze znaku, že byl úplný (štít s přílbou a klenotem); na štítě měli vladykové z D. železný klobouk (Kolář Herald. 216) a v klenotu lze tušiti křídlo. D. jest v Čáslavsku a rod vladyk z D. byl velmi četný i dosti dlouho kvetl v naší vlasti (1355—1556). Četní členové najdou se v „Hradech“ XII 88, 9. Stíž. list podepsali z toho rodu Václav (1390 až 1417), syn jeho Oldřich (1413—15) a Jindřich (syn bezpochyby Soběhrdův (1392).). Ještě 1556 jmenuje se Václav z D. hejtmanem na Teplici.

Č. 41. Maršík ze Skály. Pečeť trochu zřetelnější. Nápis se dá skoro úplně přečísti: S. Marsikonis de skal. Znak má jen štít s hlavou bezpochyby vlčí. Na vlka ukazuje dobře malý dolní kel a štíhlost hlavy a krku, jinak mohla by to býti hlava sviní. Sídlo Maršíkovo jest nejspíš Skála v Nasevrcku. Vedle Maršíka znám jest také Pavel ze S. (1479—85) úředník král. v Košířích (Tomek Děj. Prahy VII 221, 44).

Č. 42. Ruprecht z Okrouhlic. Pečeť tato jest zajímavá tím, že nepatří Ruprechtovi, nýbrž otci jeho Mikulášovi. Aspoň po jméně Ruprecht není na ní stopy, ale dosti jasně jest znáti NICO. Vskutku se také ok. 1400, připomíná Mikuláš z O. otec Petra z O. Mohl tedy dobře býti mladším bratrem Petrovým Ruprecht, který před. r. 1415 [illegible] a v životě veřejném vystoupil. Také mohl zdědíti pečeť otcovu. Znak nelze rozeznati, to jest jisté, že pečeť obsahuje úplný znak s klenotem. Klenot dle okrouhlého tvaru podobá se kolu voznímu se 4 špicemi, trochu znalými. Z rodu vladyk z O. (v Něm. Brodsku) uvádí se Bernart (1388) na O. a Chlistově, Petr, syn Mikulášuv (1400), Ruprecht (1415), Mikeš Hřebec (1418) a Hroznata (1442–54) poručník dětí Jana z Blanice (Ar. Čes. I 508, II 463).

Č. 43. Vítek ze Žehušic. Stalo se tu zase přehození buď při podpisu stíž. listu neb v Edinburce při hotovení otisků. Na otisku jest č. 44, což by byl Jan ze Žíňan, ale dle pečeti jest to Vítek z Ž. Nápis se dosti dobře zachoval: S . Witkonis de zehvssicz. Znak má jen štít bez klenotu, ale na štítu nic nelze rozeznati. Odjinud jest známo (Ot. Slov. Nauč. XIV 507), že vladykové z Ž. měli ve znaku kohouta, čemuž pečeť dosti nasvědčuje, ač otisk tmelový rozeznání figur spíš znesnadňuje než ulehčuje. Sedláček v Hrad. XII 307 uvádí 7 vladyk z Ž. (v Čáslavsku) a mezi nimi i našeho Vítka s bratrem Janem. Vítek připomíná se 1400 až 22 a Jan 1400–19. Strýcové jich byli Vítek ze Ž. (1361–70) se syny Hynkem a Ješkem a bratry Jetřichem z Telčic a Kunšem ze Semnic.

Č. 44. Jan ze Žíňan (Menších). Pečeť ukazuje, že vedle šlechty 4 vých. krajů i jiní horliví přívrženci učení Husova své pečeti připojovali. Jan pocházel z Benešovska u Prahy, ze Ž. tehdáž zvaných Menších. Nápis jest dosti zřetelný: Sigillvm Johanis de zynian; ale bohužel ze znaku lze jen poznati, že byl štít bez klenotu. Co bylo na štítě těžko hádati Figura se podobá rozkřídlenému ptáku. Vladykové ze Ž. připomínají se od 1283—1417, ale ovšem nelze tvrditi, že všichni patří témuž rodu. Tak vl. 1283—1311 byl pánem na Ž. Fridman (Pam. ar. IX 71) jehož syn 1283 při korunovaci Václava II byl pasován na rytíře. Pak zase jest v řadě majitelů mezera až na našeho Jana. Týž připomíná se mimo 1415 na Ž. ještě 1417 (Ar. Čes. I 404). Stíž. list s ním spečetil i Přech ze Ž. Strýcem jich byl Brum z Ž. (zem. př. 1417), jenž měl 2 dcery, Annu a Markétu. Ona přečkala Markétu a odkázala všechen statek svuj Janovi a Přechovi (Ar. Čes. tamže). Odkaz ten stvrdili na zem. soudě 1417 (10. květ.) Jindřich a Jaroslav z Ž.

Č. 45. Bohuněk z Proseče. Otisk, z něhož nelze rozeznati ani nápis ani znak. Majitel připomíná se 1415 a zase 1440 na sněmu Čáslavském (Ar. Čes. I 256), ale nelze ani určiti, z které ze 17 Prosečí pocházel. Nejspíš z P. v Habersku u Čáslavi.

Č. 46. Léva z Louky. Na této pečeti lze rozeznati z nápisu jen: . LVKA a na znaku, že byl úplný (štít i klenot). Ostatní dohady byly by liché Mimo tohoto Lévu známe o hodně let později Václava z L. (1461 zem. 1501) probošta kláštera v Doksanech (Pam. ar. V 168).

Č. 47. Přech ze Žíňan. Nápis skoro zřetelný: S. PRZECHONIS DE ZYNIAN, štít bez klenotu, ale co na něm bylo nelze poznati.

Č. 48. Markvart z Kojkovic. Z nápisu se nezachovalo ani písmeno, ale obraz znakový jest zřetelný. Představuje psa sedícího přesně jak to psi dělají, když sedí a prosí. Podoba psa zabrala rytci tolik místa, že ani štít neudělal o klenotu ani nemluvě. Markvart pocházel z Něm. Brodska. Po něm ještě se připomíná Václav z K. (1440) na sněmu Čáslavském. Jiného rodu byl Václav Kojkovský z K., jenž byl teprv 1641 povýšen do stavu šlechtického. Ve Slezsku žil rod téhož jména, ale jiného znaku, Kojkovský z K. Posud se tam zachovali Skočovští z K., kteří později se psali Vilémovští z K. a nyní se píší Wilmovski(!) zapomenuvše i starý přídomek z K.

Č. 49. Václav z Věřic. Na stíž. listě jest podepsán Wenceslavs de Zvěřic, ale jest to jen dialektická výslovnost, jak se posud u lidu slyší a často v zápisech starých najde. Také žádné Zvěřice v Čechách nejsou, ale ovšem Věřice v Benešovsku u Prahy. Připomíná se i Bernart z V. 1372 zem. 1404 farář v Lazišti (Method IV 116) a Jindřich z V. a Krupé (1447) na V. S Václavem z V. získáváme i bezpochyby jméno jeho otce, neb v nápisu jest zcela zřetelně psáno: S. iohannis d zwierzitz. Znak jest pouze štít a na něm hospodářské nářadí nejvíce soustruhu podobné, jaký mají naši rolníci podnes, hotovíce na něm topůrka k sekerám, motykám, násady k hrabím, kosám a j.

Č. 50. Mikuláš z Pohledu, č. 51. Petr z Pohledu. Pečeti tyto se pěkně doplňují. Mikuláš dal si zhotoviti pečeť s úplným znakem a Petr jen s figurou znakovou, jak jsme to viděli u čís. 48. Z nápisu pečeti Mikulášovy lze bezpečně rozeznati: S. NICOLA.. ... POH.... Znak jest úplný, ale na štítě pohmožděném nepozná se nic. Nad štítem jest přílba a klenot dobře znalé křídlo, jak se v XIV st. vyobrazovalo. Tak bychom měli spolehlivě určený klenot znaku vladyk z P. Nápis pečeti Petrovy jest ještě hůře zachovaný než na pečeti Mikulášově. Stěží se přečte: S. PETRI .... POHL ..... Ale za to velmi zajímavý a zřetelný jest obraz znakový. Jest to hradní věž se špičatou střechou a při ní padací most zdvižený, po levé straně věže připojený. Věž na štítě byla velmi oblíbená i u šlechty v zemích českých, nehledě k městům, kde jest takřka pravidlem. Pokud posud známo bez provedeného soupisu všech českých pečetí (velmi již nutnému!) užívalo 1. 2 i 3 věží na štítě 26 rodin a nová jest tudíž i ta vladyk z P. Tito žili na P. v Něm. Brodsku, ač není vyloučeno, že jim patřil jiný P., neboť osady toho jmena jsou v Čechách ještě 3 a náhodou všechny v okresích, z nichž zaslán stíž. list: Dol. Kralovicka, Haberska a Chrudimska. Jiní členové mimo tyto dva nejsou známi.

Č. 52. Václav z Polné. Nápis jest málo zřetelný. Vyniká jen: S. ...... POLNA. Podle polohy a vzdálenosti písmen byl asi úplný nápis: SIGILLVM WENZESLAI DE POLNA. Hůře jest se znakem. Štít jako u četných jiných nebyl, ani přílba ani klenot. Na štítě bylo něco kulatého, nejvíce podobného hořícímu granátu. Tím ovšem by bylo řečeno, že Václav z P. byl z jiného rodu než současník a spolumajitel Jan z P. (č. 66), na jehož pečeti se zřetelně vidí lev. Z pečeti Václavovy by též plynulo, že nebyl z památného rodu pánů z P., kteří vynikali v 13. a počátku 14. st., nýbrž že byl jen vladyckého rodu. Měliť pánové z P. znak jednak Kolovratské orlice, jednak Valdšteinské

lvice (spojené s 3 lekníny pánů z Trnové), což obé ovšem heraldickým pravidlům i genealogii se příčí. Věc potřebuje ještě také pilného šetření! Z rodu vladyk z P. objevuje se velmi záhy (1245) Blažej, po té až za 100 let Pešek z P. (1346—53), purkrabě na Lipnici u pánů z Lipého (Bernau Album I 154, Sedl. Hrady XII 69) a zase skoro po 100 letech naši podpisatelé Václav a Jan z P. Nato padá jméno to v zapomenutí bezpochyby vymřením.

Č. 53. Jan z Leskovic. Nápis této pečeti, taktéž málo zřetelné, jest: S. IOHANNIS DE LES.... což ovšem dostačí k určení majitele, ale znak nedostačuje. Jest to štít pouhý bez přílby i klenotu, což se na těchto stu pečetích z východních Čech tak často opakuje, že zřejmo z toho, kterak drobná šlechta důležitosti svých pečetí a jich zřetelnosti příliš velkou péči nevěnovala. Jaký to rozdíl proti pečetím bohatých pánů českých! Obraz znakový se nejvíce podobá ještě sviní hlavě, tak že by Jan náležel velikému rozrodu Buzicu. Leskovice jsou posud dvoje: Na Strakonicku a Pacovsku. Patrno, že Jan pocházel z L. pacovských.

Č. 54. Jindřich z Čachovic (Čakovic). Pečeť jest velmi poškozena. Z nápisu zřetelné jest jen HE... CI ... WIC, znak pak zase má jen štít s podobou ale takřka jasnou — orlice. Č. jsou teď v Čechách dvoje: V Benátecku a v Kadaňsku. Tyto oboje jsou vyloučeny. Zbývá jen úsudek, že v 15. st. se osada jmenovala Čachovice a během doby se jméno proměnilo v Čakovice. Pak by to byly Čakovice v Pelhřimovsku (z ostatních 5 Čakovic). Byly ovšem ještě 2 rody vladyk z Čachovic na Žatecku (znak meč) a v Benátecku (znak 3 slunce), ale oba tyto znaky na pečeti Jindřichově zcela jistě nejsou.

Č. 55. Miksa z Petrovic. Z nápisu přečísti lze: SIG. MIKSKA (místo MIKSA) DE PETROWICZ. Znak jest neúplný, ani štít není, jen obrazec znakový jest zřetelný. Jest to rozkřídlená orlice v pravo hledící s korunkou na hrdle.

Při veliké hojnosti osad toho jmena (v Čechách 36 [i s Petrovičkami], na Moravě 17) jest zřejmo, že bylo i mnoho vladyckých rodin z P., jedna znaku 3 čápů (viz přílohu „Pečetí" v Čas. Společnosti), jiná znaku kohouta, jiná znaku hořícího kotouče a pod. Vladykové z P. znaku orlice jsou noví. Puvodiště jich byly asi P. v Humpolecku. Četné členy z různých P. nebudu zde uváděti, pokud není zjištěno, že k rodu Miksovu patří.

Č. 56. Markvart ze Lhotic. Čtyři vladykové ze L. (Jetřich, Markvart, Václav a Předbor) spečetili stížný list, ale ani jedna z jejich pečetí s druhou nesouhlasí. To zdálo by se víře nepodobno a přec tomu tak. Jestiť v Čechách 7 osad tohoto jmena a z nich 6 spadá do 4 vých. krajů. Pocházeli tudíž tito 4 vladykové z oněch různých 6 Lhotic a nebyli téhož rodu. Z nápisu jest trochu zřetelnější: S. MARKWAR.. DE LHOTICZ; znak má jen obrazec znakový nejpodobnější třmenu, jenž má ale dole něco přidáno.

Č. 57. Václav ze Lhotic. Z nápisu nelze rozeznati nic, znak má jen štít a na něm pravdě nejpodobněji kachna, plovoucí na vodě.

Č. 58. Maršík z Alberovic a *59. Pešík z Alberovic.* Tentokrát jest nesporno, že oba tito vladykové jsou členové jedné rodiny. Na pečeti Maršíkově, která jest více poškozená, rozezná se jen: SIG.......CO

AIBE . . . . . Z; znak má pouze štít jest shodný se znakem Pešíkovým a obsahuje kolo vozní bezpochyby o 4 špicích, na 4 stranách kytkou ozdobených. Nápis na pečeti Peškově jest skoro zřetelný: S. PESSICO DE ALBEROWICZ: má také štít bez klenotu a zřetelné kolo s kytkami na 4 stranách. Rod vladyk z A. pocházel z Dolno-Kralovicka a připomíná se od 1354—1600. Rozštěpil se na 2 větve: Vlkovských a Alberovských z A. Praotec jejich byl Stříž z A. (1354) připomenutý v listě kapituly Vyšehradské (Sedláček „Hrady" XII 206), snad otec Beneše z A., jenž zem. 1399 neb před a měl syna Maršíka (1390—1418). Příjmení měl Smrčka. Pešík byl syn Adamův (1406—9. zem. 1415 n. před), za něhož a za svou manželku Domku ustanovil platy v Chrastovicích. Jiní členové najdou se (v Hradech XII 206, Pam. ar. IV 131, VI 165, VII 261).

Č. 60. Chyna (Vchyna) z Košetic. Z nápisu lze přečísti: S. CHYN . . . . Štít zase schází i klenot. Znamení rodinné byla asi hlava ptačí, podobná hlavě krocana s krkem. Nápadně vyniká silný zobák a masitý svislý výrůstek, zvlášť od zobáku oddělený; také jest dobře znáti výrůstek na hlavě. Z ostatního těla není nic znalého. Košetice, sídlo Chynovo (lépe Vchynovo) leží v Dolno-Kralovicku. Vladykové z K. připomínají se již 1360. Tehdáž žilo 8 bratří a strýců: Jan st., Jan ml., Bohuněk, Jan Košeta, Drška (Držek), Heřman, Ješek a Ojíř (1360—77). Synem Jana ml. byl náš Vchyna (1407—16). Týž byl 1407 na Frýdnavě, uvolil se t. r. platiti plat klášteru ve Vilémově. Ještě 1486—97 připomíná se Aleš z K., místokomorník zem. soudu (Tomek Děj. Prahy IX 253, 4). V l. 1411—17 žil Domaslav, 1411 Mikuláš, 1450 byl Vávra z K. v jednotě Poděbradské a Hanuš byl 1466 na K. (Hrady XII 174, 204, Vlasák Bibliotéka XI 107).

Č. 61. Petr z Miletína. Nápis pokud lze přečísti jest: SIG . PETR . . DE MILOTIN. Znak obsahuje jen štít bez klenotu. Na štítě jest dobře znáti pěkně provedené hrábě, jaké měli Kostkové z Postupic, Boršové z Oseka, Amchové z Borovnice, z Krupé, Tismic a j. Sídlo vladyk z M. bylo v Humpolecku. Připomíná se z nich Petr 1378 na Domaníně, Petr 1415 a Václav 1430 purkrabí na Hasišteině (Tomek Děj. Prahy VIII 423).

Č. 62. Slávek z Komorovic Pečeť jest opět přehozena a to s čís. 64. Máť zřetelný nápis (minus.): S. johannis . . . bystry (Jan z Bystrého). Pravá pečeť Slávka z K. jest pod č. 64. Nápis její jest zcela nečitelný, jen znak se dá rozeznati. Obsahuje štít zakulacený bez klenotu a na štítě ovce neb beránek do zadu se ohlížející. K. jsou v Humpolecku.

Č. 63. Mikuláš z Jeřic. Nápis: S. nicolavs de . . . rzicz. Znak obsahuje jen štít bez klenotu. Na štítu jest málo zřetelná podoba klobouku. Vladykové z J. byli téhož rodu jako z Horněvsi v Počátecku a pocházeli z J. nejspíš z Humpolecka.

Č. 64. Jan z Bystrého. Tato pečeť nesprávně přesunutá a nadepsaná č. 62. má část nápisu zřetelnou: S. johannis . . . bystry. Znak jest štít bez klenotu a na štítě dobře viděti obrysy ptáka. Který jest to, poví nám Ar. Čes. I 256 který uvádí 17. břez. 1440 na sněmu Čáslavském jednoho z účastníků jmenem: Holub z Bystrého. Není daleko pravdy, že dotčený Holub dostal toto příjmí od svého znaku a že vladykové z B. užívali

[illegible] holuba (holub stojí na větvi, která přiléhá k levé straně štítu až nahoru). Pocházeli nejspíše z Humpolecka.

Č. 65. Mikuláš z Třebelic. Pečeť rodu starožitného od 1299—1488 v Čechách kvetšího, příbuzného rozsáhlého rozrodu Tluksu z Buřenic, Čechtic, Mečkova, Vokova, Vrábí, znaku 2 meču. Nápis (majusk.) málo znalý jest: S. NICO... DE TRZIE...CZ (nápis vysvětlující Společnosti vydaný vynechal Z. které jest na pečeti dobře znalé). Kdyby byla pečeť zřetelnější, měli bychom celý znak vladyk z T., neboť pečeť obsahuje pouze přílbu s klenotem, kdežto znak 2 meče jest znám. Bohuzel však právě tento klenot jest tak nejasný že nelze s pravděpodobností jej určiti. Nejvíce jest klenot podoben supí hlavě s korunkou, ale bezpěčně to tvrditi nelze. Vladykové z T. jsou taktéž z Humpolecka. Nejstarší známý člen jest Dětoch z T. a Hořepníka, který žil ok. 1299 (zem. před 1334). Byl pánem na Hořepníce, Žiželicích a Hradištku. Ony 2 statky vyženil z rodu pánů z Hořepníka. Po něm jest veliká mezera až do 1400 kdy přichází Jan z T. (1400—57) na Vrbce (získána po r. 1391), podepsal také stíž list (na jiném listě), byl 1440 na sjezdu Cáslavském a 1448 při dobytí Prahy. Jiný Jan se uvádí 1486 na Lobči (Solči?) (Sedláček Hrady X 137) a po něm ještě Bořita 1488 na Solci (Sedláček tamt).

Č. 66. Jan z Polné. Pečeť trochu zřetelnější než ona Václava z P. (č. 52) ale spolu ukazuje, že oba, ač na jednom sídle seděli, nebyli téhož rodu. Kdežto znak Václava byl podoben hořící kouli (granátu) měl Jan na štítu lva. Nápis pokud lze čísti byl: SIG. IOHANIS DE POLNA (zvlášť N jest zcela zřejmé. Štít jest bez klenotu, silně vypouklý (přizpůsoben kruhu s nápisem) a značí lva s korunkou v pravo rozpjatého, podobného znaku pánů z Žerotína (mor.). Štít má spodek, z něhož lev vyniká.

Č. 67. Beneš z Vlačic. Nápis skoro zřetelný: S. BENESSII DE WLACZICZ, ale ze znaku nelze poznati ničeho. Obsahuje jen štít bez klenotu, co však bylo na štítě neznámo. Vlačice jsou v okrese čáslavském a vladykové z V. připomínají se jen 1381 (Koňata) — 1448 (jeden byl ve službě Jiřího z Poděbrad. Mimo tyto znám jest jen náš Beneš a Mikuláš Tučník (1412—17) s manž. Adličkou (Ar. Čes. II. 473. Sedláček „Hrady" XII 310).

Č. 68. Mikuláš z Vlačic. Poněvadž pečeť Beneše z V. jest zcela nezřetelná, nelze poznati, byl-li Mikuláš téhož rodu jako Beneš. Z nápisu se čte jen: S N. CO... DE W..... Znak není úplný, nýbrž jen přílba s klenotem. Klenot byla pěkně rozložená kytka. Mikuláš jest patrně shora dotčený Mik. Tučník (1412—17).

Č. 69 a 70. Petr a Štěpán z Vyčap. Pečeti těchto 2 vladyk se opět doplňují a dávají celý znak. Nápisy jsou nezřetelné, jen se poznává, že oba jsou psány minuskulí. Na pečeti Petra jest přílba s klenotem a na oné Štěpána štít bez klenotu. Na štítě jest skoro zřetelná hlava husí s krkem; podivným způsobem jest klenot Petrův velmi podoben klenotu Mikuláše z Vlačic (č. 68), totiž také kytka. Vyčapy jsou také v Čáslavsku. Předchůdcem Petra a Štěpána z rodu Vyčapského byl Jetřich (zem. 1411), po němž provolána odúmrť v Benedíně. Měl také

část Chuchle. Dlouho po Petrovi a Štěpánovi připomíná se Oldřich (1491—1501) na Sosnové, Býkově a Lhotce.

Č. 71. Hanušek z Běstviny. Pečeť tato jest při svém stáří (500 let) ještě poškozená. Schází jí pravá polovice. Z nápisu jest viděti, že byla psána minuskulí. Znak má štít bez přílby a klenotu. Odjinud (Kolář Heraldika 207) víme, že vladykové z B. nosili na štítě mysliveckou trubku. Z této pečeti by to ovšem nikdo nepoznal, ale slabounké obrysy aspoň znaku trubky neodporují. Širší konec měla na pravé straně a tvar okrouhlý jest trochu znáti. Také šňůru, která bývala do osmy spletená, lze stopovati. Hanušek pocházel z B. v Chotěbořsku a mimo stíž. list se nepřipomíná. Před ním známi jsou: Milota 1371 (Hrady XII 297), Václav 1401, Bělka 1405 (Pam. ar. I 269), po něm Arnošt a Hertvík 1448 při dobytí Prahy a poslední potomek Martin s dcerou Dorotou (odúmrť po ní 1497).

Č. 72. Jan z Ostrožna. O. (teď Ostružno) patří také k faře běstvinské, tudíž také v Chotěbořsku. Z nápisu znalé jest jen I a ze znaku vidno, že obsahoval štít bez přílby a klenotu. Jan z O. patřil do rodu Hertvíků z Rúšinova, z nichž proslul známý hejtman husitský Jan st. (1406—55) (četné zmínky o něm v Ar. Čes. I—II). Potomci žili ještě 1491 v Čechách (Hertvík ml. 1450—87 a synové jeho Jiřík a Václav 1487—91).

Pečeť Jana Hertvíka nachází se na originále zápisu o míru všech stavů v Praze z 29. led. 1440 (archiv Jindř. Hr.). Ta určila by také přítomnou pečeť Janovu.

Č. 73. Hertvík ze Spačic. Jest to pečeť synovce Janova z Ostrožna. Přítomný Hertvík ze S. jest bratr Jana Hertvíka st. Z nápisu pečeti nedá se přečísti nic a na znaku jest viděti jen štít bez klenotu. Z vladyk ze S. (Chotěbořsko) znám jest Ondřej (zem. před 1405) se synem Rynešem a dcerou Bělkou z Běstviny (na Javůrku) (Ar. Čes. I 395, 6).

Č. 74. Martin z Dašic a 75. Chvalek z Hostovic. Pečeť tato jest velikým překvapením, ne tak nápisem, jako znakem. Nápis (minus.) zněl: S. martini de dassicz. Znak má jen štít bez klenotu, ale na štítu jest zřetelný trojlist pánů z Říčan. Na stíž. listě již byl popsán trojlist pp. z Říčan (č. 1 a 2. Mikul. st. a ml. z Ledče), nápadný však jest trojlist u jmena nepatrného vladyky, k tomu s jmenem u pánů z Říčan tak neobvyklým. Páni z Říčan jsou rod ve šlechtě české beze sporu nejčetnější (r. 1372 sedělo 18 bratrů a strýců na Říčanech) a měli tudíž členové všemožná křestní jména, ale Martin se nikdy u nich neobjevuje. Ovšem 1415 byl rod již tak rozplozen, že i na Dašicích (v Holicku) se větev jich usaditi mohla. K tomu přistupuje i následující pečeť (č. 75) Chvala z Hostovic. Jsouť nejen Hostovice ve farnosti Dašické, ale i Chvalek má jméno u pánů z Říčan oblíbené a znak jeho jest taktéž zřetelný — říčanský trojlist. Rodokmen pánů z Říčan získává tím nové 2 letorosty — z Dašic a z Hostovic!

Č. 76. Racek z Vrdova. Z nápisu této pečeti znalý jest jen konec: .... WRDOW a ze znaku (přílba s klenotem) tušiti se dá, že měli vladykové z V. jako klenot volské rohy (ač pravý roh jest tupě uťatý což podobá se rameni lidskému). Osada V. již v Čechách není. Jsou sice Vrdy velmi podobného jmena, ale v Čáslavsku. Ovšem i následující

... vladykám z Čáslavska (Semtěš Šebestiánice) ale odchylka jest přece značná. Mimo Racka není znám jiný vladyka z V.

Č. 77. Lidéř z Hůrek. Pečeť zase málo zřetelná. Z nápisu přečte se jen: . . . . . OREC (Huorek) a ze znaku (opět jen štít) slabé obrysy orlice. Lidéř pocházel z H. v Nasevrcku. Současníkem jeho byl Heřman, jenž měl 1408 platy v Libodržicích (Sborník hist. I 241). Hůrkové z Hůrek v Rakovnicku jsou od vých. Čech příliš vzdálení.

Č. 78. Vikl ze Semtěše. Vladyka tento s příjmením německým psal se: Vejgl a Vejkl ze Semitěše (okres čáslavský). Nápis pečeti jest otřen a tak nelze zjistiti křestní jmeno, které jistě bylo na pečeti. Ze znaku ... to jen, že obsahoval figuru bez štítu a zbyl z ní určitě jen ocas ptačí, který představoval ptáka rozkřídleného, nejspíše orlici.

Vikl se připomíná dosti často 1405—15 (Pam. ar. X 67, XV 62, Sedláček Hrady XII 310). Současně s ním žil Držek ze S. (str. 1410) (Ar. Čes. I 430) a po něm Jetřich (1440) (Ar. Čes. I 256). Poslední člen toho rodu jest Aleš ze S. a Starkoče s manž. Dorotou (1466) na Ledcích a Starkoči.

Č. 79. Jan ze Suchotlesk. Nápis kusý s několika málo písmeny, z nichž po zřetelném S (Sigillum) následuje D. které ovšem ani na Jana ani na Dominus se nehodí. Snad to byla pečeť jeho otce (Diviše?) Ze znaku označen zase jen štít. Byl rozčtvrcen, tudíž stejný jako u Voračických z Paběnic. Suchotlesky, sídlo těchto vladyk, bylo zajisté také v Čáslavsku, ale již zmizelo. Ještě 1487 připomíná se Bohuslav ze S. na Třeboníně (Čáslav).

Č. 80. Procek z Hořova. Tato pečeť patří k nejzachovalejším. Nápis (minus.) jest: S. proczkonis de chorzow. Znak obsahuje jen štít a na něm dobře znalý panský klobouk se šňůrou, zcela stejný jako u Tuněchodských z Poběžovic, kteří byli v Chrudimsku a Holicku. Chořov již již také není, ale že následují Šebestiánice v Čáslavsku, podobá se, že také býval v Čáslavsku.

Č. 81. Vojtěch ze Šebestiánic. Nápis zcela zmizel, štít jest bez klenotu. Na štítě trochu znáti půl kozla (nejasné). Sídlo Vojtěchovo bylo v Čáslavsku. Před více než 100 lety před Vojtěchem žil Konrád ze Š. (1303) jenž byl 22. led. svědkem (Výr. zpráva „Včely Čásl.“ 1888—90).

Č. 82. Jan ze Znanče. Nápis zcela zmizel, ze znaku jest jen znamení erbovní bez štítu. Vladykové ze Z. užívali téhož znaku jako nedaleko sídlivší Hostačovští z Petrovic: hlavy kohoutí s krkem prostřeleným vzhůru šípem (Hostačovští měli hlavu s krkem prostřeleným šípem dolů). Zajímavá jest na znaku vladyk ze Z. hlava v smrtelném zápase vzhůru natažená. Znaneč — sídlo jejich — bylo asi také v Čáslavsku, ale zašlo.

Č. 83. Oldřich z Dobrovítova. Jak mýlil by se, kdo z nějaké pečeti jednotlivce usoudil by na celou řadu držitelů a kladl je do stejného rodu! Také na př. M. Kolář (Herald. 216) praví, že vladykové z D. měli ve znaku železný klobouk, tudíž pečeť nějakého vladyky z D. měla by míti železný klobouk! Tento závěr často selže ve sfragistice. Zde doklad. Oldřich byl beze sporu pán na D. (neb jeho části) a přece nepatřil k starému vladyckému rodu z D. Z nápisu lze přečísti: S.

VLRICI D . DOBROWITO. Pečeť nemá štítu, na jeho místě jest však dobře znalá husí hlava s krkem. To bylo tudíž znamení druhé rodiny z D., která se na D. zakoupila. Patřil k ní mimo Oldřicha (1413—15) otec jeho Václav (1390—1417), pán na D. a Vilémovicích, dle nichž se i psal (Hrady XII 88).

Č. 84. Zdich (-cha) ze Lhoty. Nápis málo zřetelný: S. IHAN (podepsán na listě Zdicha) ID (DI) LHOT. Uvnitř dosti znalé znamení vladyk ze L. větve to Leskovců: 2 vidlice křížem přeložené. Podle předcházející i následující pečeti podobá se, že tato Lhota byla v Chrudimsku. Zdicha sám připomíná se v l. 1411—15 a v roce podpisu stíž. listu i zemřel (Hrady XII 266). Mimo L. držel i Úmonín v Kutnohorsku.

Č. 85. Matěj z Chejstovic (Chajstovic, teď z Chlistovic). Pečeť ta jest žalostná zřícenina a přece potvrzuje pravdu. Nápis: SIG . MAT . . . DE CHAI . . . . . . Znamení erbovní potvrzuje to, co víme odjinud. Kolář (Heraldika 207) dává vladykám z Ch. na štít kolo o 8 špicích a opravdu ze středu štítu zřetelně vyčnívá kulatý hrbol zcela na kolo upomínající. Tím potvrzuje se údaj Kolářův. Vladykové z Ch. pocházejí z Dolno-Kralovicka a připomínají se od 1390—1534. Předek Matějův byl Ctibor na Ch. (zem. 1390), dlouho pak po Matějovi (1534) připomínají se v tituláři Bohuslav, Václav a Václav Čeněk (spíše jen Čeněk) Chajstovští z Ch.

Č. 86. Vilém z Ostrova. Pečeť opět nejasná, ale aspoň znak udává a to jest hlavní. Nápis jest: S W . . HELMI . . . . WOS . . . . Znak má štít bez klenotu a na štítu obrněné rámě s pěstí jako bylo u Hostivarských a Koutských z Kostelce, Cardů a Vilémovských z Petrovic, ze Sádku, Smilova, z Měcholup, Libáků z Radovesic, Dražických z Dražic, Šerovských z Šerové, s různými pak přídavky u přemnohých českomor. rodů. Ostrov, na němž Vilém sídlil, zdá se býti v Ledečsku, jiný O. (Perknéřův) jest v Kralovicku a byl majetkem Perknéřů z O. (snad téhož rodu).

Č. 87. Jan z Buzevsi (Budčevsi). Nápis jest dobře zachován (minus.) S. joannis de bvdczewess. Znak jest štít bez klenotu. Kolář (Herald. 210) za znak vladyk z B. vypisuje závoru na dvéře o 3 zubech a pečeť tomu neodporuje, aspoň konce závory ukazují 2 zuby dolů obrácené, ale třetí zub není. Naopak lze považovati domnělou závoru jako silnou kost, kterou drží v tlamě hlava vlčí(!) Aspoň na tomto otisku znak tak vypadá. Ovšem sluší uvážiti, že Kolář, vždy bedlivý pozorovatel, měl před sebou jinou pečeť vladyk z B. lépe zachovanou. Osada Janova Budčeves jest v Libáňsku u Kopidlna. Z vladyk tamních známe 3: Domina (1400), Jana (1415) a Bohuslava (1437—43). O tomto viz Ot. Slov. Nauč. XIII 508, Hrady XII 23 a Ar. Čes. I 249.

Č. 88. Jan z Vrbky. Zase jedna vladycká rodina, jejíž znak lze s určitostí udati. Z nápisu nezachovalo se nic, ani štít nemá, ale znak jest dobře znáti. Jsou to 3 květy veliké, stuhou svázané. Vrbka jest v Ledečsku. Z vladyk znám jest již 1318 Artleb (Pam. ar. VIII 467), Jan (1415) a jiný Jan (1448 při dobyti Prahy).

Č. 89. Jošt ze Zhoře. Nápis: S. GOSTOI DE ZHORZ. Znak má štít bez klenotu. Znamení erbovní jest neobyčejně zajímavé a v starší

sfragistice české ojedinělé. Jest to drak. Jest zobrazen v známé ještěří podobě s hlavou silně v zad vypuklou (šišatou), ocas má rozpoltěný(!) ostnatý, tlamu široce rozevřenou, v níž drží kořist, nelze rozeznati zdali člověka (podobá se) neb zvíře. Nohou si kořisť přidržuje.

Sídlo rodu byla Z. bezpochyby v Dolno-Kralovicku. Tam se připomíná Lidman (zem. 1316), Jošt, syn Petrův (1396—1415), přichází s bratry Michalem i Václavem (Ar. Čes. I 256 a Hrady XII 115, 290), jiný Jošt 1440 na sněmu Čáslavském. Na tomto byli i Jan a Vacek ze Z.

Č. 90. *Brum z Bělé.* Z nápisu této pečeti přečte se jen: . . . BRVNO ... a znak nelze rozeznati. Jest sice znám znak vladyk z B. (na Táborsku) totiž kotouč (později štít Dlouhoveských), ale tento znak Brum z B. neměl. Znak Brumův měl pravdě podobně zvíře (beránka) vzad hledícího. Brum pocházel z Ledečska, ze starého rodu, z něhož se připomíná již 1258 Jindřich, kněz na Lichtenburce a v Šlapanicích, Mikuláš 1316 na B., potomek jeho taktéž Mikuláš 1384 (zem. ok. 1393) Anna (zem. 1411), odúmrť ku které se táhl Brum, ale odmrštěn.

Č. 91. Bartoloměj z Dobré Vody. Tři vladykové z D. V. spečetili stíž. list Mladota (č. 10), Bartoloměj a Zdislav (č. 96), ale žádný z nich není téhož rodu s druhými a žádný z nich není znaků Králů z D. V.

Nápis jest: Sigillvm bartol . . . . . woda. Štít bez klenotu jest pokosem rozpoltěn. Bartoloměj sídlil asi na D. V. v Ledečsku. Tamtéž a v Habersku a Pelhřimovsku bylo 5 D. V. z čehož si snadno vysvětlíme proč žádný ze zúčastněných 3 vladyků nebyl ani mezi sebou ani s Králi z Db. V. (v Hořicku) příbuzný.

Č. 92 Zdeněk z Přemilovic. Tato pečeť ztratila sloupnutím celý povrch, takže oněměla navždy. Také jméno osady Zdeňkovy se ztratilo, stopy jeho skrývají se v osadě Přemilovsko (7 domů) v Ledečsku. O rodě z P. víme málo. Kateřina z P. byla 1386—1401 jeptiškou u sv. Jiří na Hradčanech (Tomek Děj. Prahy V 220). Snad sem patří i Václav Přemilovský, který dodržel do 1530 svobodný statek ve Lhotě Bilantově (Hrady XII 116).

Č. 93 a 94. Martin a Záviš ze Zdeslavic. Lze tvrditi skoro s jistotou, že oba tito vladykové jsou téhož rodu. Nasvědčuje tomu podoba znaků jejich. U Martina jest pečeť nejasnější, u Záviše znatelnější. Pečeť Závišova představuje 2 veliké řemdihy (palcáty) křížem přeložené, u Martina jest totéž, ale více zastřené, nejasné. Věc by potřebovala jiné pečeti těchto vladyk na rozhodnutí. Obývali Z. v Ledečsku. Více než 100 let po nich (1534) přichází v tituláři Václav ze Z.

Č. 95. Petr z Brloha. S touto pečetí stalo se opět přehození. Výměna stala se s čís. 100. Tam jest přivěšena pečeť Petra z B., ale připsán jest Jindřich z Dobrovítova a má tam býti Petr z B. Tak jako Martin z Dašic a Chvalek z Hostovic (74—75) jest i Petr z B. členem velikého rodu z Říčan. Pečeť jeho trojlist to určitě dokazuje. Byli sice i vladykové z B. jiného rodu než Říčanského (znaku železný klobouk vojenský (Hrady XII 313), nebo měli panský klobouk se šňurami dole skříženými (Král Herald. 214, 16) neb klobouk se stuhami a třapci, klenot rostoucí kůň (Král 365)), ale ti všichni jsou jiného rodu.

Č. 96. Zdislav z Dobré Vody. Z nápisu velmi zašlého zbylo jen: . . . de dobra . . . znak se trochu zachoval a podobá se znaku Jana

z D. V. v Kolářově Herald. 250 popsanému. Klenot Janův byla 6rohá hvězda, jejížto konce okrášleny byly liliovitými chocholky. Tento znak měl asi i Zdislav, ale není jedna nýbrž 2 hvězdy, jedna v středu, druhá nahoře. Poněvadž jest dolní hvězda bez štítu, může horní znamenati i klenot. Zdislav pocházel z D. V. na Ledečsku.

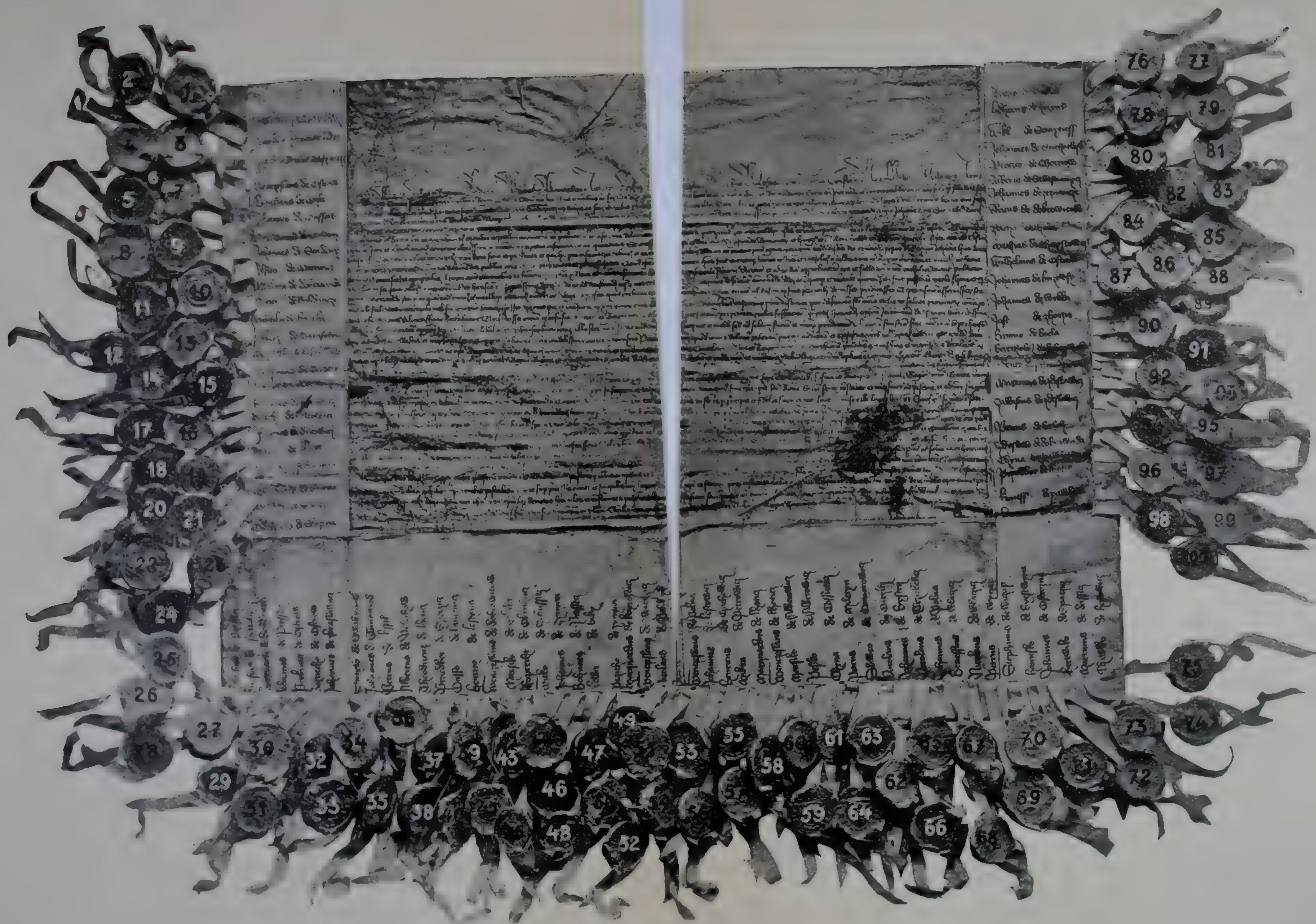
Č. 97. Chyna (Vchyna) z Pavlova. Nápis jest neznalý, ale znak má velmi pěkný. Jest to kolo bez štítu, asi o 8 špicích, na 4 stranách ozdobené zářícími slunci. Nejsou to hvězdy, majíce přečetné paprsky více než hvězdy rohů mívají. Znak to nádherný, symbolický! Vchyna sídlil na Pavlově v okresu ledečském.

Č. 98. Předbor ze Lhotic. Nápis: S. PRZEDBORI DE LHOTICZ. Znak jest větev o 3 žaludech, dobře znalých. Nesouhlasí tedy znak ani se znakem Lhotických ze L. ani s ostatními vladykami ze L. Jest patrně Předbor zase z jiných L. a zcela od nich různý.

Č. 99. Kuneš z Pavlova. Nápis: SI Kvnssoni de pawlow. Znak nesouhlasí se znakem Vchyny z P. maje dosti znatelnou hlavu a krk kozla na štítě.

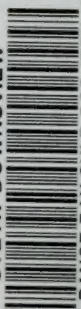
Č. 100. Jindřich z Dobrovítova. Pečeť tato má ze všech 100 pečetí tohoto listu nejzachovalejší znak i nápis. Popsal jsem pečeti 3 vladyk z D., ale všichni 3 měli různé znaky, tudíž příbuznost žádná. Dobrovítov jest v Čechách jen jeden (jiné ovšem mohly zajíti) i nutno za to míti, že ves byla rozdělena na tři díly a každý díl měla jiná rodina. Nápis pečeti jest: S. henrici de dobrowitow. Znak jest také velmi zajímavý. Veverka se vztýčeným ohonem sedíc na větvi obírá se žaludem. Veverku na štítě měli Badůrkové ze Skočova, Aichhornové z Reichenbachu a páni z Wildenfelsu. Znak dosti řídký.

Konče tento popis připomínám, že byl velmi obtížný, nedostatečným otisknutím pečetí, ale že byl rád vykonán jako skromný příspěvek k dalšímu poznání památného a důležitého projevu šlechty české, i přeji si, aby po ukončení válek bylo jednáno s universitou v Edinburce o vrácení této vzácné památky do jejího původiště a pravému majetníku — národu českému. Pak novým zkoumáním se zajisté i opraví a rozhojní zprávy o pečetech i rodech zde popsaných.

Číslování pečetí při „Stížném listě“ k popisu Ant. Masáka.

TISKEM ALOISA WIESNERA V PRAZE,
KNIHTISKAŘE ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA PRO VĚDY, SLOVESNOST
A UMĚNÍ A C. K. ČESKÉ VYSOKÉ ŠKOLY TECHNICKÉ V PRAZE.

UTL AT DOWNSVIEW
D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 16 09 18 10 002 2